

Valsts probācijas dienesta
Eiropas Sociālā fonda projekts Nr.4.3.4.6/1/23/I/001
“Atbalsts probācijas klientu resocializācijai”

Pētījums
“Valsts probācijas dienesta resocializācijas programmas “Cienpilnu attiecību veidošana” efektivitātes izvērtējums”
Saistītās projekta aktivitātes: 3.d18. un 3.d19.

Datu analīzes vadošā eksperte: Gundega Kukle

Rīga, 2026

Izmantotie saīsinājumi

Dienests – Valsts probācijas dienests

PP – Probācijas programma

NN – Noziedzīgs nodarījums

RNR – Riska-vajadzības-atsaucīgais rīcības modelis (angļu val. *Risk-Need-Responsivity model*)

CPA – probācijas programma “Cieņpilnu attiecību veidošana”

KBT – Kognitīvi biheiviorālā terapija (angļu val. *Cognitive Behavioral Therapy*)

PLUS – Probācijas klientu uzskaites sistēma

PU – probācijas uzraudzība

Pabeigušie – Valsts probācijas dienesta klienti, kuri piedalījās probācijas programmā “Cieņpilnu attiecību veidošana” un to pabeidza atbilstoši noteiktajām prasībām

Atskaitītie – Valsts probācijas dienesta klienti, kuri uzsāka probācijas programmu “Cieņpilnu attiecību veidošana”, taču tika no tās atskaitīti

Neiesaistītie – Valsts probācijas dienesta klienti, kuriem tika noteikta dalība probācijas programmā “Cieņpilnu attiecību veidošana”, bet kuri netika iesaistīti šajā programmā

RVN – Riska un vajadzību novērtējums

Projekts – Eiropas Sociālā fonda projekta Nr. 4.3.4.6/1/23/I/001 “Atbalsts probācijas klientu resocializācijai”

Saturs

Ievads.....	4
1. Teorētiskais pamatojums un pētījuma konteksts.....	6
1.1. Probācijas programma “Cieņpilnu attiecību veidošana”	7
2. Pētījuma metodoloģija.....	9
2.1. Pētījuma dizains un metodoloģiskā pieeja.....	9
2.2. Pētījuma izlase un grupu veidošana.....	9
2.3. Datu avoti.....	10
2.4. Mainīgie un to operacionalizācija.....	10
2.4.1. CPA norises un klientu uzvedības novērtējuma mainīgie.....	11
2.4.2. Riska un vajadzību novērtējuma mainīgie	11
2.4.3. Recidīva mainīgie.....	12
2.5. Datu analīzes metodes.....	12
2.6. Datu kvalitātes un ierobežojumu apsvērumi.....	13
2.7. Ētiskie apsvērumi.....	14
3. Pētījuma rezultāti.....	15
3.1. Pētījuma izlases raksturojums.....	15
3.2. CPA programmas norise	16
3.2.1. Klientu atskaitīšana un nodarbību apmeklējums CPA ietvaros	19
3.2.2. Programmas vadītāja novērtējums par klientu dalību CPA	21
3.3. Riska līmeņa izmaiņas CPA programmas īstenošanas kontekstā	24
3.4. Recidīva rādītāji dažādos novērošanas periodos.....	29
4. Diskusija.....	32
4.1. Atšķirības starp CPA klientiem programmas norises un līdzdalības rādītājos	32
4.2. Riska un vajadzību rādītāju izmaiņas un atšķirības starp klientu grupām	34
4.3. Recidīva rādītāji saistībā ar CPA dažādos laika periodos.....	35
Secinājumi	37
Izmantoto informatīvo avotu saraksts.....	39
PIELIKUMI.....	41
1. pielikums.....	42
2. pielikums.....	43
3. pielikums.....	45
4. pielikums.....	49
5. pielikums.....	50
6. pielikums.....	55

Ievads

Pētījums “Valsts probācijas dienesta resocializācijas programmas “Cieņpilnu attiecību veidošana” efektivitātes izvērtējums” tika veikts Eiropas Sociālā fonda projekta Nr. 4.3.4.6./1/23/I/001 “Atbalsts probācijas klientu resocializācijā” (turpmāk – projekts) ietvaros no 2025. gada septembra līdz 2026. gada aprīlim. Pētījuma nepieciešamība izriet no Valsts kontroles revīzijas Nr.2.4.1-11/2018 “Valstī īstenoto notiesāto personu resocializācijas pasākumu efektivitāte”, kurā kā viens no ieteikumiem (10.3.) tika norādīta nepieciešamība veikt probācijas programmu efektivitātes izvērtējumu, tostarp analizēt, vai programmu apguve samazina recidīva risku. Pētījumu veica projekta datu analīzes vadošā eksperte Gundega Kukle. Saistītās projekta apakšdarbības:

- 3.d18. “Pētījums par programmu nozīmi (ietekmi) probācijas klientu pārmaiņu veicināšanā un probācijas programmu vadītāju viedokli par resocializācijas programmām”;
- 3.d19. “Resocializācijas programmu pilnveide”.

Latvijā probācijas programmas ir būtisks instruments darbā ar personām, kuras nonākušas krimināltiesību sistēmā, un to galvenais mērķis ir veicināt klientu resocializāciju un mazināt atkārtotu noziedzīgu nodarījumu risku. Vienlaikus starptautiskā un nacionālā prakse liecina, ka šādu programmu efektivitāte var būt atšķirīga, un tās izvērtēšana ir būtiska, lai nodrošinātu resursu mērķtiecīgu izmantošanu un uz pierādījumiem balstītu pieeju probācijas darbā. Līdzšinējie pētījumi Latvijā par probācijas programmu efektivitāti ir ierobežoti, īpaši attiecībā uz saikni starp klientu uzvedības izmaiņām un dinamisko riska faktoru samazināšanos.

Pētījuma uzmanības centrā ir probācijas programma “Cieņpilnu attiecību veidošana” (turpmāk – CPA), kas paredzēta pilngadīgiem klientiem ar vardarbīgas uzvedības problēmām partnerattiecībās vai ģimenē. Programmas mērķis ir veicināt klientu izpratni par vardarbību, attīstīt sociālās un emocionālās prasmes, kā arī mainīt destruktīvus domāšanas un uzvedības modeļus. CPA teorētiskais pamats balstās galvenokārt kognitīvi biheiviorālajā pieejā, kā arī integrē citus resocializācijas modeļus, kas uzsver uzvedības maiņu, motivācijas veicināšanu un sociāli pieņemamu attiecību veidošanu. Programmas saturs ir vērst uz dinamisko riska faktoru ietekmēšanu, kas saskaņā ar Riska–vajadzību–atsaucīgas rīcības (RNR) modeli tiek uzskatīti par centrāliem recidīva riska mazināšanā.

Neskatoties uz CPA programmas nozīmi praksē, līdz šim Latvijā nav pietiekami izvērtēta tās faktiskā efektivitāte. Pastāv ierobežota izpratne par to, kā CPA ietekmē klientu uzvedību, riska rādītājus un recidīvu, kā arī par to, kādas atšķirības pastāv starp klientiem, kuri programmu pabeidz, un tiem, kuri tajā neiesaistās vai ir no tās atskaitīti. Šī pētījuma aktualitāti nosaka nepieciešamība iegūt empīriski pamatotu priekšstatu par probācijas programmas ietekmi, izmantojot reālās prakses datus un salīdzinot dažādas klientu grupas.

Pētījumā izmantota pieeja, kas ļauj analizēt trīs savstarpēji salīdzināmas klientu grupas – klientus, kuri CPA pabeiguši, klientus, kuri no tās atskaitīti, un klientus, kuriem CPA noteikta, bet kuri tajā nav iesaistīti. Šāda pieeja ļauj ne tikai izvērtēt CPA rezultātus, bet arī labāk izprast tās iedarbības mehānismus un faktorus, kas saistīti ar programmas pabeigšanu vai nepabeigšanu

Pētījuma mērķis: izvērtēt Valsts probācijas dienesta resocializācijas programmas “Cieņpilnu attiecību veidošana” efektivitāti probācijas klientu riska un vajadzību rādītāju izmaiņās un noziedzīgu nodarījumu recidīva mazināšanā.

Pētījuma uzdevumi:

1. Apkopot un analizēt datus par probācijas programmas “Cieņpilnu attiecību veidošana” īstenošanu Valsts probācijas dienestā laika periodā no 2017. gada 1. janvāra līdz 2025. gada 30. septembrim.

2. Raksturot probācijas programmas īstenošanas procesu, analizējot klientu līdzdalības rādītājus (uzsākšana, pabeigšana, atskaitīšana, kavējumi) un identificējot ar probācijas programmas nepabeigšanu saistītos faktorus.
3. Analizēt probācijas programmas dalībnieku uzvedības un attieksmes novērtējumus probācijas programmas laikā, izmantojot regulāros novērtējumus, starpnovērtējumus un noslēguma izvērtējumu.
4. Izvērtēt izmaiņas riska un vajadzību novērtējuma rādītājos pirms un pēc probācijas programmas, salīdzinot probācijas klientu grupas:
 - klientus, kuri probācijas programmu pabeiguši,
 - klientus, kuri no probācijas programmas atskaitīti,
 - klientus, kuriem noteikts pienākums piedalīties probācijas programmā, bet kuri tajā nav iesaistīti.
5. Analizēt atšķirības riska un vajadzību novērtējuma rādītājos starp klientu grupām, lai noteiktu, vai probācijas programmas pabeigšana ir saistīta ar labvēlīgākām izmaiņām dinamiskajos riska faktoros.
6. Izvērtēt noziedzīgu nodarījumu recidīva rādītājus dažādos laika periodos pēc probācijas programmas uzsākšanas un pabeigšanas (vai to ekvivalentiem), salīdzinot klientu grupas.
7. Integritāti izvērtēt programmas efektivitāti, balstoties uz riska un vajadzību novērtējumu izmaiņām un recidīva rādītājiem.
8. Izstrādāt priekšlikumus programmas pilnveidei, balstoties uz pētījuma rezultātiem, ar mērķi uzlabot tās efektivitāti un ilgtspēju.

Pētījuma jautājumi:

- Kādas atšķirības pastāv starp probācijas klientiem pēc iesaistes probācijas programmā (pabeigušie, atskaitītie) programmas norises un līdzdalības rādītājos?
- Vai programmas pabeigšana ir saistīta ar statistiski nozīmīgām izmaiņām riska un vajadzību novērtējuma rādītājos?
- Vai pastāv atšķirības riska un vajadzību rādītāju izmaiņās starp klientu grupām?
- Vai programmas pabeigšana ir saistīta ar zemākiem noziedzīgu nodarījumu recidīva rādītājiem dažādos laika periodos?

Pētījums sastāv no četrām nodaļām. Pirmajā nodaļā apskatīts teorētiskais ietvars, raksturojot resocializācijas programmu nozīmi un CPA programmu. Otrajā nodaļā aprakstīta pētījuma metodoloģija, tostarp pētījuma dizains, izlase, mainīgie un izmantotās analīzes metodes. Trešajā nodaļā apkopoti un analizēti pētījuma rezultāti, savukārt ceturtajā nodaļā sniegta rezultātu interpretācija un diskusija. Kā arī noslēgumā ir sniegti secinājumi.

Pētījumā izmantoti anonimizēti administratīvie dati, nodrošinot klientu konfidencialitāti un atbilstību datu aizsardzības prasībām. Pētījuma veikšana neradīja papildu riskus klientiem un neietekmēja probācijas uzraudzības procesu.

1. Teorētiskais pamatojums un pētījuma konteksts

Latvijā Valsts probācijas dienests (turpmāk – Dienests) ir institūcija, kas nodrošina sabiedrībā izciešamo kriminālsodu izpildi un strādā ar personām, kuras nonākušas krimināltiesību sistēmā. Dienesta klienti ir, piemēram, nosacīti notiesātas personas, nosacīti pirmstermiņa no soda izciešanas atbrīvotas personas, kā arī personas, kurām piemērota probācijas uzraudzība vai piespiedu darbs. Dienesta darba mērķis ir mazināt atkārtotu noziedzīgu nodarījumu risku, vienlaikus sekmējot personu sociālās uzvedības maiņu un iekļaušanos sabiedrībā (Latvijas Vēstnesis, 2024, 183; Valsts probācijas dienests [VPD], 2020a).

Probācijas uzraudzība ietver gan kontroli pār noteikto pienākumu izpildi, gan atbalstu kriminogēno problēmu risināšanā, veicinot personas sociāli pieņemamu uzvedību un likuma normu ievērošanu (Latvijas Vēstnesis, 2022, 44; VPD, 2020b). Viens no probācijas darba instrumentiem ir probācijas programmas (turpmāk – PP), kas ir sociālās uzvedības korekcijas līdzeklis, un kuru mērķis ir veicināt klienta integrāciju sabiedrībā un sekmēt sociāli pieņemamas uzvedības attīstību. PP ietvaros klienti tiek aicināti apzināties savas domāšanas, attieksmes un uzvedības ietekmi uz atkārtotu pārkāpumu risku, kā arī attīstīt dažādas sociālās un personiskās prasmes, piemēram, problēmu risināšanu, mērķu izvirzīšanu un plānošanu, attiecību veidošanu un paškontroli (Latvijas Vēstnesis, 2024, 183; VPD, 2020a).

PP balstās uz vairākām teorētiskām pieejām, kas skaidro noziedzīgas uzvedības veidošanos un tās maiņas iespējas. Viena no būtiskākajām pieejām ir kognitīvi biheiviorālā pieeja (angļu val. – *Cognitive behavioural approach*; Beck, 1979; Ellis, 1962), kas paredz, ka cilvēka uzvedība ir cieši saistīta ar viņa domāšanas veidiem, uzskatiem un reakcijas modeļiem. Paralēli tiek izmantotas arī citas pieejas, piemēram, Labas dzīves modelis (angļu val. – *Good Lives Model*; Ward, 2002), kas uzsver pozitīvu dzīves mērķu sasniegšanu, Transteorētiskais modelis (angļu val. – *Stages of Change*; Prochaska & DiClemente, 1983), kas skaidro uzvedības maiņas posmus. Atsevišķās PP tiek ņemti vērā arī citi specifiski modeļi, piemēram, Finkelhora modelis (angļu val. – *Finkelhor's Precondition Model*; Finkelhor, 1984), kas skaidro seksuālo pārkāpumu veidošanos.

Kopumā šīs pieejas papildina viena otru un balstās uz līdzīgu pieņēmumu – noziedzīga uzvedība nav nemainīga, un to iespējams ietekmēt, strādājot ar personas domāšanu, uzvedību, sociālo vidi un individuālajām vajadzībām. Jaunākie starptautiskie pētījumi liecina, ka strukturētas un teorētiski pamatotas programmas, īpaši tās, kas ir pielāgotas klienta riska līmenim un vajadzībām un tiek kvalitatīvi īstenotas, var samazināt recidīva risku un veicināt veiksmīgāku reintegrāciju sabiedrībā, lai gan to efektivitāte dažādās programmās un kontekstos var atšķirties (Taylor et al., 2025; Kanestrøm et al., 2025; Syasylla et al., 2025; Duan et al., 2024). Tādējādi PP ir viens no būtiskiem, bet ne vienīgajiem uzraudzības plānā iekļautajiem resocializācijas pasākumiem, lai samazinātu recidīva risku un veicinātu personas veiksmīgu funkcionēšanu sabiedrībā.

A. Zavacka un R. Cinka (2022) ziņojums “*Probācijas klientu noziedzīgu nodarījumu recidīvs: 2016., 2017. un 2018. gada kohortu salīdzinājums*” liecina, ka aptuveni trešdaļai (ap 37%) klientu trīs gadu laikā pēc soda izpildes uzsākšanas tiek ierosināts jauns kriminālprocess. Vienlaikus PP tiek piemērotas salīdzinoši nelielai daļai klientu (mazāk nekā 10%), tomēr to nozīme recidīva mazināšanā ir būtiska – lielākā daļa klientu, kuri uzsāk dalību PP, tās arī pabeidz (aptuveni 77–86%), un PP pabeigšana ir saistīta ar zemāku recidīva risku salīdzinājumā ar klientiem, kuri PP neuzsāk vai nepabeidz.

Neskatoties uz PP nozīmi un to izmantošanu praksē, Latvijā joprojām ir ierobežots empīrisks izvērtējums par PP faktisko efektivitāti. Īpaši maz pētīta ir saikne starp dalību PP, izmaiņām klientu uzvedībā (piemēram, dinamiskajos riska faktoros) un recidīva rādītājiem. No tā var secināt, ka līdz galam nav skaidrs, cik lielā mērā PP veicina reālas pārmaiņas klientu uzvedībā un vai šīs pārmaiņas ilgtermiņā samazina noziedzīgu nodarījumu (turpmāk – NN) atkārtošanos risku.

Starptautiskajā literatūrā resocializāciju programmu efektivitāte visbiežāk tiek skaidrota, balstoties uz Riska–vajadzību–atsaucīgas rīcības (angļu val. *Risk–Need–Responsivity*; turpmāk – RNR) modeli, kas paredz, ka programmām jābūt pielāgotām personas riska līmenim, jāfokussējas uz dinamiskajiem riska faktoriem un jāņem vērā individuālās īpatnības, kas ietekmē spēju iesaistīties tajās (Bonta & Andrews, 2017). Pēc RNR modeļa noziedzīgu uzvedību ietekmē riska faktori, kurus iedala statistiskajos un dinamiskajos. Statiskie riska faktori ir pastāvīgi – tie veido fiksētu kontekstu, kurā attīstās indivīda uzvedība, piemēram, vecums un kriminālā vēsture. Savukārt dinamiskie riska faktori ir ar personas uzvedību, domāšanu un sociālo situāciju saistīti apstākļi, kas var mainīties laika gaitā, piemēram, antisociālas attieksmes, impulsivitāte, atkarības un nepietiekamas sociālās prasmes. Tieši dinamiskie riska faktori ir centrālais intervences mērķis, jo to izmaiņas ir cieši saistītas ar recidīva riska samazināšanos (Lussier et al., 2025; Kanestrøm et al., 2025; Krushas et al., 2024; Bonta & Andrews, 2017).

Pētījumi konsekventi apliecina, ka nozīmīgas ir ne tikai riska faktoru kategorijas, bet arī to izmaiņas laika gaitā. Dinamisko riska faktoru samazināšanās ir saistīta ar mazāku atkārtotas noziedzīgas rīcības risku, savukārt to pieaugums – ar augstāku recidīva iespējamību. Turklāt augstāks dinamisko riska faktoru līmenis īpaši būtiski palielina recidīva risku augsta riska grupās (Lussier et al., 2025; Kanestrøm et al., 2025; Stone et al., 2021; Bonta & Andrews, 2017). Ņemot vērā iepriekš minēto, dinamisko riska faktoru izmaiņas ir būtisks indikators, kas ļauj izvērtēt intervences efektivitāti. Tieši šī iemesla dēļ šajā pētījumā īpaša uzmanība tiek pievērsta izmaiņām dinamiskajos riska faktoros, analizējot tās kā vienu no galvenajiem mehānismiem, caur kuriem PP var ietekmēt klientu uzvedību un samazināt recidīva risku.

Novērtējot PP efektivitāti, svarīgi ir saprast, ka PP ietekme neizpaužas tikai vienā rezultātā. Efektivitāti var analizēt vairākos savstarpēji saistītos līmeņos. Pirmkārt, svarīgs ir PP īstenošanas process – tas ietver, piemēram, klienta līdzdalību, iesaisti nodarbībās, attieksmi pret PP un sadarbību ar programmas vadītāju. Ja klients PP aktīvi neiesaistās vai PP netiek pilnvērtīgi īstenota, PP mērķi var netikt sasniegti un izmaiņas klienta uzvedībā var būt minimālas. Otrkārt, būtiskas ir izmaiņas dinamiskajos riska faktoros, piemēram, attieksmēs, impulsivitātē vai sociālajās prasmēs. Šīs izmaiņas var uzskatīt par starpposma rezultātu, kas parāda, vai PP ietekmē klienta uzvedību un domāšanu. Treškārt, ilgtermiņā svarīgākais rezultāts ir recidīvs – vai persona atkārtoti izdara NN.

Šāda daudzlīmeņu pieeja ļauj ne tikai konstatēt, vai PP “strādā”, bet arī labāk izprast, kāpēc tā strādā vai nestrādā. Turklāt tikai recidīva analīze ne vienmēr sniedz pilnīgu priekšstatu par PP efektivitāti, jo recidīvu ietekmē arī ārējie faktori, piemēram, sociālā vide vai nodarbinātības iespējas. Tādēļ, kombinējot vairākus analīzes līmeņus – PP īstenošanas rādītājus, izmaiņas dinamiskajos riska faktoros un recidīva datus –, iespējams iegūt daudz pilnīgāku un pamatotāku priekšstatu par PP ietekmi.

Ņemot vērā iepriekš minēto, šajā pētījumā PP efektivitāte tiks analizēta trīs līmeņos: (1) PP īstenošanas process, (2) izmaiņas dinamiskajos riska faktoros un (3) recidīva rādītāji. Šāda pieeja ļauj vienlaikus analizēt gan PP rezultātus, gan to iedarbības mehānismus, nodrošinot daudzdimensionālu skatījumu uz PP efektivitāti.

1.1. Probācijas programma “Cienpilnu attiecību veidošana”

PP CPA ir sociālās uzvedības korekcijas programma, kuras pamatā ir Britu Kolumbijas Tieslietu ministrijas Vispārējās labošanas nodaļas izstrādātā programma “*Respectful Relationships Program*” (autore – Jane Katz, 2002). Programma tika adaptēta Latvijā 2003. gadā un tās īstenošanu Dienestā uzsāka 2006. gadā (VPD, 2024). Tās pēdējā pilnveidošana veikta 2024. gadā, balstoties uz iepriekš veiktā kvalitātes novērtējuma rezultātiem (Muceniece u.c., 2022).

CPA mērķgrupa ir pilngadīgi Dienesta klienti, kuri īsteno vardarbību partnerattiecībās vai pret bērniem, un kuru vispārējais un/vai vardarbības riska līmenis ir vidējs vai augstāks. Mērķa

grupai raksturīgas šādas kriminogēnās vajadzības: nestabilas un vāji vadītas attiecības ģimenē, vāja spēja risināt problēmas attiecībās, impulsivitāte (spontāni lēmumi, reakcijas), kā arī nespēja izrādīt rūpes (VPD, 2020b; 2024).

CPA galvenais mērķis ir veicināt Dienesta klienta vērtību, uzskatu un uzvedības izvērtēšanu, kā arī attīstīt sociālās prasmes, lai izbeigtu ļaunprātīgu izmantošanu partnerattiecībās. Programmas galvenie uzdevumi (VPD, 2020b; 2024):

- veicināt izpratni par vardarbību, tās cēloņiem un cieņpilnām attiecībām;
- attīstīt spēju atpazīt un mainīt destruktīvus domāšanas un uzvedības modeļus;
- pilnveidot emocionālās pašregulācijas un dusmu vadīšanas prasmes;
- attīstīt problēmu risināšanas un saskarsmes prasmes;
- stiprināt atbildības uzņemšanos un spēju veidot sociāli pieņemamas attiecības.

CPA sastāv no 10 nodarbībām, kas tiek īstenotas vienu reizi nedēļā, un katras nodarbības ilgums ir 2,5 stundas. Programma tiek īstenota grupas formātā, optimālais lielums ir 5 līdz 8 grupas dalībnieki (minimālais grupas dalībnieku skaits ir 3 un maksimālais – 12 personas). Nodarbības var tikt organizētas gan klātienē, gan attālināti, un programma ir pieejama latviešu un krievu valodā (VPD, 2020b; 2024). Īstenojot CPA, būtiska nozīme ir regulārai klientu dalībai – Dienesta iekšējos noteikumos noteikts, ka klients tiek atskaitīts no turpmākas dalības CPA, ja nav apmeklējis pirmo nodarbību vai ir kavējis vairāk nekā divas nodarbības neatkarīgi no iemesla (2020b).

CPA teorētiskais pamatojums balstās galvenokārt uz Kognitīvi biheiviorālās terapijas (angļu val. *Cognitive Behavioral Therapy*; Beck, 1964; Beck, 2020; Ellis, 1962; turpmāk – KBT) pieeju, kas skaidro uzvedības saistību ar personas domām un emocijām. CPA ietvaros tiek izmantots KBT modelis (situācija–domas–emocijas–uzvedība), uzsverot domāšanas procesu nozīmi uzvedības veidošanā un veicinot disfunkcionālu domu un uzvedības modeļu maiņu prosociālā virzienā.

Vienlaikus CPA saturs integrē arī citas pieejas un metodes, tostarp Motivējošās intervēšanas (angļu val. *Motivational Interviewing*; Miller & Rollnick, 2012) principus, kas vērsti uz dalībnieka iekšējās motivācijas stiprināšanu, kā arī psihoizglītošanu (Lukens & McFarlane, 2004), kas veicina izpratni par vardarbību, emocijām un attiecību dinamiku. CPA tiek izmantoti arī Varas un kontroles modeļa koncepti (Pence & Paymar, 1993), lai palīdzētu identificēt un analizēt vardarbīgas uzvedības modeļus un veicinātu to aizstāšanu ar nevardarbīgām uzvedības stratēģijām.

2. Pētījuma metodoloģija

2.1. Pētījuma dizains un metodoloģiskā pieeja

Pētījumā izmantots kvaziekspierimentāls longitudināls dizains, lai novērtētu PP efektivitāti dažādos iznākuma rādītājos. Pētījuma dizains balstās uz neekvivalentu grupu salīdzinājumu, kur dalībnieki netika sadalīti grupās ar randomizācijas palīdzību, bet grupas izveidojās dabiskā veidā PP īstenošanas procesā.

Pētījumam ir retrospektīvs (vēsturisks) raksturs, jo tajā izmantoti iepriekš ievākti dati par laika periodu no 2017. gada 1. janvāra līdz 2025. gada 30. septembrim. Datu struktūra ļauj analizēt gan izmaiņas laikā, gan atšķirības starp grupām, sniedzot iespēju izvērtēt PP ietekmi gan īstermiņā, gan ilgtermiņā.

Metodoloģiskā pieeja pētījumā ir kvantitatīva, balstīta uz strukturētu datu statistisku analīzi. Vienlaikus atsevišķi kvalitatīvi dati, piemēram, programmas vadītāju komentāri par dalībnieku atskaitīšanas iemesliem, pētījuma vajadzībām tika kodēti un pārveidoti skaitliskās kategorijās, nodrošinot to iekļaušanu kopējā analīzē.

PP efektivitāte tiek vērtēta daudzdimensionāli, analizējot procesa rādītājus PP īstenošanas laikā, izmaiņas vispārējā un/vai vardarbības riska novērtējumos pirms un pēc PP (vai tam ekvivalentā laika posmā), kā arī recidīvu kā ilgtermiņa iznākuma indikatoru. Šāda pieeja ļauj iegūt visaptverošu priekšstatu par PP ietekmi uz dalībnieku uzvedību un atkārtotu NN risku.

Izvēlētais pētījuma dizains ļauj analizēt reālās prakses datus un novērtēt PP efektivitāti dabiskos apstākļos, vienlaikus ņemot vērā interpretācijas ierobežojumus, kas saistīti ar ne-randomizētu grupu izmantošanu.

2.2. Pētījuma izlase un grupu veidošana

Pētījuma izlasi veido Dienesta klienti, kuriem laika posmā no 2017. gada 1. janvāra līdz 2025. gada 22. jūlijam tika noteikts pienākums piedalīties CPA. Beigu datums tika iekļauts pētījuma izlases atlases kritērijos, lai nodrošinātu iespēju klientam pabeigt CPA līdz pētījumā noteiktajam gala datumam – 2025. gada 30. septembrim. Kopumā analizētais laika periods tika noteikts, balstoties uz pieejamo datu apjomu Probācijas klientu uzskaites sistēmā (turpmāk – PLUS).

Pētījuma ietvaros tika definēts jēdziens “viens uzraudzības periods”, kas tika izmantots datu atlases un analīzes vajadzībām. Šāda pieeja tika izvēlēta, lai nodrošinātu vienotu uzraudzības periodu interpretāciju un izvairītos no viena klienta vairākkārtējas iekļaušanas analīzē kā savstarpēji neatkarīgiem gadījumiem. Par vienu uzraudzības periodu tika uzskatīti šādi gadījumi:

- kuros klientam sākotnēji bija nosacīti pirms termiņa no brīvības atņemšanas soda izciešanas atbrīvotas personas statuss, kas vēlāk tika mainīts uz probācijas uzraudzības statusu (turpmāk – PU), traktējot to kā vienotu uzraudzības turpinājumu;
- kuros uzraudzības sekcijas slēgšanas iemesls bija soda saskaitīšana un iemesls nav bijis jauns NN attiecīgajā uzraudzības periodā;
- kuros klients tika notiesāts par jaunu NN, kas izdarīts pirms attiecīgā uzraudzības perioda.

No PLUS sākotnēji iegūtais datu masīvs ietvēra 335 gadījumus. Datu sagatavošanas procesā tika veikta datu pārbaude un tīrīšana, balstoties uz iepriekš definētiem izslēgšanas kritērijiem. Datu tīrīšanas procesā tika izslēgti 75 gadījumi, tai skaitā:

- 24 gadījumi, kuros datums, kad klientam noteikts pienākums piedalīties CPA, ir vēlāks par 2025. gada 22. jūliju;

- 40 gadījumi, kuros klients vienas uzraudzības ietvaros CPA bijis iesaistīts vairākkārtīgi, šādos gadījumos:
 - tika saglabāts pirmais iesaistes gadījums, ja visās pārējās reizēs klients no PP tika atskaitīts;
 - tika saglabāts gadījums, kurā klients PP pabeidza, ja citos gadījumos tas tika atskaitīts;
- 2 gadījumi, kuros datu laukos bija norāde par kļūdu vai ka gadījums PLUS pievienots kļūdaini;
- 8 gadījumi, kas neatbilda nevienai no pētījumā definētajām grupām, tai skaitā:
 - ja CPA noslēguma nodarbība notika pēc 2025. gada 30. septembra;
 - ja gadījums tika atskaitīts no PP grupas ar viņu nesaistītu iemeslu dēļ, piemēram, grupa slēgta COVID-19 izplatības ierobežošanas dēļ vai nepietiekama dalībnieku skaita dēļ;
- 1 gadījums, kuram uzraudzības noslēguma iemesls bija klienta nāve.

Pēc datu tīrīšanas tika izveidota pētījuma izlase ($N = 260$), kuru veido trīs savstarpēji salīdzināmas grupas:

1. CPA pabeigušie klienti ($n = 124$) – Dienesta klienti, kuri piedalījās CPA un to pabeidza atbilstoši noteiktajām PP prasībām (turpmāk – pabeigušie);
2. no CPA atskaitītie klienti ($n = 68$) – Dienesta klienti, kuri CPA uzsāka, taču tika no tās atskaitīti dažādu iemeslu dēļ, piemēram, atkārtota neierašanās, noteikumu pārkāpumi vai veselības stāvoklis (turpmāk – atskaitītie);
3. CPA neiesaistītie klienti ($n = 68$) – Dienesta klienti, kuriem CPA apguve tika noteikta, bet kuri netika iesaistīti PP visā uzraudzības periodā pētījuma noteiktajā periodā (līdz 2025. gada 30. septembrim (turpmāk – neiesaistītie).

2.3. Datu avoti

Pētījumā tika izmantoti sekundārie dati no Dienesta un valsts informācijas sistēmām. Primārais datu avots bija PLUS, kas ietver informāciju par Dienesta klientu raksturojošajiem rādītājiem (piemēram, vecums, dzimums, NN), kā arī datus par CPA īstenošanu un klienta dalību tajā (piemēram, starpnovērtējumi). Papildus no PLUS tika iegūti dati par klientu vispārējā un vardarbības riska un vajadzību novērtējuma rādītājiem.

Papildus tika izmantoti dati no Soda reģistra, kas tika izmantoti recidīva noteikšanai pētījuma ietvaros.

2.4. Mainīgie un to operacionalizācija

Pētījumā izmantotie mainīgie tika strukturēti trīs analītiskajos blokos, atbilstoši pētījuma mērķim izvērtēt CPA norisi, klientu riska un vajadzību izmaiņas, kā arī recidīva rādītājus. Papildus analizē tika izmantoti klientu raksturojošie mainīgie:

- dzimums;
- vecums – datu masīvā tika saņemts klienta dzimšanas gads, un aprēķināts vecums uz CPA uzsākšanas datumu (vai tā ekvivalentu);
- NN veida grupa – datu masīvā tika saņemta klienta NN kvalifikācija (Krimināllikuma pants(-i)). Analīzes vajadzībām NN tika grupēti kategorijās, apvienojot pantus atbilstoši Krimināllikuma Sevišķās daļas nodaļām, kas klasificē NN pēc to veida. Katram gadījumam tika piešķirts attiecīgās grupas kods.

NN veida analīzē tika ņemts vērā, ka vienam klientam var būt vairāki NN. Līdz ar to klienti var tikt iekļauti vairākās NN grupās vienlaikus. Analīzes vajadzībām katrai NN grupai tika izveidots atsevišķs dihotoms mainīgais (0 – attiecīgā grupa nav konstatēta, 1 – attiecīgā grupa ir konstatēta).

2.4.1. CPA norises un klientu uzvedības novērtējuma mainīgie

Programmas norises analīzei tika izmantoti mainīgie, kas raksturo klienta iesaistes procesu CPA, tai skaitā:

- datums, kad klientam noteikts pienākums piedalīties CPA;
- informācija par klienta iepazīstināšanu ar CPA grafiku;
- CPA uzsākšanas datums (pirmā nodarbība);
- CPA pabeigšanas datums (pēdējā nodarbība);
- atskaitīšanas fakts un iemesls.

Papildus tika iekļauti mainīgie, kas raksturo CPA īstenošanas kontekstu, tai skaitā:

- Kavēto nodarbību skaits (t. sk. pabeigušajiem – visā CPA laikā, bet atskaitītajiem – līdz atskaitīšanas brīdim).

Klientu uzvedības un attieksmes izmaiņas CPA grupas laikā tika novērtētas, izmantojot regulāros novērtējumus par katru klientu pēc katras nodarbības, kas ietver atbildes uz astoņiem apgalvojumiem (skat. 1. pielikumā), kas kodēti dihotomā skalā (1 – jā, 2 – nē). Papildus tika izmantoti starpnovērtējumi (5. un 10. nodarbībā), kas ietver atbildes uz 10 apgalvojumiem (skat. 1. pielikumā) Likerta skalā no 1 līdz 4 (1 – nekad/nemaz, 2 – reti/nedaudz, 3 – bieži/ievērojami un 4 – vienmēr/ļoti izteikti), kā arī atsevišķa kategorija “nav attiecināms” (0).

Tika iekļauts arī noslēguma izvērtējums par CPA piemērotību klientam, kurā programmas vadītājs Likerta skalā no 1 līdz 4 (1 – nemaz, 2 – daļēji, 3 – pārsvarā un 4 – pilnībā piemērota) novērtē trīs apgalvojumus (skat. 1. pielikumā).

Datu masīvs ietvēra arī programmas vadītāju sniegtos atvērtā tipa komentārus, kas tika izmantoti gadījumos, kad strukturētajos datos nebija pieejama informācija, piemēram, par klienta atskaitīšanas iemeslu, lai nodrošinātu precīzu gadījumu klasifikāciju.

Šajā analīzes blokā tika iekļauti tikai CPA pabeigušie un atskaitītie klienti.

2.4.2. Riska un vajadzību novērtējuma mainīgie

Riska un vajadzību izmaiņu analīzei tika izmantoti Dienestā veiktie riska un vajadzību novērtējumi (turpmāk – RVN), kas ietver divus instrumentus – vispārējo RVN un vardarbības RVN. Vardarbības RVN tiek veikts tikai klientiem, kuri izdarījuši vardarbīgu NN, līdz ar to šī instrumenta dati nav pieejami visiem klientiem.

Ņemot vērā, ka RVN veikšanas laiks nav tieši piesaistīts CPA īstenošanai, pētījumā tika definēti šādi relatīvie laika punkti:

- pirms CPA RVN – tuvākais RVN, kura slēgšanas datums ir pirms CPA uzsākšanas datuma (vai tā ekvivalenta);
- pēc CPA RVN – tuvākais RVN, kura slēgšanas datums ir pēc CPA pabeigšanas datuma (vai tā ekvivalenta).

Klientiem, kuri CPA netika iesaistīti, tika aprēķināts CPA uzsākšanas un pabeigšanas datuma ekvivalents, balstoties uz vidējo gaidīšanas laiku līdz CPA uzsākšanai un vidējo CPA īstenošanas ilgumu.

Analīzē iekļautie RVN mainīgie ietver:

- RVN slēgšanas datumus;

- kopējo riska līmeni;
- dinamisko riska līmeni;
- atsevišķu dinamisko riska faktoru novērtējumus.

Riska līmeņa rādītāji (kopējais, statistiskais un dinamiskais) sākotnēji datu masīvā tika attēloti kategoriskā formā (ļoti zems, zems, vidējs, augsts, ļoti augsts). Lai nodrošinātu iespēju veikt kvantitatīvu analīzi, šie rādītāji tika pārkodēti skaitliskā skalā no 1 līdz 5, kur 1 atbilst ļoti zēmam riska līmenim, bet 5 – ļoti augstam riska līmenim. Vienlaikus jāņem vērā, ka šī skala pēc būtības ir ordināla, un attālumi starp līmeņiem nav uzskatāmi par vienādiem.

Ja klientam datos nebija norādīts vispārējais un/vai vardarbības kopējais riska līmenis, bet bija pieejami vispārējā un/vai vardarbības statistiskā un dinamiskā riska līmeņa rādītāji, kopējais riska līmenis tika aprēķināts manuāli, vadoties pēc Vispārējā un vardarbības riska novērtējuma metodiskajiem ieteikumiem (VPD, 2020c).

Savukārt dinamiskie riska faktori datu masīvā tika attēloti skaitliskā formā, kur 0 norāda, ka attiecīgais faktors neveicina krimināli sodāmu darbību veikšanu, 1 – ka attiecīgais faktors var veicināt krimināli sodāmu darbību veikšanu, bet nav nepieciešama intensīva iejaukšanās, un 2 – ka attiecīgais faktors veicina krimināli sodāmu darbību veikšanu un ir nepieciešama intensīva iejaukšanās.

2.4.3. Recidīva mainīgie

Recidīvs pētījumā tika definēts kā jauns NN, par kuru stājies spēkā notiesājošs nolēmums Soda reģistra datos.

Recidīvs tika analizēts vairākos laika periodos:

- 120 dienas pēc CPA uzsākšanas datuma (vai tā ekvivalenta);
- pēc CPA pabeigšanas datuma (vai tā ekvivalenta): 30 dienas, 180 dienas, 365 dienas, 731 diena, 1096 dienas.

Recidīva rādītāji tika analizēti kā dihotomi mainīgie (0 – nav recidīva, 1 – ir recidīvs), kā arī papildus tika analizēts:

- dienu skaits līdz recidīvam;
- dienu skaits līdz vardarbīgam recidīvam.

No analīzes katrā laika periodā tika izslēgti gadījumi:

- kuros novērošanas periods pārsniedza pētījuma gala datumu (2025. gada 30. septembris);
- kuros klients attiecīgajā periodā miris;
- kuros konstatētas datu nepilnības vai kļūdas;
- kuros klients bijis apcietinājumā ilgāk par noteikto tolerances sliekšni. Tolerances sliekšnis tika noteikts atbilstoši analizētajam laika periodam:
 - 30 dienu periodam - 5 dienas;
 - periodam līdz vienam gadam - 15 dienas;
 - periodam virs viena gada – 30 dienas.

2.5. Datu analīzes metodes

Datu sagatavošana un sākotnējā apstrādē tika veikta programmā *Microsoft Excel*, savukārt statistiskā analīze – programmā *JASP*. Analīzē tika izmantotas aprakstošās un salīdzinošās statistikas metodes, atbilstoši pētījuma jautājumiem un datu raksturam.

Sākotnēji tika aprēķināti aprakstošās statistikas rādītāji, tostarp kopējais izlases apjoms (N), gadījumu skaits konkrētajā analīzē vai grupā (n ; *Valid*), procentuālais sadalījums (%), vidējā

vērtība (M), mediāna (Me), standartnovirze (SD), minimums (Min) un maksimums (Max). Papildus tika norādīti arī trūkstošie dati (*Missing*). Datu izkļedes raksturošanai atsevišķos gadījumos tika izmantots interkvartīļu diapazons (IQR ; 25.–75. percentīle).

Pirms salīdzinošās analīzes veikšanas tika izvērtēta datu atbilstība normālajam sadalījumam, izmantojot Šapiro–Vilka testu ($W = \dots; p = \dots$). Tā kā dati lielākoties neatbilda parametrisko metožu pieņēmumiem, turpmākajā analīzē pārsvarā tika izmantotas neparametriskās statistikas metodes.

Divu neatkarīgu grupu salīdzināšanai tika izmantots Manna–Vitnija U tests ($U = \dots; p = \dots; r_{\tau\beta} = \dots$), savukārt trīs vai vairāku neatkarīgu grupu salīdzināšanai – Kruskal–Wallis tests. Kruskal–Wallis testa rezultāti tika interpretēti, norādot H statistiku, p vērtību un efekta lielumu, izmantojot rangu epsilon kvadrātu ($Rank \varepsilon^2$) (piem., $H(1) = 6,84; p = 0,009; Rank \varepsilon^2 = 0,039$).

CPA norises analīzē tika vērtētas izmaiņas laikā, analizējot klientu novērtējumu dinamiku pa nodarbībām, kā arī salīdzinot klientu grupas. Saistību starp kategoriskajiem mainīgajiem, kā arī atšķirības recidīva biežumā starp klientu grupām dažādos novērošanas periodos tika analizētas, izmantojot Pīrsona hī kvadrāta testu (χ^2). Rezultāti tika interpretēti, norādot χ^2 statistikas vērtību, brīvības pakāpes (df) un p vērtību, kā arī efekta lielumu (*Cramer's V*). Papildu analīzē tika izmantoti koriģētie standartizētie atlikumi, lai identificētu, kuras kontingenču tabulu šūnas visvairāk veido kopējo hī kvadrāta testa rezultātu; par statistiski nozīmīgu novirzi tika uzskatīta vērtība $|reziduāls| \geq 1,96$, kas atbilst $p < 0,05$ (piem., $\chi^2(2) = 6,98; p = 0,031; Cramer's V = 0,25$).

RVN analīzē tika vērtētas izmaiņas starp diviem laika punktiem, analizējot vienus un tos pašus klientus. Šim nolūkam tika izmantots Vilkoksona parakstīto rangs tests, un rezultātos tika norādīta W statistikas vērtība. Savukārt RVN rādītāju salīdzināšanai starp vairākām neatkarīgām klientu grupām tika izmantots Kruskal–Wallis tests.

Lai izvērtētu, kuri faktori ir saistīti ar CPA pabeigšanu, tika veikta loģistiskās regresijas analīze. Atkarīgais mainīgais bija CPA pabeigšana (1 – pabeidza, 0 – nepabeidza). Modelī tika interpretēti regresijas koeficienti (B), standartkļūda (SE), izredžu attiecība (OR), standartizētā testa statistikas vērtība (z), Valda statistika (*Wald*) un p vērtība; rezultāts tika uzskatīts par statistiski nozīmīgu, ja $p < 0,05$.

2.6. Datu kvalitātes un ierobežojumu apsvērumi

Pētījumā izmantotie dati iegūti no informācijas sistēmas PLUS, tādēļ to kvalitāte ir atkarīga no primārā datu ievades procesa. Analīzes gaitā tika konstatētas atsevišķas netipiskas vērtības, piemēram, negatīvs gaidīšanas laiks līdz CPA uzsākšanai vai ļoti īsi laika intervāli, kas, visticamāk, saistīti ar datu ievades kļūdām, datumu nesakrītībām vai sistēmas tehniskām īpatnībām. Ņemot vērā, ka pētījumā analizēti reāli administratīvie dati, šādas vērtības netika automātiski izslēgtas, bet to iespējamā ietekme tika ņemta vērā rezultātu interpretācijā, lielāku nozīmi piešķirot mediānas rādītājiem un datu sadalījumam.

Papildus jāņem vērā, ka daļa pētījumā izmantotās informācijas, īpaši par klientu atskaitīšanas iemesliem, nav viennozīmīgi strukturēta. Lai gan sistēmā paredzētas standartizētas atbilžu kategorijas, praksē tās ne vienmēr tiek konsekventi izmantotas – programmu vadītāji bieži izvēlas kategoriju “cits” vai sniedz brīvā teksta komentārus. Tas apgrūtinā datu viennozīmīgu interpretāciju un salīdzināmību, piemēram, vienādos gadījumos var tikt izvēlētas atšķirīgas kategorijas (piemēram, veselības iemesli vai “cits”).

Analīzes gaitā tika konstatēti arī atsevišķi gadījumi, kuros klientu statuss datu bāzē neatspoguļo faktisko dalību programmā, piemēram, klienti formāli iekļauti grupā minimālā dalībnieku skaita nodrošināšanai vai atskaitīti organizatorisku iemeslu dēļ, nevis paša klienta rīcības dēļ. Šādi gadījumi, cik iespējams, tika identificēti un izslēgti no analīzes, tomēr nevar pilnībā izslēgt, ka daļa līdzīgu situāciju palikusi nepamanīta.

CPA Dienestā vada gan attālināti, gan klātienē. Esošajā datu masīvā nebija pieejama informācija, kas ļautu identificēt un nodalīt šīs grupas pēc programmas īstenošanas veida. Līdz ar to analīzē nebija iespējams izvērtēt, vai un kā atšķiras rezultāti starp attālināti un klātienē vadītām grupām, kas uzskatāms par būtisku pētījuma ierobežojumu.

Papildus jāņem vērā, ka atsevišķās analīzēs klientu skaits grupās bija ierobežots, īpaši analizējot vardarbības riska rādītājus un recidīva datus. Tas samazina statistiskās analīzes jaudu un ierobežo iespējas izdarīt vispārināmus secinājumus, tādēļ iegūtie rezultāti interpretējami piesardzīgi.

2.7. Ētiskie apsvērumi

Pētījumā izmantoti Dienesta administratīvie dati no informācijas sistēmas PLUS. Analīzē izmantoti anonimizēti dati, un netika apstrādāta informācija, kas ļautu identificēt konkrētas personas.

Datu izmantošana veikta atbilstoši datu aizsardzības un konfidencialitātes principiem, nodrošinot, ka pētījuma rezultāti tiek atspoguļoti apkopotā veidā. Individuālu klientu dati netiek izdalīti un netiek izmantoti tādā veidā, kas varētu radīt negatīvas sekas konkrētām personām.

Pētījumā netika veikta tieša saskarsme ar klientiem, un pētījuma veikšana neradīja papildu riskus vai ietekmi uz klientu uzraudzības procesu.

3. Pētījuma rezultāti

3.1. Pētījuma izlases raksturojums

Šajā apakšnodaļā tiek raksturota pētījuma izlase, analizējot klientu sadalījumu pa grupām un galvenos raksturojošos rādītājus. Tiek aplūkots klientu sadalījums pēc iesaistes CPA, kā arī demogrāfiskie un NN raksturojošie rādītāji, lai sniegtu vispārēju priekšstatu par pētījuma izlasi.

Pētījuma izlasē tika iekļauti 260 klienti, kuri tika sadalīti trīs grupās atbilstoši iesaistei CPA. Lielāko daļu veidoja CPA pabeigušie klienti ($n = 124$; 47,8%), savukārt no CPA atskaitītie un neiesaistītie klienti veidoja vienādu īpatsvaru (attiecīgi $n = 68$; 26,1% katrā grupā). 1. tabulā apkopots klientu sadalījums pēc dzimuma un vecuma rādītājiem.

1. tabula. Pētījuma izlases raksturojums pēc dalības CPA, dzimuma un vecuma.

Izlase	N	Dzimums				Vecums				
		Vīrietis		Sieviete		M	Me	SD	Min	Max
		n	%	n	%					
Kopā	260	208	80	52	20	38,12	37	10,050	18	66
Pabeigušie	124	103	83,1	21	16,9	39,12	37,5	10,54	20	66
Atskaitītie	68	49	72,1	19	27,9	35	34	9,424	18	55
Neiesaistītie	68	56	82,4	12	17,6	39,45	39	9,177	21	61

Piezīme: Procentuālais sadalījums aprēķināts katras grupas ietvaros. N – kopējais izlases apjoms; n – gadījumu skaits konkrētajā analizē vai grupā (*Valid*); % - daļījums procentos (*Valid percent*); M – vidējais (*Mean*); Me – mediāna (*median*); SD – standartnovirze (*Std. Deviation*); Min – minimums; Max – maksimums.

Analizējot dzimuma sadalījumu, konstatējams, ka visās klientu grupās dominē vīrieši. Vienlaikus atskaitīto klientu grupā novērojams salīdzinoši lielāks sieviešu īpatsvars (27,9%) nekā pabeigušo (16,9%) un neiesaistīto klientu grupā (17,6%).

Klientu vecuma rādītāji grupās kopumā ir līdzīgi. Pabeigušo klientu vidējais vecums bija 39,12 gadi, neiesaistīto klientu – 39,45 gadi, bet atskaitīto klientu – 35 gadi. Visās grupās vecuma diapazons bija salīdzinoši līdzīgs, svārstoties no 18 līdz 66 gadiem kopējā izlasē.

2. tabulā attēlotas biežāk sastopamās NN grupas pētījuma izlasē un to sadalījums pa klientu grupām. Pilns NN sadalījums pieejams 2. pielikuma 1. tabulā.

2. tabula. Biežāk sastopamo NN veidu sadalījums pētījuma izlasē un pa klientu grupām (%).

NN veida grupa	Kopā (%)	Pabeigušie (%)	Atskaitītie (%)	Neiesaistītie (%)
NN pret ģimeni un nepilngadīgajiem (167.-174.1.)	37,7	37,1	22,1	54,4
NN pret personas veselību (125.-142.)	26,2	29	22,1	25
NN pret īpašumu (175.-189.)	17,7	13,7	27,9	14,7
NN pret vispārējo drošību un sabiedrisko kārtību (224.-256.)	14,2	12,9	22,1	8,8

Piezīme: Procentuālais sadalījums aprēķināts katras grupas ietvaros. Klienti var būt iekļauti vairākās NN grupās, līdz ar to procentuālais sadalījums nesummējas līdz 100%. NN – noziedzīgais nodarījums; % - daļījums procentos (*Valid percent*).

Analizējot NN sadalījumu, konstatējams, ka visbiežāk sastopamā grupa ir NN pret ģimeni un nepilngadīgajiem (37,7%), kam seko NN pret personas veselību (26,2%) un īpašumu (17,7%).

Pabeigušo klientu grupā visbiežāk sastopamā ir NN grupa pret ģimeni un nepilngadīgajiem (37,1%), līdzīgi arī neiesaistīto klientu grupā (54,4%). Savukārt atskaitīto klientu grupā visbiežāk sastopamā ir NN grupa pret īpašumu (27,9%).

3.2. CPA programmas norise

Šajā apakšnodaļā analizēti tikai tie klienti, kuri uzsāka CPA, t. i., programmu pabeigušie un no programmas atskaitītie klienti. Analizētajā izlasē iekļauti 192 klienti, no kuriem CPA pabeidza 124 klienti, bet 68 tika atskaitīti.

Lai izvērtētu, vai CPA pabeigšana ir saistīta ar izlases demogrāfiskajiem rādītājiem, sākotnēji tika analizēta dzimuma un vecuma saistība ar CPA pabeigšanu. Izmantojot Pīrsona hī kvadrāta testu (χ^2), netika konstatēta statistiski nozīmīga saistība starp klienta dzimumu un programmas pabeigšanu ($\chi^2(1) = 3,23$; $p = 0,073$; *Cramer's V* = 0,130). Analizējot vecuma saistību tika konstatēta statistiski nozīmīga vecuma atšķirība starp programmu pabeigušajiem un atskaitītajiem klientiem ($U = 3333$; $p = 0,016$; $r_{r\beta} = -0,21$). Proti, CPA pabeigušie klienti vidēji bija vecāki nekā klienti, kuri no programmas tika atskaitīti ($M = 39,12$ salīdzinājumā ar $M = 35$), tomēr konstatētais efekta lielums ir mazs, norādot uz ierobežotu praktisko nozīmīgumu.

Tālāk tika analizēta NN veida saistība ar CPA pabeigšanu, izmantojot Pīrsona hī kvadrāta testu (χ^2) (skat. 2. pielikuma 2. tab.). Rezultāti liecina, ka lielākajai daļai NN veidu statistiski nozīmīga saistība ar CPA pabeigšanu netika konstatēta ($p > 0,05$). Statistiski nozīmīga saistība tika konstatēta attiecībā uz NN pret ģimeni un nepilngadīgajiem ($\chi^2(1) = 4,58$; $p = 0,032$; *Cramer's V* = 0,154), kā arī NN pret īpašumu ($\chi^2(1) = 5,84$; $p = 0,016$; *Cramer's V* = 0,174). Efekta lielums abos gadījumos ir neliels. NN pret ģimeni un nepilngadīgajiem biežāk tika novēroti pabeigušo klientu grupā (46 klienti jeb 75,4%) nekā atskaitīto klientu grupā (15 klienti jeb 24,6%), savukārt NN pret īpašumu biežāk sastopami atskaitīto klientu vidū (19 klienti jeb 52,8%) nekā pabeigušo klientu grupā (17 klienti jeb 47,2%). Jāņem vērā, ka vairākās NN veidu kategorijās klientu skaits bija neliels, kas ierobežo statistiskās analīzes jaudu un rezultātu interpretāciju. Tāpat, ņemot vērā, ka klienti var būt iekļauti vairākās NN veidu grupās, iegūtie rezultāti interpretējami piesardzīgi.

Papildus tika pārbaudīts, vai klientu grupas atšķiras vispārējā un vardarbības riska līmenī pirms CPA uzsākšanas. Rezultāti liecina, ka pirms CPA konstatētas statistiski nozīmīgas atšķirības starp klientu grupām vispārējā kopējā riska līmenī ($U = 3333$; $p = 0,016$), tomēr efekta lielums ir neliels ($r_{r\beta} = 0,198$). Lai gan mediānas abām grupām sakrīt ($Me = 3,00$), atskaitīto klientu grupā novērots augstāks vidējais riska līmenis ($M = 3,36$) nekā CPA pabeigušo klientu grupā ($M = 3,1$), kas norāda uz kopumā augstāku riska līmeni šajā grupā pirms programmas uzsākšanas.

Salīdzinot klientu grupas pēc vispārējā dinamiskā riska novērtējuma pirms CPA, netika konstatētas statistiski nozīmīgas atšķirības ($U = 1491$; $p = 0,242$), un efekta lielums bija neliels ($r_{r\beta} = 0,123$). Tas norāda, ka klientu grupas pirms programmas uzsākšanas ir līdzīgas vispārējā dinamiskā riska ziņā. Arī aprakstošā statistika apstiprina šo tendenci, jo abām grupām mediāna ir vienāda ($Me = 3$).

Līdzīgi rezultāti iegūti, analizējot vardarbības kopējo risku pirms CPA uzsākšanas – statistiski nozīmīgas atšķirības starp klientu grupām netika konstatētas ($U = 1887$; $p = 0,471$), un efekta lielums ir niecīgs ($r_{r\beta} = 0,070$). Tas liecina, ka klientu grupas ir līdzīgas vardarbības kopējā riska līmeņa ziņā. Arī aprakstošie rādītāji abās grupās ir ļoti līdzīgi ($Me = 3$).

Salīdzinot klientu grupas pēc vardarbības dinamiskā riska novērtējuma pirms CPA, netika konstatētas statistiski nozīmīgas atšķirības ($U = 1981$; $p = 0,481$), un efekta lielums ir niecīgs ($r_{r\beta} = 0,071$). Tas norāda, ka klientu grupas pirms CPA uzsākšanas ir līdzīgas arī vardarbības dinamiskā riska ziņā. Arī aprakstošā statistika liecina par līdzīgām vērtībām abās grupās ($Me = 4,00$).

Tālāk tika aplūkoti ar programmas norisi saistītie faktori. 3. tabulā apkopota aprakstošā statistika par gaidīšanas laiku līdz CPA uzsākšanai no lēmuma pieņemšanas datuma par dalību programmā, un CPA īstenošanas ilgumu.

3. tabula. Aprakstošā statistika par gaidīšanas laiku līdz CPA uzsākšanai un tās īstenošanas ilgumu.

	Gaidīšanas laiks			CPA īstenošanas ilgums		
	Kopā	Pabeigušie	Atskaitītie	Kopā	Pabeigušie	Atskaitītie
<i>n</i>	192	124	68	192	124	68
Trūkst.	0	0	0	0	0	0
<i>Me</i>	80,5	75	103	63	63	66
<i>M</i>	107,3	104,7	112	68,3	68,3	68,3
<i>SD</i>	116,401	118,024	114,097	13,828	15,220	10,946
Min	-38	-38	4	31	31	56
Max	806	765	806	126	126	126

Piezīme: Gaidīšanas laika vidējās vērtības aprēķinā ietverti negatīvi gaidīšanas laiki, tādēļ *M* nav interpretējams. *n* – gadījumu skaits konkrētajā analizē vai grupā (*Valid*); Trūkst. – trūkstošie dati (*Missing*); *Me* – mediāna (*median*); *M* – vidējais (*Mean*); *SD* – standartnovirze (*Std. Deviation*); Min – minimums; Max – maksimums.

Gaidīšanas laiks līdz CPA uzsākšanai kopējā izlasē bija ar lielu variāciju: mediāna bija 80,5 dienas. Pabeigušo grupā mediāna bija 75 dienas, savukārt atskaitīto grupā – 103 dienas. Maksimālais gaidīšanas laiks sasniedza 806 dienas gan kopējā izlasē, gan atskaitīto grupā.

CPA īstenošanas ilgums kopējā izlasē bija relatīvi vienmērīgs: mediāna – 63 dienas, vidējais – 68,3 dienas (*SD* = 13,8). Vidējais īstenošanas ilgums bija vienāds gan pabeigušo, gan atskaitīto grupā (*M* = 68,3), tomēr pabeigušo grupā tika novērota lielāka variācija (*SD* = 15,2) nekā atskaitīto grupā (*SD* = 10,9).

Lai izvērtētu, vai klientu gaidīšanas laiks no lēmuma pieņemšanas līdz CPA uzsākšanai ir saistīts ar programmas pabeigšanas statusu, tika pārbaudīts datu sadalījums. Šapiro–Vilka tests uzrādīja, ka gaidīšanas laiks neatbilst normālsadalījumam (*W* = 0,734; *p* < 0,001), tādēļ grupu salīdzināšanai tika izmantots Manna–Vitnija *U* tests. Rezultāti neuzrādīja statistiski nozīmīgu atšķirību gaidīšanas laikā starp klientiem, kuri CPA pabeidza, un tiem, kuri to nepabeidza (*U* = 4600,0; *p* = 0,298).

Līdzīgi arī CPA ilguma sadalījums neatbilda normālsadalījuma pieņēmumam (*W* = 0,706; *p* < 0,001), un Manna–Vitnija *U* tests neuzrādīja statistiski nozīmīgas atšķirības starp grupām (*U* = 4659,0; *p* = 0,201). Tādējādi netika konstatēta statistiski nozīmīga saistība starp gaidīšanas laiku vai CPA ilgumu un pabeigšanas statusu.

Tā kā CPA Dienestā tiek īstenota gan latviešu, gan krievu valodā, papildus tika analizēti arī programmas īstenošanas valodas rādītāji. Kopumā pētījuma ietvaros CPA tika īstenota 162 klientiem (85,4%) latviešu valodā un 28 klientiem (14,6%) krievu valodā. Pabeigušo klientu grupā CPA latviešu valodā tika īstenota 102 klientiem (82,3%), bet krievu valodā – 22 klientiem (17,7%), savukārt atskaitīto klientu grupā latviešu valodā 62 klientiem (91,2%) un krievu valodā – 6 klientiem (8,8%). Lai izvērtētu, vai CPA īstenošanas valoda ir saistīta ar programmas pabeigšanas iznākumu, tika analizēta CPA īstenošanas valodas un CPA pabeigšanas savstarpējā saistība (skat. 4. tab.).

4. tabula. CPA īstenošanas valodas saistība ar CPA pabeigšanu.

	Pabeigušie		Atskaitītie		Statistiskās analīzes rezultāti
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	
CPA īstenots latviešu val.	102	62,2	62	37,8	$\chi^2(1) = 2,80, p = 0,094;$ <i>Cramer's V</i> = 0,12
CPA īstenots krievu val.	22	78,6	6	21,4	

Piezīme: Procentuālais sadalījums aprēķināts valodas ietvaros. *n* – gadījumu skaits konkrētajā grupā; % - daļījums procentos; χ^2 – Pīrsona hī-kvadrāta statistikas vērtība; *p* – statistiskās nozīmības līmenis (rezultāts tiek uzskatīts par statistiski nozīmīgu, ja *p* < 0,05); *Cramer's V* – efekta lielums ($\approx 0,10$ – mazs, $\approx 0,30$ – vidējs, $\geq 0,50$ – liels efekts).

Rezultāti liecina, ka statistiski nozīmīga saistība starp CPA īstenošanas valodu un programmas pabeigšanu netika konstatēta ($\chi^2(1) = 2,80$; $p = 0,094$; *Cramer's V* = 0,12). Jāņem vērā, ka klientu skaits krievu valodas grupā bija neliels, kas ierobežo rezultātu interpretāciju.

Klientu lietu vadītājs PLUS vidē veic atzīmi par to, vai klients pirms CPA uzsākšanas tiek iepazīstināts ar programmas grafiku, tādēļ pētījumā tika analizēta arī šī rādītāja saistība ar programmas pabeigšanas iznākumu. Starp klientiem, kuri CPA pabeidza, ar programmas grafiku pirms programmas uzsākšanas bija iepazīstināti 115 klienti (92,8%), savukārt atskaitīto klientu grupā šādu klientu bija 55 (80,9%). Lai izvērtētu, vai klienta iepazīstināšana ar CPA grafiku pirms programmas uzsākšanas ir saistīta ar dalības iznākumu, tika analizēta iepazīstināšanas ar CPA grafiku un programmas pabeigšanas savstarpējā saistība, izmantojot Pīrsona hī-kvadrāta testu (χ^2).

5. tabula. Klienta iepazīstināšana ar CPA grafiku saistībā ar programmas pabeigšanu.

	Pabeigušie		Atskaitītie		Statistiskās analīzes rezultāti
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	
<i>Iepazīstināts ar CPA grafiku</i>	115	67,6	55	32,4	$\chi^2(1) = 6,09$, <i>p</i> = 0,014 ; <i>Cramer's V</i> = 0,18
<i>Nav iepazīstināts ar CPA grafiku</i>	9	40,9	13	59,1	

Piezīme: Procentuālais sadalījums aprēķināts *iepazīstināts* ietvaros. *n* – gadījumu skaits konkrētajā analīzē vai grupā; % - dalījums procentos; χ^2 – Pīrsona hī-kvadrāta statistikas vērtība; *p* – statistiskās nozīmības līmenis (rezultāts tiek uzskatīts par statistiski nozīmīgu, ja $p < 0,05$); *Cramer's V* – efekta lielums ($\approx 0,10$ – mazs, $\approx 0,30$ – vidējs, $\geq 0,50$ – liels efekts).

CPA pabeigušo klientu grupā iepazīstināšana ar programmas grafiku bija novērojama statistiski biežāk (67,6%), salīdzinot ar klientiem, kuri tika atskaitīti (32,4%). Savukārt to klientu īpatsvars, kuri nebija iepazīstināti ar programmas grafiku, bija lielāks atskaitīto grupā (59,1%) nekā pabeigušo grupā (40,9%). Pīrsona hī kvadrāta tests (χ^2) uzrādīja statistiski nozīmīgu saistību starp iepazīstināšanu ar CPA grafiku un pabeigšanas statusu ($\chi^2(1) = 6,09$; $p = 0,014$). Tas liecina, ka klienta iepazīstināšana ar programmas grafiku pirms CPA uzsākšanas ir statistiski nozīmīgi saistīta ar lielāku programmas pabeigšanas iespējamību.

Lai identificētu faktoros, kas neatkarīgi saistīti ar CPA pabeigšanu, tika veikta loģistiskās regresijas analīze. Analīzē tika iekļauti tie rādītāji, kuriem ir praktiska nozīme klientu izvērtēšanā pirms iesaistes programmā, kā arī mainīgie, kuri iepriekšējās analīzēs uzrādīja statistiski nozīmīgu saistību ar programmas pabeigšanas iznākumu. Ņemot vērā, ka pirms klientu iekļaušanas CPA programmā Dienestā tiek pievērsta uzmanība klienta vecumam, tiek ņemts vērā kopējais riska līmenis (vidējs vai augstāks) un dinamiskie riska faktori, loģistiskajā regresijas modelī tika iekļauts vispārējais kopējais un dinamiskais riska līmenis, kā arī vecums kā kontrolmainīgie. Riska faktoru analīze tika veikta atsevišķi, izmantojot vispārējo RVN un vardarbības RVN, ņemot vērā, ka katram klientam tikai viens no šiem instrumentiem tiek noteikts kā primārais. Papildus loģistiskās regresijas modelī tika iekļauts arī programmas īstenošanas procesa rādītājs – klienta iepazīstināšana ar programmas grafiku pirms CPA uzsākšanas, kā arī atsevišķi noziedzīgo nodarījumu veidi, kuri iepriekšējās analīzēs uzrādīja statistiski nozīmīgu saistību ar CPA pabeigšanas iznākumu.

6. tabula. Loģistiskās regresijas analīzes rezultāti CPA pabeigšanas prognozēšanai, izmantojot vispārējā RVN rādītājus.

Mainīgais	<i>B</i>	<i>SE</i>	<i>OR</i>	<i>z</i>	<i>Wald</i>	<i>p</i>
Konstante	1,002	1,180	2,723	0,848	0,720	0,396
Vecums	0,015	0,018	1,015	0,821	0,675	0,411
NN pret ģimeni (167.-174.1.)	0,523	0,401	1,687	1,304	1,699	0,192
NN pret īpašumu (175.-189.)	-0,624	0,445	0,536	-1,402	1,965	0,161
Iepazīstināšana ar grafiku	1,257	0,511	3,513	2,458	6,043	0,014
Vispārējā RVN kopējais riska līmenis	-0,613	0,296	0,542	-2,068	4,278	0,039

Piezīme: *B* – regresijas koeficients (*Estimate*); *SE* – standartkļūda (*Standard Error*); *OR* – izredžu attiecība (*Odds Ratio*); *z* – standartizētā testa statistikas vērtība; *Wald* – Valda statistika; *p* – statistiskās nozīmības līmenis (rezultāts tiek uzskatīts par statistiski nozīmīgu, ja $p < 0,05$). Atkarīgais mainīgais: CPA pabeigšana (1 – pabeidza, 0 – nepabeidza).

Loģistiskās regresijas analīzes rezultāti, izmantojot vispārējā RVN rādītājus, liecina, ka modelis kopumā ir statistiski nozīmīgs ($\Delta\chi^2 = 21,286$; $p < 0,001$). Analizējot atsevišķu mainīgo ieguldījumu modeli, konstatēts, ka statistiski nozīmīgi ar pētījuma grupu saistīti divi rādītāji. Pirmkārt, klienta iepazīstināšana ar programmas grafiku ir nozīmīgs faktors ($OR = 3,513$; $p = 0,014$), kas liecina, ka klientiem, kuri tika iepazīstināti ar CPA grafiku, ir būtiski augstākas izredzes pabeigt programmu. Otrkārt, vispārējais riska līmenis ir statistiski nozīmīgs ($OR = 0,542$; $p = 0,039$), un rezultāti norāda, ka augstāks riska līmenis ir saistīts ar zemākām izredzēm pabeigt CPA.

7. tabula. *Loģistiskās regresijas analīzes rezultāti CPA pabeigšanas prognozēšanai, izmantojot vardarbības RVN rādītājus.*

<i>Rādītāji</i>	<i>B</i>	<i>SE</i>	<i>OR</i>	<i>z</i>	<i>Wald</i>	<i>p</i>
Konstante	-0,151	1,208	0,859	-0,125	0,016	0,900
Vecums	0,013	0,020	1,013	0,656	0,431	0,512
NN pret ģimeni (167.-174.1.)	0,197	0,456	1,218	0,433	0,187	0,665
NN pret īpašumu (175.-189.)	-0,781	0,527	0,458	-1,483	2,200	0,138
Iepazīstināšana ar grafiku	1,324	0,613	3,760	2,161	4,669	0,031
Vardarbības RVN kopējais riska līmenis	-0,224	0,309	0,799	-0,724	0,525	0,469

Piezīme: *B* – regresijas koeficients (*Estimate*); *SE* – standartkļūda (*Standard Error*); *OR* – izredžu attiecība (*Odds Ratio*); *z* – standartizētā testa statistikas vērtība; *Wald* – Valda statistika; *p* – statistiskās nozīmības līmenis (rezultāts tiek uzskatīts par statistiski nozīmīgu, ja $p < 0,05$). Atkarīgais mainīgais: CPA pabeigšana (1 – pabeidza, 0 – nepabeidza).

Loģistiskās regresijas analīzes rezultāti, izmantojot vardarbības RVN rādītājus, liecina, ka modelis kopumā ir statistiski nozīmīgs ($\Delta\chi^2 = 11,172$; $p = 0,048$), kas norāda, ka iekļautie faktori kopumā ir saistīti ar CPA pabeigšanu. Vienīgais statistiski nozīmīgais CPA pabeigšanas prognozētājs šajā modelī bija klienta iepazīstināšana ar programmas grafiku pirms programmas uzsākšanas ($OR = 3,760$; $p = 0,031$). Tas nozīmē, ka klientiem, kuri pirms programmas uzsākšanas tika iepazīstināti ar CPA grafiku, bija būtiski lielākas izredzes pabeigt programmu, salīdzinot ar tiem, kuri netika iepazīstināti, kontrolējot pārējos modelī iekļautos faktoros.

3.2.1. Klientu atskaitīšana un nodarbību apmeklējums CPA ietvaros

Turpmāk tika analizēts neapmeklēto nodarbību raksturojums saistībā ar CPA pabeigšanu/atskaitīšanu. 8. tabulā apkopota neapmeklēto nodarbību raksturojuma aprakstošā statistika un neapmeklēto nodarbību skaita sadalījums CPA pabeigušo un atskaitīto klientu grupās. Neapmeklēto nodarbību skaits aprēķināts pabeigušajiem klientiem līdz CPA pabeigšanai, bet atskaitītajiem klientiem – līdz atskaitīšanas brīdim (nodarbībai).

8. tabula. *Neapmeklēto nodarbību raksturojums CPA pabeigušo un atskaitīto klientu grupās.*

<i>Aprakstošā statistika</i>	<i>Pabeigušie</i>	<i>Atskaitītie</i>
	<i>n</i>	124
Trūkst.	0	0
<i>Me</i>	1	1
<i>M</i>	0,8	1,7
<i>SD</i>	0,803	1,202

	<i>Pabeigušie</i>		<i>Atskaitītie</i>	
Min	0		0	
Max	3		6	
<i>Neapmeklēto nodarbību skaits</i>	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
0	56	45,2	8	11,8
1	46	37,1	30	44,1
2	19	15,3	12	17,6
3	3	2,4	14	20,6
4	0	0	3	4,4
6	0	0	1	1,5

Piezīme: Procentuālais sadalījums aprēķināts katras grupas ietvaros. *n* – gadījumu skaits konkrētajā analizē vai grupā; Trūkst. – trūkstošie dati (*Missing*); *Me* – mediāna (*median*); *M* – vidējais (*Mean*); *SD* – standartnovirze (*Std. Deviation*); Min – minimums; Max – maksimums; % – daļums procentos.

CPA pabeigušo grupā neapmeklēto nodarbību mediāna bija 1 nodarbība, bet vidēji tika neapmeklētas 0,8 nodarbības; maksimālais neapmeklēto nodarbību skaits šajā grupā bija 3 nodarbības. Savukārt atskaitīto klientu grupā neapmeklēto nodarbību mediāna bija 1 nodarbība, taču vidējais neapmeklēto nodarbību skaits bija lielāks ($M = 1,7$), un maksimālais neapmeklēto nodarbību skaits sasniedza 6 nodarbības. Biežumu sadalījums rāda, ka abās grupās neapmeklēto nodarbību skaits pārsvarā koncentrējās 1 nodarbības robežās, savukārt atskaitīto grupā biežāk tika novēroti gadījumi ar vairāku (trīs un vairāk) nodarbību neapmeklēšanu.

Lai padziļināti raksturotu klientu atskaitīšanu no CPA, tika analizēti tikai tie gadījumi, kuros klienti tika atskaitīti CPA īstenošanas laikā. Analīzē aplūkots, kurā CPA nodarbībā klienti tika atskaitīti, kā arī atskaitīšanas iemesli. 9. tabulā apkopota atskaitīto klientu aprakstošā statistika par atskaitīšanas brīdi CPA gaitā, nodarbības numura sadalījumu, kā arī atskaitīšanas iemesliem.

9. tabula. *Atskaitīto klientu aprakstošā statistika par nodarbību, kurā klients atskaitīts, un atskaitīšanas iemesliem.*

	<i>Atskaitītie</i>	
<i>Aprakstošā statistika</i>		
<i>n</i>	68	
Trūkst.	0	
<i>Me</i>	3,5	
<i>M</i>	4,4	
<i>SD</i>	2,976	
Min	1	
Max	10	
<i>Atskaitītā nodarbība</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
1.	6	8,8
2.	25	36,8
3.	3	4,4
4.	10	14,7
5.	4	5,9
6.	2	2,9
7.	1	1,5
8.	5	7,4
9.	8	11,7
10.	4	5,9
<i>Atskaitīšanas iemesls</i>		
Nodarbību neapmeklēšana	51	75
Uzraudzības izmaiņas	6	8,8
Veselības stāvoklis	7	10,3
Apcietinājums	1	1,5
Citi	3	4,4

Piezīme: *n* – gadījumu skaits konkrētajā analizē vai grupā (*Valid*); Trūkst. – trūkstošie dati (*Missing*); *Me* – mediāna (*median*); *M* – vidējais (*Mean*); *SD* – standartnovirze (*Std. Deviation*); *Min* – minimums; *Max* – maksimums; % – procentuālais sadalījums.

Kopumā analizēti 68 atskaitīto klientu gadījumi; trūkstošu datu par atskaitīšanas brīdi nebija. Atskaitīšana no CPA notika vidēji 4. nodarbībā ($SD = 2,98$), un mediāna liecina, ka puse klientu tika atskaitīti līdz 3. nodarbībai (ieskaitot). Atskaitīšana fiksēta visās CPA nodarbībās, sākot no pirmās līdz desmitajai nodarbībai, kas norāda uz variablu atskaitīšanas laiku programmas gaitā.

Visbiežāk klienti tika atskaitīti 2. nodarbībā (36,8%), kam seko 4. nodarbība (14,7%) un 9. nodarbība (11,7%). Mazāks atskaitīto gadījumu īpatsvars novērots vēlākajās nodarbībās, kas norāda, ka klienti biežāk tiek atskaitīti programmas sākumposmā.

Analizējot atskaitīšanas iemeslus, secināms, ka dominējošais iemesls bija nodarbību neapmeklēšana (75%). Citi atskaitīšanas iemesli tika konstatēti ievērojami retāk, tostarp veselības stāvokļa dēļ (10,3%) un uzraudzības izmaiņu gadījumā (8,8%). Salīdzinoši nelielā skaitā gadījumu atskaitīšana bija saistīta ar apcietinājumu vai citiem iemesliem.

3.2.2. Programmas vadītāja novērtējums par klientu dalību CPA

Analizējot programmas vadītāja sniegtos regulāros novērtējumus par klientu dalību nodarbībās, tika veikta aprakstošā statistiskā analīze, balstīta uz biežumu sadalījumu, kopējā izlasē ($N = 193$), kā arī atsevišķi CPA pabeigušo ($N = 124$) un no CPA atskaitīto klientu grupās ($N = 68$). Detalizētie biežumi pa nodarbībām un grupām apkopoti 3. pielikuma 1.–3. tabulā.

Rezultāti liecina, ka visā CPA īstenošanas laikā vairumā apgalvojumu dominē pozitīvs novērtējums (“nav problēmu”/“jā”). Kopējā izlasē pozitīvo novērtējumu īpatsvars lielākajā daļā rādītāju svārstījās no aptuveni 80% līdz vairāk nekā 95% dažādās nodarbībās. Piemēram, apgalvojumā par sociālo problēmu neesamību pozitīvs novērtējums bija 91% 1. nodarbībā un sasniedza 97% 10. nodarbībā, savukārt apgalvojumā par kavēšanu pozitīvo novērtējumu īpatsvars lielākajā daļā nodarbību pārsniedza 90% (skat. 10. tab.).

Lai izvērtētu, vai starp CPA pabeigušajiem un no CPA atskaitītajiem klientiem pastāv statistiski nozīmīgas atšķirības agrīnajā programmas posmā, tika veikta salīdzinošā analīze pirmajās trīs nodarbībās (skat. 3. pielikuma 4. tab.). Analīze tika fokusēta un šīm nodarbībām, jo vēlākajās nodarbībās atskaitīto klientu skaits būtiski samazinās. Salīdzinājums tika veikts, izmantojot Pīrsona hī kvadrāta testu (χ^2).

Salīdzinošā analīze parādīja, ka statistiski nozīmīgas atšķirības starp pabeigušo un atskaitīto klientu grupām tika konstatētas galvenokārt apgalvojumos, kas saistīti ar ierašanos un kavēšanu. Piemēram, 1. nodarbībā apgalvojumā “ieradās uz nodarbību” pozitīvs novērtējums pabeigušo grupā bija 77,2%, savukārt atskaitīto grupā – 22,8%, un atšķirība bija statistiski nozīmīga ($\chi^2(1) = 52,55$; $p < 0,001$; *Cramer's V* = 0,53). Līdzīgi arī 2. nodarbībā šajā apgalvojumā tika konstatēta statistiski nozīmīga atšķirība ($\chi^2(1) = 15,92$; $p < 0,001$; *Cramer's V* = 0,31).

Savukārt lielākajā daļā citu apgalvojumu statistiski nozīmīgas atšķirības starp grupām netika konstatētas. Piemēram, apgalvojumā par veselības problēmām 1. nodarbībā atšķirība starp grupām nebija statistiski nozīmīga ($p = 0,323$; *Cramer's V* = 0,08), tāpat arī apgalvojumos par sociālajām, psiholoģiskajām un atkarības problēmām *p*-vērtības pārsniedza 0,05 un efekta lielumi bija vāji (*Cramer's V* < 0,10). Šāda tendence saglabājās arī 2. un 3. nodarbībā, kur vairumā apgalvojumu netika konstatētas statistiski nozīmīgas grupu atšķirības.

Ņemot vērā, ka statistiski nozīmīgas atšķirības starp pabeigušo un atskaitīto klientu grupām tika konstatētas tikai atsevišķos rādītājos, savukārt lielākajā daļā apgalvojumu grupu novērtējumi bija līdzīgi, turpmāk rezultātu nodaļā tiek izcelts kopējais uzvedības rādītāju profils programmā (skat. 10. tab.).

10. tabula. *Dalībnieku uzvedības rādītāju dinamika CPA nodarbībās (N = 193).*

<i>Nod.</i>	<i>Ieradās</i>	<i>Nekavēja</i>	<i>Nav citu probl.</i>	<i>Nav veselības probl.</i>	<i>Nav sociālās probl.</i>	<i>Nav psihol. probl.</i>	<i>Nav atkarību probl.</i>	<i>Nav citu uzr. jaut.</i>
	%	%	%	%	%	%	%	%
1.	85	94	88	98	91	80	91	86
2.	87	94	93	97	94	78	95	84
3.	80	97	92	94	92	70	92	81
4.	87	92	89	95	93	74	97	86
5.	92	93	94	92	94	69	94	81
6.	87	97	96	94	93	70	94	83
7.	88	95	93	96	94	70	94	83
8.	87	95	94	94	96	73	98	88
9.	86	95	98	92	97	77	94	86
10.	92	95	99	93	97	74	94	78

Piezīme: % - derīgie procenti (*Valid percent*).

Analizējot dalībnieku uzvedības rādītāju dinamiku CPA nodarbībās (skat. 9. tab.), redzams, ka lielākajā daļā apgalvojumu visā CPA gaitā saglabājas augsts pozitīvo novērtējumu īpatsvars. Ierašanās uz nodarbībām rādītāji svārstās no 80 % līdz 92 % dažādās nodarbībās, ar salīdzinoši zemāku īpatsvaru 3. nodarbībā (80%) un augstākiem rādītājiem programmas vidū un noslēgumā (92% 5. un 10. nodarbībā).

Kavēšanas rādītāji visās nodarbībās saglabājas stabili augstā līmenī, kur pozitīvs novērtējums (“nekavēja”) lielākoties pārsniedz 94%. Līdzīga stabilitāte vērojama arī apgalvojumā par citu problēmu neesamību, kur pozitīvo atbilžu īpatsvars pieaug no 88% pirmajā nodarbībā līdz 99% desmitajā nodarbībā.

Apgalvojumos par veselības problēmu neesamību pozitīvo novērtējumu īpatsvars visā programmas gaitā saglabājas ļoti augsts, svārstoties no 92% līdz 98 %, bez izteiktām svārstībām starp nodarbībām. Arī apgalvojumā par sociālo problēmu neesamību pozitīvo novērtējumu īpatsvars konsekventi pārsniedz 91%. Līdzīga dinamika vērojama arī apgalvojumā par atkarību problēmu neesamību, kur pozitīvie novērtējumi robežojas no 91% līdz 98%.

Apgalvojumā par citu uzvedības grūtību neesamību pozitīvo novērtējumu īpatsvars programmas gaitā saglabājas augstā līmenī, svārstoties no 78% līdz 88%. Savukārt apgalvojumā par psiholoģisko problēmu neesamību novērojams salīdzinoši zemāks pozitīvo novērtējumu īpatsvars, kas programmas gaitā svārstās no 69% līdz 80%.

Lai raksturotu klientu uzvedības un attieksmes rādītājus CPA īstenošanas laikā pabeigušo klientu grupā (N = 124), tika analizēti starpnovērtējumu rezultāti 5. un 10. nodarbībā. Starpnovērtējumi ietvēra desmit apgalvojumus, kurus programmas vadītāji novērtēja, izmantojot Likerta skalu no 1 līdz 4 (1 – nekad/nemaz, 2 – reti/nedaudz, 3 – bieži/ievērojami, 4 – vienmēr/ļoti izteikti). Pirms starpnovērtējumu salīdzināšanas tika aplūkoti aprakstošie rādītāji 5. un 10. nodarbībā. Apgalvojumu mediānas abos mērījuma laikos saglabājas nemainīgas, norādot uz kopumā stabilu klientu uzvedības un attieksmes novērtējumu centrālo tendenci. Detalizēti aprakstošie rādītāji apkopoti 4. pielikuma 1. tabulā.

Lai izvērtētu, vai, neraugoties uz līdzīgām mediānām, starp 5. un 10. nodarbības starpnovērtējumiem pastāv statistiski nozīmīgas izmaiņas, tika izmantots Vilksoksona parakstīto rangū tests (skat. 11. tab.).

11. tabula. *Starpnovērtējumu (5. un 10. nodarbība) salīdzinājums CPA programmu pabeigušo klientu grupā (N = 124).*

	<i>Novērtētais rādītājs</i>	<i>W</i>	<i>z</i>	<i>p</i>	<i>r</i>
1.	<i>Ievēroja grupas noteikumus un laika rāmi</i>	156,00	-3,557	< 0,001	-0,638

<i>Novērtētais rādītājs</i>	<i>W</i>	<i>z</i>	<i>p</i>	<i>r</i>
2. Bija grūtības uztvert/apgūt nodarbības vielu	371,00	-0,524	0,561	-0,095
3. Veidoja produktīvas attiecības, sadarbojās ar grupas dalībniekiem	264,00	-2,696	0,002	-0,467
4. Aktīvi piedalījās grupas nodarbībā	297,50	-0,287	0,753	-0,056
5. Nodarbībā apgūto atziņu praktizēšana dzīvē	224,00	0,141	0,885	0,030
6. Līdzdalība CPA ir ietekmējusi klienta motivāciju mainīties	325,00	-0,660	0,477	-0,123
7. Līdzdalība CPA ir palīdzējusi klientam veidot sociālās prasmes	271,00	-1,443	0,111	-0,269
8. Līdzdalība CPA ir palīdzējusi klientam realizēt konkrētas izmaiņas personiskajā dzīvē	260,50	-2,388	0,010	-0,423
9. Līdzdalība CPA ir attīstījusi klienta refleksijas spējas	160,00	-3,910	< 0,001	-0,677
10. Līdzdalība CPA ir palielinājusi klienta izpratni par viņa atbildību viņa izdarītajā NN	61,00	-2,127	0,022	-0,518

Piezīme: *W* – Vilkoksona parakstīto rangū testa statistikas vērtība; *z* – standartizētā testa statistikas vērtība; *p* – statistiskās nozīmības līmenis (rezultāts tiek uzskatīts par statistiski nozīmīgu, ja $p < 0,05$); *r* – efekta lielums (*Rank-biserial correlation*; $\approx 0,10$ – mazs, $\approx 0,30$ – vidējs, $\geq 0,50$ – liels efekts); Novērtētais rādītājs – pirmais starpnovērtējums veikts pēc 5. nodarbības, otrs starpnovērtējums – pēc 10. nodarbības.

Kā redzams 11. tabulā, Vilkoksona parakstīto rangū testa rezultāti liecina, ka vairākos apgalvojumos starp 5. un 10. nodarbības starpnovērtējumiem pabeigušo klientu grupā konstatētas statistiski nozīmīgas atšķirības. Statistiski nozīmīgas izmaiņas tika konstatētas pirmajā apgalvojumā par grupas noteikumu un laika rāmja ievērošanu ($z = -3,557$, $p < 0,001$, $r = -0,638$), trešajā apgalvojumā par produktīvu attiecību un sadarbības veidošanu ar grupas dalībniekiem ($z = -2,696$, $p = 0,002$, $r = -0,467$), kā arī astotajā apgalvojumā par klienta spēju realizēt konkrētas izmaiņas personiskajā dzīvē ($z = -2,388$, $p = 0,010$, $r = -0,423$).

Tāpat statistiski nozīmīgas atšķirības konstatētas devītajā apgalvojumā, kas vērtē klienta refleksijas spējas attīstību ($z = -3,910$, $p < 0,001$, $r = -0,677$), kā arī desmitajā apgalvojumā par klienta izpratnes palielināšanos par savu atbildību un izdarīto NN ($z = -2,127$, $p = 0,022$, $r = -0,518$). Šajos apgalvojumos efekta lielums atbilstoši rādītājam *r* sasniedz vidēju līdz lielu efektu.

Lai raksturotu CPA piemērotības vērtējumus dažādās klientu grupās, tika analizēti programmas vadītāju sniegtie novērtējumi par klientiem, kuri programmu pabeidza, un klientiem, kuri tika atskaitīti no programmas. CPA piemērotība tika vērtēta trīs aspektos: atbilstība klienta kriminogēnajām vajadzībām, atbilstība klienta intelekta līmenim un grupas darba metodes piemērotība klientam. Grupu salīdzināšanai tika analizēts atbilžu sadalījums pabeigušo un atskaitīto klientu grupās, izmantojot Pīrsona hī kvadrāta testu (χ^2).

12. tabula. CPA piemērotības vērtējumu sadalījums pabeigušo un atskaitīto klientu grupās.

<i>Mainīgais</i>	<i>Pabeigšie %</i>	<i>Atskaitītie %</i>	<i>Statistiskās analīzes rezultāti</i>
<i>CPA piemērota klienta kriminogēnajām vajadzībām</i>			
Nemaz.	0	39,1	$\chi^2(3) = 69,17$, $p < 0,001$ <i>Cramer's V</i> = 0,61
Daļēji	5,6	17,2	
Pārsvarā	21	14,1	
Pilnībā piemērota	73,4	29,6	
<i>CPA piemērota klienta intelekta līmenim</i>			
Nemaz.	0	39,1	$\chi^2(3) = 66,4$, $p < 0,001$ <i>Cramer's V</i> = 0,59
Daļēji	9,7	20,3	
Pārsvarā	20,2	10,9	
Pilnībā piemērota	70,1	29,7	
<i>Grupās darba metode piemērota klientam</i>			
Nemaz.	0,8	40,6	$\chi^2(3) = 70,64$, $p < 0,001$ <i>Cramer's V</i> = 0,61
Daļēji	4	15,6	

<i>Mainīgais</i>	Pabeigušie	Atskaitītie	<i>Statistiskās analīzes rezultāti</i>
	%	%	
Pārsvarā	12,9	12,5	
Pilnībā piemērota	82,3	31,3	

Piezīme: Tabulā norādīti atbilžu biežumi procentos (%). χ^2 – Pīrsona hī-kvadrāta statistikas vērtība; p – statistiskās nozīmības līmenis (rezultāts tiek uzskatīts par statistiski nozīmīgu, ja $p < 0,05$); *Cramer's V* – efekta lielums ($\approx 0,10$ – mazs, $\approx 0,30$ – vidējs, $\geq 0,50$ – liels efekts).

Kā redzams 12. tabulā, visos trīs programmas piemērotības aspektos konstatētas statistiski nozīmīgas atšķirības starp pabeigušo un atskaitīto klientu grupām (χ^2 , $df = 3$, visos gadījumos $p < 0,001$). Efekta lielumi norāda uz lielu atšķirību apmēru (*Cramer's V* = 0,59–0,61). Pabeigušo klientu grupā CPA piemērotība visos trīs apgalvojumos biežāk novērtēta ar augstākajām atbilžu kategorijām (“pārsvarā” un “pilnībā”), savukārt atskaitīto klientu grupā salīdzinoši biežāk novērotas zemākas atbilžu kategorijas.

3.3. Riska līmeņa izmaiņas CPA programmas īstenošanas kontekstā

Lai izvērtētu riska līmeņa izmaiņas CPA īstenošanas kontekstā, tika analizēti Dienesta veiktie RVN pirms un pēc programmas īstenošanas. Jāņem vērā, ka RVN veikšanas laiks praksē nav tieši piesaistīts CPA īstenošanas periodam, un novērtējumi klientiem veikti atšķirīgos laika brīžos.

Lai nodrošinātu datu salīdzināmību, pētījumā tika izmantoti relatīvie laika punkti, identificējot klientam tuvāko RVN pirms CPA uzsākšanas un tuvāko RVN pēc CPA pabeigšanas. Šāda pieeja ļauj aptuveni raksturot riska līmeņa izmaiņas CPA īstenošanas kontekstā, vienlaikus ņemot vērā, ka konstatētās izmaiņas ne vienmēr ir tieši un viennozīmīgi attiecināmas tikai uz programmas ietekmi.

Papildus jāņem vērā, ka klientiem, kuri CPA netika iesaistīti, CPA uzsākšanas un pabeigšanas datuma ekvivalenti tika aprēķināti, balstoties uz vidējo gaidīšanas laiku līdz CPA uzsākšanai un programmas īstenošanas ilgumu (skat. 3. tab.). Attiecīgi šo klientu RVN novērtējumi analizēti attiecībā pret aprēķinātajiem relatīvajiem laika punktiem.

Pirms riska līmeņa izmaiņu analīzes tika izvērtēts RVN veikšanas laiks attiecībā pret CPA uzsākšanu un pabeigšanu. Šajā analīzes posmā laika intervālu izvērtēšanai izmantoti tikai dinamiskā riska novērtējumu dati, jo tie tiek periodiski aktualizēti un atspoguļo mainīgus riska faktorus. Vienlaikus statistiskie riska faktori netiek izslēgti no pētījuma un tiek ņemti vērā, analizējot kopējo riska līmeni citās pētījuma sadaļās.

Rezultāti liecina, ka vispārējais dinamiskā riska novērtējums pirms CPA vidēji tika veikts aptuveni 116 dienas pirms programmas uzsākšanas ($Me = 116$), savukārt pēc CPA – aptuveni 120 dienas pēc programmas pabeigšanas ($Me = 120$). Līdzīga tendence novērojama arī vardarbības dinamiskā riska novērtējumos (sīkāk skat. 5. pielikuma 1. tab.). Tas norāda, ka RVN novērtējumi ne vienmēr veikti tieši pirms vai tūlīt pēc CPA īstenošanas, kas jāņem vērā, interpretējot konstatētās riska līmeņa izmaiņas.

Lai sniegtu vispārīgu priekšstatu par klientu kopējā riska līmeņa sadalījumu, pirms un pēc CPA (vai tai ekvivalentā laika punktā) tika apkopota vispārējā un vardarbības kopējā riska līmeņa novērtējuma aprakstošā statistika (skat. 13. tab.).

13. tabula. *Vispārējā un vardarbības riska līmeņa aprakstošā statistika pirms un pēc CPA.*

	<i>Vispārējais RVN</i>				<i>Vardarbības RVN</i>			
	<i>Kopā</i>	<i>Pabeigušie</i>	<i>Atskaitītie</i>	<i>Neiesaistītie</i>	<i>Kopā</i>	<i>Pabeigušie</i>	<i>Atskaitītie</i>	<i>Neiesaistītie</i>
<i>...pirms CPA (vai tai ekvivalentā laika punkta)</i>								
<i>n</i>	242	117	59	66	176	84	42	50
<i>Trūkst.</i>	18	7	9	2	84	40	26	18
<i>Me</i>	3	3	3	3	3	3	3	3

	<i>Vispārējais RVN</i>				<i>Vardarbības RVN</i>			
	<i>Kopā</i>	<i>Pabeigušie</i>	<i>Atskaitītie</i>	<i>Neiesaistītie</i>	<i>Kopā</i>	<i>Pabeigušie</i>	<i>Atskaitītie</i>	<i>Neiesaistītie</i>
<i>M</i>	3,2	3,1	3,4	3,2	3	3	3,1	2,9
<i>SD</i>	0,638	0,563	0,663	0,714	0,684	0,64	0,739	0,712
<i>Min</i>	2	2	2	2	2	2	2	2
<i>Max</i>	5	5	5	5	5	5	5	5
<i>...pēc CPA (vai tai ekvivalentā laika punkta)</i>								
<i>n</i>	148	83	32	33	111	61	22	28
<i>Trūkst.</i>	112	41	36	35	149	63	46	40
<i>Me</i>	3	3	3	3	3	3	3	3
<i>M</i>	2,9	2,7	3,3	2,9	2,8	2,7	3,1	2,9
<i>SD</i>	0,808	0,697	0,644	1,034	0,749	0,765	0,64	0,737
<i>Min</i>	1	1	2	1	1	1	2	2
<i>Max</i>	5	4	5	5	5	5	4	4

Piezīme: *n* – gadījumu skaits konkrētajā analīzē vai grupā (*Valid*); *Trūkst.* – trūkstošie dati (*Missing*); *M* – vidējais (*Mean*); *SD* – standartnovirze (*Std. Deviation*); *Min* – minimums; *Max* – maksimums.

Aprakstošie statistikas rādītāji liecina, ka gan vispārējā, gan vardarbības kopējā riska līmeņu sadalījums pirms un pēc CPA klientu grupās kopumā ir līdzīgs, tomēr novērojamas nelielas atšķirības starp pabeigušajiem un no programmas atskaitītajiem klientiem. Vienlaikus jāņem vērā, ka šajā tabulā attēlotas atšķirīgas klientu kopas pirms un pēc CPA, tādēļ tabulā sniegtie rādītāji netiek interpretēti kā tiešas pirms–pēc riska līmeņa izmaiņas. Detalizētāks riska līmeņu sadalījums pa riska līmeņiem dažādās klientu grupās sniegts 5. pielikuma 2. tabulā.

Papildus aprakstošajai analīzei tika pārbaudīts, vai klientu grupas atšķirās vispārējā un vardarbības kopējā riska līmenī vienā laika punktā. Pirms CPA konstatētas statistiski nozīmīgas atšķirības starp klientu grupām vispārējā kopējā riska līmenī (*Kruskal–Wallis H(2) = 6,23, p = 0,044*), tomēr efekta lielums bija neliels (*Rank $\epsilon^2 = 0,026$*), kas norāda uz nelielām sākotnējām atšķirībām starp klientu grupām. Savukārt pēc CPA klientu grupas statistiski nozīmīgi atšķirās vispārējā kopējā riska līmeņa ziņā (*Kruskal–Wallis H(2) = 14,82, p < 0,001*), un efekta lielums bija neliels līdz vidējs (*Rank $\epsilon^2 = 0,101$*), kas liecina, ka pēc CPA pabeigšanas grupu atšķirības riska līmenī kļūst izteiktākas nekā pirms tās.

Salīdzinot klientu grupas pēc vardarbības kopējā riska novērtējuma pirms CPA, netika konstatētas statistiski nozīmīgas atšķirības starp grupām (*Kruskal–Wallis H(2) = 1,66, p = 0,435*), un efekta lielums bija ļoti neliels (*Rank $\epsilon^2 = 0,010$*), kas norāda uz līdzīgu vardarbības riska līmeni klientu grupās pētījuma sākumā. Savukārt pēc CPA klientu grupu salīdzinājumā tika konstatētas statistiski nozīmīgas atšķirības vardarbības kopējā riska līmenī (*Kruskal–Wallis H(2) = 6,34, p = 0,042*), tomēr arī šajā gadījumā efekta lielums bija neliels (*Rank $\epsilon^2 = 0,058$*), kas liecina, ka atšķirības starp grupām pastāv, taču tās ir vāji izteiktas.

Lai gan aprakstošie rādītāji un starpgrupu analīze sniedz vispārīgu priekšstatu par riska līmeņu sadalījumu dažādos laika punktos, tie neļauj tieši izvērtēt riska līmeņa izmaiņas viena un tā paša klienta ietvaros. Tādēļ nākamajā solī tika veikta vispārējā un vardarbības riska novērtējuma pirms–pēc salīdzinājuma analīze klientiem, kuriem bija pieejami abi riska novērtējumi pirms un pēc CPA (vai tai ekvivalentā laika punkta), izmantojot Vilkoksona parakstīto rangū testu (skat. 14. tab.).

Analīze tika veikta visai izlasē kopumā, kā arī atsevišķi klientu grupās atbilstoši CPA pabeigšanas statusam – pabeigušie, no programmas atskaitītie un neiesaistītie klienti. Jāņem vērā, ka vardarbības riska novērtējuma analīzē klientu skaits atsevišķās grupās ir ierobežots, tādēļ iegūtie rezultāti interpretējami piesardzīgi un galvenokārt uzskatāmi par papildinošu informāciju vispārējā riska līmeņa izmaiņu izvērtējumam.

14. tabula. *Vispārējā un vardarbības riska līmeņa izmaiņas pirms un pēc CPA dažādās klientu grupās (Vilkoksona parakstīto rangu tests).*

Grupa	Rādītājs	W	z	p	r
Kopā	Vispārējais RVN (pirms – pēc)	870,00	4,376	< 0,001	0,758
	Vardarbības RVN (pirms – pēc)	412,50	2,359	0,008	0,471
Pabeigušie	Vispārējais RVN (pirms – pēc)	512,50	4,647	< 0,001	0,941
	Vardarbības RVN (pirms – pēc)	199,50	2,920	0,001	0,727
Atskaitītie	Vispārējais RVN (pirms – pēc)	2,50	-0,913	0,424	-0,500
	Vardarbības RVN (pirms – pēc)	10,50	0,000	1,000	0,000
Neiesaistītie	Vispārējais RVN (pirms – pēc)	30,00	1,680	0,097	0,667
	Vardarbības RVN (pirms – pēc)	10,50	0,000	1,000	0,000

Piezīme: W – Vilkoksona parakstīto rangu testa statistikas vērtība; z – standartizētā testa statistikas vērtība; p – statistiskās nozīmības līmenis (rezultāts tiek uzskatīts par statistiski nozīmīgu, ja $p < 0,05$); r – efekta lielums ($\approx 0,10$ – mazs, $\approx 0,30$ – vidējs, $\geq 0,50$ – liels efekts). Analīzē salīdzināti viena un tā paša klienta riska līmeņi pirms un pēc CPA (vai tai ekvivalentā laika punktā).

Vilkoksona parakstīto rangu testa rezultāti liecina, ka vispārējā riska līmeņa izmaiņas pēc CPA ir statistiski nozīmīgas visai izlasē kopumā, kā arī CPA pabeigušo klientu grupā (skat. 14. tab.). CPA pabeigušo klientu grupā konstatētas izteiktas riska līmeņa izmaiņas, ko raksturo liels efekta lielums. Savukārt klientiem, kuri no CPA tika atskaitīti, kā arī neiesaistītajiem klientiem statistiski nozīmīgas izmaiņas vispārējā riska līmenī netika konstatētas.

Attiecībā uz vardarbības riska novērtējumu statistiski nozīmīgas izmaiņas konstatētas kopējā izlasē un CPA pabeigušo klientu grupā, tomēr šie rezultāti interpretējami piesardzīgi, ņemot vērā nelielo klientu skaitu atsevišķās grupās. No CPA atskaitīto un neiesaistīto klientu grupās vardarbības riska līmeņa pirms–pēc salīdzinājumā statistiski nozīmīgas izmaiņas netika konstatētas.

Lai raksturotu klientu dinamiskā riska līmeņa sadalījumu pirms un pēc CPA (vai tai ekvivalentā laika punktā), tika apkopota vispārējā un vardarbības dinamiskā riska novērtējuma aprakstošā statistika (skat. 15. tab.). Papildus detalizētāks dinamiskā riska līmeņu sadalījums pa riska kategorijām dažādās klientu grupās sniegts 5. pielikuma 3. tabulā.

15. tabula. *Vispārējā un vardarbības dinamiskā riska līmeņa aprakstošā statistika pirms un pēc CPA.*

	Vispārējais RVN				Vardarbības RVN			
	Kopā	Pabeigušie	Atskaitītie	Neiesaistītie	Kopā	Pabeigušie	Atskaitītie	Neiesaistītie
<i>...pirms CPA (vai tai ekvivalentā laika punkta)</i>								
n	246	119	61	66	179	86	43	50
Trūkst.	14	5	7	2	81	38	25	18
Me	3	3	3	3	4	4	4	3
M	3,2	3,2	3,3	3,1	3,6	3,6	3,7	3,4
SD	0,747	0,777	0,701	0,726	0,793	0,804	0,808	0,760
Min	1	1	1	1	1	2	2	1
Max	5	5	5	5	5	5	5	5
<i>...pēc CPA (vai tai ekvivalentā laika punkta)</i>								
n	152	85	34	33	113	62	23	28
Trūkst.	108	39	34	35	147	62	45	40
Me	3	3	3	3	3	3	4	3
M	2,8	2,6	3,3	2,8	3,2	3	3,8	3,3
SD	0,972	0,85	1,007	1,044	0,938	0,905	0,795	0,945
Min	1	1	1	1	1	1	2	2
Max	5	4	5	5	5	5	5	5

Piezīme: n – gadījumu skaits konkrētajā analīzē vai grupā (*Valid*); Trūkst. – trūkstošie dati (*Missing*); M – vidējais (*Mean*); SD – standartnovirze (*Std. Deviation*); Min – minimums; Max – maksimums.

Aprakstošie statistikas rādītāji liecina, ka kopumā vērojama tendence uz dinamiskā riska līmeņa samazināšanos pēc CPA, īpaši pabeigušo klientu grupā, kur samazinās gan vidējais, gan mediānais riska līmenis. Savukārt no programmas atskaitīto un neiesaistīto klientu grupās dinamiskā riska līmeņa izmaiņas ir mazāk izteiktas vai netiek novērotas.

Salīdzinot klientu grupas pēc vispārējā dinamiskā riska novērtējuma pirms CPA, netika konstatētas statistiski nozīmīgas atšķirības starp grupām (*Kruskal–Wallis* $H(2) = 3,86, p = 0,145$), un efekta lielums bija neliels (*Rank* $\varepsilon^2 = 0,016$), kas norāda uz līdzīgu dinamiskā riska līmeni klientu grupās pētījuma sākumā. Savukārt pēc CPA klientu grupu salīdzinājumā konstatētas statistiski nozīmīgas atšķirības dinamiskā riska līmenī (*Kruskal–Wallis* $H(2) = 12,44, p = 0,002$), un efekta lielums bija neliels līdz vidējs (*Rank* $\varepsilon^2 = 0,082$). Tas liecina, ka pēc CPA pabeigšanas klientu grupas atšķiras dinamiskā riska līmeņa ziņā, un šīs atšķirības ir izteiktākas nekā pirms CPA.

Salīdzinot klientu grupas pēc vardarbības dinamiskā riska novērtējuma pirms CPA, netika konstatētas statistiski nozīmīgas atšķirības starp grupām (*Kruskal–Wallis* $H(2) = 2,01, p = 0,367$), un efekta lielums bija ļoti neliels (*Rank* $\varepsilon^2 = 0,011$), kas norāda uz līdzīgu vardarbības dinamiskā riska līmeni klientu grupās pētījuma sākumā. Savukārt pēc CPA klientu grupu salīdzinājumā tika konstatētas statistiski nozīmīgas atšķirības vardarbības dinamiskā riska līmenī (*Kruskal–Wallis* $H(2) = 11,76, p = 0,003$), un efekta lielums bija neliels līdz vidējs (*Rank* $\varepsilon^2 = 0,105$). Tas liecina, ka pēc CPA pabeigšanas klientu grupas atšķiras vardarbības dinamiskā riska līmeņa ziņā, tomēr, ņemot vērā salīdzinoši nelielo gadījumu skaitu atsevišķās grupās, iegūtie rezultāti interpretējami piesardzīgi un galvenokārt uzskatāmi par papildinošu informāciju vispārējā dinamiskā riska izmaiņu izvērtējumam.

Vienlaikus jāņem vērā, ka aprakstošajā un starpgrupu analizē pirms un pēc CPA iekļautas daļēji atšķirīgas klientu kopas, tādēļ sniegtie rādītāji netiek interpretēti kā tiešas viena un tā paša klienta dinamiskā riska līmeņa izmaiņas. Lai izvērtētu dinamiskā riska līmeņa izmaiņas viena un tā paša klienta ietvaros, nākamajā solī tika veikta vispārējā un vardarbības dinamiskā riska novērtējuma pirms–pēc salīdzinājuma analīze klientiem, kuriem bija pieejami abi riska novērtējumi pirms un pēc CPA (vai tai ekvivalentā laika punkta), izmantojot Vilksoksona parakstīto rangū testu (skat. 16. tab.).

16. tabula. *Vispārējā un vardarbības dinamiskā riska līmeņa izmaiņas pirms un pēc CPA dažādās klientu grupās (Vilksoksona parakstīto rangū tests).*

Grupa	Rādītājs (pirms – pēc)	W	z	p	r
Kopā	Vispārējā RVN dinamiskais riska līmenis	1905,00	5,107	< 0,001	0,723
	Vardarbības RVN dinamiskais riska līmenis	1170,50	3,685	< 0,001	0,576
Pabeigušie	Vispārējā RVN dinamiskais riska līmenis	856,50	5,064	< 0,001	0,897
	Vardarbības RVN dinamiskais riska līmenis	554,50	4,394	< 0,001	0,864
Atskaitītie	Vispārējā RVN dinamiskais riska līmenis	30,00	0,255	0,824	0,091
	Vardarbības RVN dinamiskais riska līmenis	25,00	-0,255	0,824	-0,091
Neiesaistītie	Vispārējā RVN dinamiskais riska līmenis	81,00	1,789	0,062	0,543
	Vardarbības RVN dinamiskais riska līmenis	33,00	0,561	0,596	0,200

Piezīme: W – Vilksoksona parakstīto rangū testa statistikas vērtība; z – standartizētā testa statistikas vērtība; p – statistiskās nozīmības līmenis (rezultāts tiek uzskatīts par statistiski nozīmīgu, ja $p < 0,05$); r – efekta lielums ($\approx 0,10$ – mazs, $\approx 0,30$ – vidējs, $\geq 0,50$ – liels efekts). Analīzē salīdzināti viena un tā paša klienta dinamiskā riska līmeņi pirms un pēc CPA (vai tai ekvivalentā laika punktā).

Rezultāti liecina, ka statistiski nozīmīgas dinamiskā riska līmeņa izmaiņas konstatētas CPA pabeigušo klientu grupā gan vispārējā, gan vardarbības RVN gadījumā (attiecīgi $p < 0,001$), un konstatētie efekta lielumi liecina par būtiskām riska līmeņa izmaiņām. Savukārt no programmas atskaitīto klientu grupā un neiesaistīto klientu grupā statistiski nozīmīgas izmaiņas netika konstatētas ne vispārējā, ne vardarbības dinamiskā riska līmenī ($p > 0,05$).

Lai detalizētāk izvērtētu dinamiskā riska faktoru izmaiņas CPA īstenošanas kontekstā, nākamajā solī tika analizētas atsevišķu dinamisko riska faktoru pirms–pēc izmaiņas. Analīze veikta klientiem ar pieejamiem atbilstošajiem dinamiskā riska faktoru novērtējumiem pirms un pēc CPA (vai tai ekvivalentā laika punkta), atsevišķi izdalot CPA pabeigušo, no programmas atskaitīto un neiesaistīto klientu grupas. Ņemot vērā dinamisko riska faktoru skaitu un analīzes apjomu, 16. tabulā apkopotas tikai statistiski nozīmīgas dinamisko riska faktoru izmaiņas. Savukārt detalizēts dinamisko riska faktoru sadalījums, vidējo vērtību izmaiņas pirms un pēc CPA, kā arī pilni pirms–pēc salīdzinājumu rezultāti katram dinamiskajam riska faktoram sniegti 5. pielikuma 4.–13. tabulā.

17. tabula. Statistiski nozīmīgas dinamisko riska faktoru izmaiņas pirms un pēc CPA klientu grupās (Vilkoksona parakstīto rangū tests).

Dinamiskie riska faktori	Pabeigušie			Atskaitītie			Neiesaistītie		
	<i>p</i>	<i>r</i>		<i>p</i>	<i>r</i>		<i>p</i>	<i>r</i>	
<i>Vispārējais RVN</i>									
Stāvoklis ģimenē	< 0,001	0,868	↓						
Dzīves vieta, sociālā vide	< 0,001	0,788	↓						
Brīvais laiks un atpūta	< 0,001	0,686	↓						
Atkarības problēmas	< 0,001	0,824	↓						
Zināšanas un prasmes	0,042	0,604	↓						
Nodarbinātība	0,001	0,707	↓						
Finanšu vadība	0,019	0,500	↓						
Impulsivitāte	< 0,001	0,860	↓				0,008	0,818	↓
Problēmu risināšanas prasmes	< 0,001	0,846	↓						
Antisociālas attieksmes	< 0,001	0,920	↓						
Sadarbība ar uzraudzību				0,014	-0,714	↑			
<i>Vardarbības RVN</i>									
Stāvoklis ģimenē	< 0,001	0,880	↓						
Atkarības problēmas	< 0,001	0,913	↓						
Impulsivitāte	< 0,001	0,832	↓				0,003	1,000	↓
Problēmu risināšanas prasmes	< 0,001	0,905	↓						
Antisociālas attieksmes	< 0,001	0,867	↓						
Sadarbība ar uzraudzību				0,011	-1,000	↑			
Citu izmantošana un neiejūtība	0,003	0,700	↓						
Naidīgums	0,002	0,857	↓						

Piezīme: *W* – Vilkoksona parakstīto rangū testa statistikas vērtība; *z* – standartizētā testa statistikas vērtība; *p* – statistiskās nozīmības līmenis (rezultāts tiek uzskatīts par statistiski nozīmīgu, ja $p < 0,05$); *r* – efekta lielums ($\approx 0,10$ – mazs, $\approx 0,30$ – vidējs, $\geq 0,50$ – liels efekts); ↓ – riska līmeņa samazinājums; ↑ – riska līmeņa palielinājums. Analīzē salīdzināti viena un tā paša klienta vispārējā un vardarbības dinamiskā riska faktori pirms un pēc CPA (vai tai ekvivalentā laika punktā).

Vilkoksona parakstīto rangū testa rezultāti liecina, ka CPA pabeigušo klientu grupā konstatētas statistiski nozīmīgas izmaiņas vairākos dinamiskajos riska faktoros gan vispārējā, gan vardarbības riska novērtējuma ietvaros (skat. 17. tab.). Vispārējā dinamiskā riska jomā statistiski nozīmīgs riska faktoru novērtējuma samazinājums konstatēts, piemēram, ģimenes stāvokļa faktorā, dzīvesvietas un sociālās vides jomā, brīvā laika pavadīšanas jomā, atkarību problēmās, impulsivitātē, problēmu risināšanas prasmēs un antisociālās attieksmēs ($p < 0,001$), kur visos gadījumos konstatēti lieli efekta lielumi.

Papildus statistiski nozīmīgas, bet nedaudz mazāk izteiktas izmaiņas konstatētas arī zināšanu un prasmju ($p = 0,042$; $r = 0,604$), nodarbinātības ($p = 0,001$; $r = 0,707$) un finanšu vadības ($p = 0,019$; $r = 0,500$) faktoros.

Arī vardarbības riska novērtējumā CPA pabeigušo klientu grupā konstatētas statistiski nozīmīgas izmaiņas vairākos dinamiskajos riska faktoros, tostarp stāvoklis ģimenē, impulsivitātē, atkarību problēmās, problēmu risināšanas prasmēs, antisociālajās attieksmēs ($p < 0,001$). Statistiski nozīmīgas izmaiņas konstatētas arī citu izmantošanas un neiejūtības faktorā ($p = 0,003$; $r = 0,700$) un naidīguma faktorā ($p = 0,002$; $r = 0,857$).

Savukārt no CPA atskaitīto klientu grupā statistiski nozīmīgas izmaiņas konstatētas tikai sadarbības ar uzraudzību faktorā ($p = 0,014$; $r = -0,714$), kur novērots riska līmeņa pieaugums. Vardarbības dinamiskā riska faktoru novērtējumā šajā grupā nozīmīgas izmaiņas konstatētas arī sadarbības ar uzraudzību faktorā ($p = 0,011$; $r = -1,000$).

Neiesaistīto klientu grupā statistiski nozīmīgas izmaiņas konstatētas tikai impulsivitātes faktorā vispārējā riska novērtējumā ($p = 0,008$; $r = 0,818$) un vardarbības riska novērtējumā ($p = 0,003$; $r = 1,000$),

Jāņem vērā, ka vardarbības dinamiskā riska faktoru analīzē atsevišķās klientu grupās izmantots ierobežots gadījumu skaits, tādēļ šo rezultātu interpretācijā ievērota piesardzība. Detalizēts katra dinamiskā riska faktora pirms–pēc izmaiņu apraksts sniegts 5. pielikuma 4. tabulā.

3.4. Recidīva rādītāji dažādos novērošanas periodos

Lai izvērtētu CPA ietekmi uz klientu turpmāko NN veikšanu, tika analizēti recidīva rādītāji dažādos novērošanas periodos pēc CPA uzsākšanas un pabeigšanas (vai tai ekvivalentā laika punktā). Recidīvs pētījumā definēts kā jauns NN, par kuru stājies spēkā notiesājošs nolēmums, un recidīva biežums tika analizēts kā dihotoms rādītājs (ir/nav recidīvs).

Lai sniegtu vispārīgu priekšstatu par recidīva biežumu dažādos novērošanas periodos, 18. tabulā attēlots klientu ar recidīvu īpatsvars (%) CPA klientu grupās. Analīzē katram novērošanas periodam tika iekļauti tikai tie gadījumi, kuros bija pieejams pilns novērošanas periods, savukārt trūkstošie dati atspoguļoti tabulā (izslēgšanas kritēriji un tolerances sliekšņi detalizēti aprakstīti metodoloģijas sadaļā). Pilns recidīva biežuma sadalījums, ietverot arī gadījumu skaitu un trūkstošās vērtības, sniegts 6. pielikuma 1. tabulā.

18. tabula. *Recidīva biežums (%) dažādos novērošanas periodos CPA klientu grupās.*

	120 dienas no CPA uzsākšanas	30 dienas pēc CPA	180 dienas pēc CPA	365 dienas pēc CPA	731 diena pēc CPA	1096 dienas pēc CPA
Kopā	4,8	1,8	12,7	20,8	27,8	36,5
Pabeigušie	3,6	1,7	9,4	19	25,4	31,2
Atskaitītie	6,8	1,6	20	24,4	33,3	54,5
Neiesaistītie	5,1	2	11,4	20	25	22,2

Piezīme: Tabulā attēlots recidīva biežums (% klientu ar recidīvu) attiecīgajos novērošanas periodos. Recidīvs definēts kā jauns NN, par kuru stājies spēkā notiesājošs nolēmums Soda reģistra datos. Analīzē katram laika periodam iekļauti tikai tie gadījumi, kuros bija nodrošināts pilns novērošanas periods.

Recidīva biežuma rādītāji liecina, ka visos analizētajos novērošanas periodos CPA pabeigušo klientu grupā novērojams zemāks recidīva līmenis salīdzinājumā ar no programmas atskaitītajiem klientiem. Atšķirības starp grupām kļūst izteiktākas ilgākā novērošanas periodā, īpaši 731 un 1096 dienu periodā, kur atskaitīto klientu grupā recidīva biežums sasniedz attiecīgi 33,3% un 54,5%, savukārt pabeigušo klientu grupā – 25,4% un 31,2%.

Neiesaistīto klientu grupā recidīva biežuma rādītāji lielākoties ir starpposma līmenī starp pabeigušajiem un atskaitītajiem klientiem, tomēr ilgtermiņā tie ir zemāki nekā atskaitīto klientu grupā.

Dienu skaita līdz vispārējam un vardarbīgam recidīvam tika analizēti aprakstošā līmenī (skat. 6. pielikuma 2. un 3. tab.), tomēr nelielā gadījumu skaita dēļ iegūtie rezultāti nav uzskatāmi par

pietiekami reprezentatīviem, lai veiktu padziļinātu analīzi, tādēļ šī pētījuma ietvaros tie netiek detalizēti interpretēti.

Jāņem vērā, ka īsākos novērošanas periodos (120 dienas no CPA uzsākšanas un 30 dienas pēc CPA pabeigšanas) recidīva biežums visās grupās ir zems, kas ierobežo šo periodu analītisko nozīmi un salīdzināmību. Līdz ar to turpmākajā analīzē galvenais uzsvars tiek likts uz vidēja un ilgtermiņa periodiem (180 dienas un vairāk), kuros novērojamas būtiskākas atšķirības starp klientu grupām.

19. tabula. Recidīva biežuma atšķirības starp CPA klientu grupām dažādos novērošanas periodos (χ^2 analīze).

Recidīva laika periods	Pabeigušie, %	Atskaitītie, %	Neiesaistītie, %	Statistiskās analīzes rezultāti
180 dienas pēc CPA	9,4	20	11,4	$\chi^2(2) = 3,41, p = 0,182$ <i>Cramer's V</i> = 0,14
365 dienas pēc CPA	19,1	24,4	20	$\chi^2(2) = 0,53, p = 0,767$ <i>Cramer's V</i> = 0,06
731 diena pēc CPA	25,4	33,3	25	$\chi^2(2) = 0,87, p = 0,647$ <i>Cramer's V</i> = 0,08
1096 dienas pēc CPA	31,3	54,6	22,2	$\chi^2(2) = 6,98, p = \mathbf{0,031}$ <i>Cramer's V</i> = 0,25

Piezīme: Tabulā norādīti recidīva biežumu procenti klientu grupu ietvaros (%). χ^2 – Pīrsona hī-kvadrāta statistikas vērtība; p – statistiskās nozīmības līmenis (rezultāts tiek uzskatīts par statistiski nozīmīgu, ja $p < 0,05$); *Cramer's V* – efekta lielums ($\approx 0,10$ – mazs, $\approx 0,30$ – vidējs, $\geq 0,50$ – liels efekts).

Lai izvērtētu, vai recidīva biežums atšķiras starp CPA klientu grupām, tika veikta Pīrsona hī kvadrāta tests (χ^2) dažādos novērošanas periodos (skat. 19. tab.). Rezultāti liecina, ka statistiski nozīmīgas atšķirības starp klientu grupām konstatētas tikai 1096 dienu periodā pēc CPA pabeigšanas ($\chi^2(2) = 6,98, p = 0,031$), ar nelielu līdz vidēju efekta lielumu (*Cramer's V* = 0,25). Šajā periodā recidīva biežums no CPA atskaitīto klientu grupā sasniedz 54,6%, kas ir būtiski augstāks nekā pabeigušo klientu grupā (31,3%) un neiesaistīto klientu grupā (22,2%).

Lai precizētu, kura klientu grupa veido konstatēto statistiski nozīmīgo atšķirību, tika analizēti koriģētie standartizētie atlikumi. Šī analīze ļauj noteikt, kuros gadījumos faktiski novērotais recidīva gadījumu skaits būtiski atšķiras no tā, kāds būtu sagaidāms situācijā, ja recidīva biežums nebūtu saistīts ar klientu piederību konkrētai CPA grupai. Rezultāti liecina, ka statistiski nozīmīga novirze konstatēta tikai no CPA atskaitīto klientu grupā, kur recidīvs 1096 dienu periodā bija būtiski biežāks, nekā statistiski gaidīts. Pabeigušo un neiesaistīto klientu grupās recidīva biežums būtiski neatšķīrās no gaidāmā sadalījuma, norādot, ka šajās grupās statistiski nozīmīgas novirzes no kopējā recidīva biežuma netika konstatētas (detalizēti koriģēto atlikumu rezultāti skatāmi 6. pielikuma 4. tab.).

Lai izvērtētu faktoros, kas saistīti ar recidīva iestāšanos 1096 dienu periodā pēc CPA pabeigšanas, tika veiktas divas binārās loģistiskās regresijas analīzes (skat. 6. pielikuma 5. un 6. tab.). Pirmajā modelī kā neatkarīgie mainīgie tika iekļauti vecums, klienta piederība pētījuma grupai un sākotnējais vispārējais riska līmenis, savukārt otrajā modelī – vecums, klienta piederība pētījuma grupai un sākotnējais vardarbības riska līmenis.

Abos gadījumos pilnie modeļi bija statistiski nozīmīgi (attiecīgi $\Delta\chi^2 = 14,791; p = 0,005$ un $\Delta\chi^2 = 12,379; p = 0,015$), kas norāda, ka iekļautie mainīgie kopumā ir saistīti ar recidīva iestāšanos.

Analizējot atsevišķu mainīgo ietekmi, abos modeļos statistiski nozīmīgs recidīva prognozētājs ir vecums – pieaugot vecumam, recidīva iestāšanās varbūtība samazinās (pirmajā modelī $OR = 0,923; p = 0,006$, otrajā modelī $OR = 0,930; p = 0,024$). Savukārt ne vispārējais, ne vardarbības sākotnējais riska līmenis šajos modeļos nesasniedza statistisko nozīmīgumu ($p > 0,05$).

Attiecībā uz piederību pētījuma grupai, abos modeļos novērojama līdzīga tendence – salīdzinājumā ar pabeigušajiem klientiem atskaitītajiem klientiem recidīva izredzes ir augstākas (attiecīgi $OR = 2,221$ un $OR = 3,082$), tomēr šīs saistības nerasniedz statistisko nozīmīgumu ($p = 0,115$ un $p = 0,067$). Neiesaistīto klientu grupā rezultāti ir nestabili – vienā modelī novērojama minimāla atšķirība ($OR = 0,959$; $p = 0,950$), bet otrā – paaugstinātas izredzes ($OR = 1,561$; $p = 0,535$), taču nevienā gadījumā tās nav statistiski nozīmīgas.

Interpretējot rezultātus, jāņem vērā, ka analizē ir salīdzinoši neliels recidīva gadījumu skaits, īpaši neiesaistīto klientu grupā (piemēram, tikai daži recidīva gadījumi), kas var ietekmēt novērtējumu stabilitāti un samazināt iespēju konstatēt statistiski nozīmīgas atšķirības starp grupām.

4. Diskusija

4.1. Atšķirības starp CPA klientiem programmas norises un līdzdalības rādītājos

Analizējot atšķirības starp probācijas klientiem pēc iesaistes CPA, secināms, ka programmas pabeigšana visciešāk saistīta ar klienta iesaisti programmas sākumposmā. Rezultāti vienlaikus parāda, ka starp pabeigušajiem un atskaitītajiem klientiem pastāvēja arī dažas sākotnējas atšķirības jau pirms CPA uzsākšanas, tādēļ grupu atšķirības nevar skaidrot tikai ar dalību programmas laikā.

Pirmkārt, CPA pabeigušie klienti bija statistiski nozīmīgi vecāki nekā atskaitītie klienti. Tas var norādīt, ka vecāki klienti ir stabilāki vai labāk spēj ilgstoši ievērot strukturētas programmas prasības. Vienlaikus loģistikajās regresijas analīzēs vecums vairs nerasniedza statistisko nozīmību, tādēļ to nevar uzskatīt par patstāvīgu CPA pabeigšanas skaidrojumu, bet drīzāk par vienu no vairākiem savstarpēji saistītiem faktoriem.

Otrkārt, lai gan lielākajā daļā NN veidu netika konstatētas statistiski nozīmīgas atšķirības, statistiski nozīmīga saistība ar CPA pabeigšanu tika konstatēta attiecībā uz NN pret ģimeni un nepilngadīgajiem, kā arī NN pret īpašumu. CPA biežāk pabeidza klienti ar NN pret ģimeni un nepilngadīgajiem, savukārt atskaitīto klientu grupā biežāk bija pārstāvēti klienti ar NN pret īpašumu. Šīs atšķirības jāinterpretē piesardzīgi, jo efekta lielumi bija nelieli un loģistikajās regresijas modeļos tās nesaglabāja statistisko nozīmību. Līdz ar to šie rezultāti drīzāk raksturo noteiktas atšķirības starp klientu grupām, nevis dod pamatu izdarīt stingrus secinājumus par to ietekmi uz CPA pabeigšanu. Vienlaikus tie var netieši norādīt, ka CPA var būt vairāk piemērota tai klientu grupai, kurai tā sākotnēji ir paredzēta, proti, personām, kuras īstenojušas vardarbību partnerattiecībās vai pret bērniem.

Analizējot riska un vajadzību rādītājus pirms CPA uzsākšanas, redzams, ka lielākajā daļā rādītāju klientu grupas bija līdzīgas. Netika konstatētas statistiski nozīmīgas atšķirības ne vardarbības kopējā riska, ne vispārējā dinamiskā, ne vardarbības dinamiskā riska līmenī. Vienlaikus vispārējā kopējā riska līmenī tika konstatētas statistiski nozīmīgas, taču nelielas atšķirības – atskaitīto klientu grupā vidējais riska līmenis bija nedaudz augstāks nekā pabeigušo klientu grupā. Tas nozīmē, ka grupas pirms CPA uzsākšanas nebija pilnīgi vienādas, tomēr, ņemot vērā nelielo efekta lielumu, šī atšķirība pati par sevi nav pietiekama, lai ar to skaidrotu, vai klients pabeigs vai nepabeigs CPA programmu. Arī loģistikajās regresijas analīzē, kurā tika izmantoti vardarbības RVN riska līmeņi, netika konstatēts, ka riska novērtējuma rādītāji būtu statistiski nozīmīgi neatkarīgi CPA pabeigšanas prognozētāji, lai gan modelis kopumā norādīja uz vairāku faktoru kopējo ietekmi uz programmas pabeigšanas iznākumu. Tas liecina, ka CPA pabeigšanu nenosaka pats riska līmenis atsevišķi, bet gan vairāku faktoru mijiedarbība.

Būtisks rezultāts saistīts ar klienta sagatavošanu dalībai CPA. Klientiem, kuri pirms programmas uzsākšanas tika iepazīstināti ar tās grafiku, bija statistiski nozīmīgi lielāka iespēja programmu pabeigt, un loģistikā regresija, kurā tika izmantoti vardarbības RVN riska līmeņi, parādīja, ka tas bija vienīgais statistiski nozīmīgais faktors modelī. Tas ļauj secināt, ka CPA pabeigšanu ietekmē ne tikai klienta individuālie faktori, bet arī tas, cik skaidri un savlaicīgi no lietu vadītāja puses tiek sniegta informācija par programmas norisi.

Klientu līdzdalības rādītāji parāda, ka viena no būtiskākajām atšķirībām starp pabeigušajiem un atskaitītajiem klientiem ir saistīta ar apmeklējumu. Atskaitītie klienti bija neapmeklējuši vairāk nodarbību nekā pabeigušie, un biežākais atskaitīšanas iemesls bija tieši nodarbību neapmeklēšana. Vienlaikus rezultāti rāda, ka klienti biežāk tika atskaitīti pirmajās CPA nodarbībās, īpaši otrajā nodarbībā. Šo tendenci iespējams skaidrot ar Dienesta iekšējiem noteikumiem “Uzraudzības un probācijas programmu īstenošanas kārtība”, kas paredz automātisku atskaitīšanu, ja klients nav apmeklējis pirmo nodarbību un, ja klients nav apmeklējis vairāk kā divas nodarbības attaisnojošu

vai neattaisnojošu iemeslu dēļ. Tādēļ agrīna atskaitīšana šajā pētījumā nav saprotama tikai kā klienta motivācijas trūkums, bet arī kā programmas organizatorisko noteikumu sekas.

Vienlaikus apmeklējuma dati rāda arī zināmu pretrunu starp noteikumiem un faktisko praksi. Lai gan noteikumi paredz atskaitīšanu jau pēc vairāk kā divām kavētām nodarbībām, datos redzams, ka daļa klientu tika atskaitīti arī pēc lielāka kavējumu skaita, piemēram, 4 un pat 6 nodarbības. Tāpat arī pabeigušo klientu grupā bija klienti, kuri bija kavējuši trīs nodarbības, tomēr tas nekļuva par šķērslī CPA pabeigšanai. Tas var liecināt, ka praksē noteikumi ne vienmēr tiek piemēroti pilnīgi vienādi, kas norāda uz atšķirībām starp formāli noteikto un faktiski īstenoto programmas praksi.

Arī programmas vadītāju regulārie novērtējumi liecina, ka galvenās atšķirības starp grupām ir saistītas tieši ar apmeklējumu un kavēšanu. Salīdzinot pabeigušos un atskaitītos klientus pirmajās trijās nodarbībās, būtiskas atšķirības tika konstatētas rādītājos par ierašanos uz nodarbībām un nodarbību kavēšanu, savukārt pārējos līdzdalības novērtējumos atšķirības starp grupām netika konstatētas. Tas nozīmē, ka regulārie novērtējumi kopumā nedod pārliecinošu pamatu secināt, ka atskaitītajiem klientiem būtu būtiski atšķirīgs problēmu profils vai uzvedības raksturojums programmas laikā. Drīzāk tie vēlreiz apstiprina, ka izšķirošais faktors ir tieši apmeklējums un noturēšanās programmā.

Šo regulāro novērtējumu interpretācijā gan jāievēro piesardzība. Tie lielākoties saglabājas līdzīgā līmenī visā CPA gaitā un starp grupām un par klientiem dod maz informācijas ārpus apmeklējuma jautājuma. Tādēļ turpmākos pētījumos būtu lietderīgi analizēt arī programmas vadītāju komentārus, ja tādi ir pieejami, jo tie varētu sniegt saturiski bagātāku priekšstatu par klientu līdzdalību un grūtībām programmas gaitā.

Savukārt vairāk informācijas par iespējamām izmaiņām klientos CPA laikā sniedz starpnovērtējumi, salīdzinot 5. un 10. nodarbību pabeigušo klientu grupā. Tajos tika konstatētas statistiski nozīmīgas izmaiņas vairākos konkrētos rādītājos: klienti labāk ievēroja grupas noteikumus un laika rāmi, biežāk sadarbojās ar citiem grupas dalībniekiem, kā arī biežāk spēja īstenot reālas izmaiņas savā ikdienas dzīvē. Tāpat tika novērots, ka CPA gaitā uzlabojas klientu refleksijas spējas un pieaug izpratne par savu atbildību izdarītajā NN. Šajos rādītājos konstatētie efekta lielumi ir vidēji līdz lieli, kas liecina, ka šīs izmaiņas nav nejaušas, bet atspoguļo reālu klientu uzvedības un domāšanas izmaiņu virzību programmas laikā.

Īpaši nozīmīgi ir tas, ka izmaiņas konstatētas ne tikai uzvedībā, kas saistīta ar disciplīnu (piemēram, noteikumu ievērošana), bet arī tajos rādītājos, kas tieši saistīti ar programmas mērķiem. CPA gaitā klienti vairāk sadarbojas ar citiem, labāk izprot savu uzvedību, biežāk uzņemas atbildību par izdarīto un spēj īstenot konkrētas izmaiņas savā dzīvē. Tas ļauj piesardzīgi secināt, ka CPA pabeigušajiem klientiem programma var būt saistīta ar pozitīvām izmaiņām gan uzvedībā, gan domāšanā. Vienlaikus jāņem vērā, ka ne visos rādītājos tika konstatētas statistiski nozīmīgas izmaiņas, kas norāda, ka pārmaiņas nav vienmērīgas visos rādītājos.

Lai gan programmas vadītāju gala vērtējumi rāda statistiski nozīmīgas atšķirības starp klientu grupām visos trīs CPA piemērotības aspektos – atbilstība kriminogēnajām vajadzībām, intelekta līmenim un darba metodes piemērotībā –, šie rezultāti interpretējami īpaši piesardzīgi. Pabeigušo klientu grupā programma biežāk novērtēta kā piemērota, savukārt atskaitīto klientu grupā biežāk sniegti zemāki vērtējumi, kas formāli var radīt iespaidu, ka CPA atskaitītajiem klientiem ir bijusi mazāk atbilstoša. Tomēr jāņem vērā, ka šādi vērtējumi tika sniegti arī par klientiem, kuri tika no CPA atskaitīti tās pirmajās nodarbībās vai jau pirmajā nodarbībā. Līdz ar to rodas pamatots jautājums, cik pilnvērtīgi programmas vadītājs vispār varēja novērtēt šo klientu atbilstību programmai, ja tie faktiski nav piedalījušies tās saturā vai grupas procesā.

Turklāt, ja vērtējumiem netiek pievienoti skaidrojoši komentāri, nav iespējams saprast, uz kādiem konkrētiem novērojumiem šie secinājumi balstīti – vai tie atspoguļo klienta spējas, motivāciju, uzvedību nodarbībās vai citus faktorus. Līdz ar to pastāv risks, ka šie vērtējumi daļēji

atspoguļo nevis programmas piemērotību, bet gan tās iznākumu, kā piemēram fakti, ka klients programmu nepabeidza.

Kopumā pirmais pētījuma jautājums ļauj secināt, ka būtiskākās atšķirības starp CPA pabeigušajiem un atskaitītajiem klientiem saistītas galvenokārt ar sagatavošanu dalībai programmā un spēju iesaistīties programmas sākumposmā. Programmas pabeigšanu vairāk raksturo iepriekšēja iepazīstināšana ar programmas grafiku un regulārs apmeklējums, savukārt atskaitīšanu galvenokārt raksturo agrīna dalības pārtrūkšana un nodarbību neapmeklēšana. Vienlaikus starpnovērtējumu rezultāti liecina, ka klientiem, kuri CPA pabeidz, programmas gaitā var notikt pozitīvas izmaiņas vairākos būtiskos rādītājos, īpaši refleksijas spējās, atbildības izpratnē, sadarbībā ar citiem un spējā īstenot konkrētas pārmaiņas savā personiskajā dzīvē. Tādēļ CPA efektīvākai īstenošanai būtiska var būt ne tikai kvalitatīva tās īstenošana/vadīšana, bet arī savlaicīga klienta sagatavošana dalībai programmā un īpašs atbalsts tās sākumposmā.

4.2. Riska un vajadzību rādītāju izmaiņas un atšķirības starp klientu grupām

Analizējot riska līmeņa izmaiņas CPA īstenošanas kontekstā, kopumā redzams, ka būtiskākās izmaiņas novērojamas tieši CPA pabeigušo klientu grupā, savukārt atskaitīto un neiesaistīto klientu grupās šādas izmaiņas lielākoties netiek konstatētas. Tas liecina, ka riska līmeņa samazinājums var būt saistīts ar CPA pabeigšanu, tomēr iegūtie rezultāti interpretējami piesardzīgi, ņemot vērā, ka RVN veikšanas laiks praksē nav tieši saistīts ar CPA norises periodu. Novērtējumi vidēji veikti vairākus mēnešus pirms CPA uzsākšanas un vairākus mēnešus pēc tās pabeigšanas, kas nozīmē, ka konstatētās izmaiņas ne vienmēr var tieši attiecināt tikai uz CPA ietekmi. Pastāv iespēja, ka riska līmeņa izmaiņas ir ietekmējuši arī citi faktori, piemēram, probācijas uzraudzības laikā notiekošais darbs ar klientu, un arī citi faktori, kas nav tieši saistīti ar programmu vai probācijas uzraudzību.

Salīdzinot klientu grupas, pirms CPA atšķirības riska līmeņos bija nelielas un konstatētas galvenokārt vispārējā kopējā riska rādītājā, savukārt dinamisko riska faktoru ziņā klientu grupas pētījuma sākumā bija salīdzinoši līdzīgas. Pēc CPA starp grupām jau parādās statistiski nozīmīgas atšķirības, un detalizētāka analīze rāda, ka būtiskas izmaiņas notiek tieši CPA pabeigušo klientu grupā – šiem klientiem konstatēts statistiski nozīmīgs vispārējā un dinamiskā riska līmeņa samazinājums ar lielu efekta lielumu, kas norāda uz būtiskām izmaiņām. Atskaitīto un neiesaistīto klientu grupās šādas izmaiņas netiek konstatētas. Tas kopumā ļauj secināt, ka riska līmeņa samazinājums var būt saistīts ar CPA pabeigšanu, nevis tikai ar probācijas uzraudzību vai laika ietekmi. Līdzīga tendence novērojama arī vardarbības riska novērtējumā, tomēr šo rezultātu interpretācijā jāievēro piesardzība ierobežotā gadījumu skaita dēļ.

Īpaši nozīmīgi rezultāti iegūti dinamiskā riska līmeņa analīzē. Aprakstošie rādītāji liecina par tendenci uz dinamiskā riska samazināšanos pēc CPA, un Vilkoksona parakstīto rangi testa analīze apstiprina, ka CPA pabeigušo klientu grupā šīs izmaiņas ir statistiski nozīmīgas gan vispārējā, gan vardarbības dinamiskā riska līmenī. Savukārt pārējās klientu grupās šādas izmaiņas netiek konstatētas, kas vēlreiz uzsver CPA pabeigšanas nozīmi.

Detalizētāka dinamisko riska faktoru analīze parāda, ka CPA pabeigušo klientu grupā izmaiņas notiek vairākās būtiskās jomās. Statistiski nozīmīgs riska līmeņa samazinājums konstatēts, piemēram, impulsivitātē, problēmu risināšanas prasmēs, antisociālajās attieksmēs, atkarību problēmās un ģimenes situācijā. Šīs jomas tieši saistītas ar CPA mērķiem, kas paredz attīstīt pašregulāciju, sociālās prasmes un spēju veidot cieņpilnas attiecības. Tas ļauj piesardzīgi secināt, ka programmas saturs var būt saistīts ar izmaiņām tieši tajos riska faktoros, uz kuriem tā ir vēsta.

Savukārt atskaitīto klientu grupā statistiski nozīmīgas izmaiņas tika konstatētas tikai vienā dinamiskā riska faktorā – sadarbībā ar uzraudzību, kur novērots riska līmeņa pieaugums. Pārējos

faktoros būtiskas izmaiņas netika konstatētas. Vienlaikus šis rezultāts, visticamāk, nav nejaušs, ņemot vērā, ka sadarbības ar uzraudzību faktors tieši ietver klienta iesaisti probācijas procesā, tai skaitā regulāru ierašanos uz tikšanās un probācijas programmu nodarbībām, kā arī vispārēju attieksmi pret sadarbību. Līdz ar to šī dinamiskā riska faktora pasliktināšanās ir loģiski saistāma ar biežāku nodarbību neapmeklēšanu un agrīnu dalības pārtraukšanu, kas arī bija dominējošie atskaitīšanas iemesli CPA ietvaros.

Neiesaistīto klientu grupā statistiski nozīmīgas izmaiņas konstatētas impulsivitātes faktorā gan vispārējā, gan vardarbības riska novērtējumā, kur novērots novērtējuma samazinājums. Tas norāda, ka arī bez tiešas dalības CPA atsevišķās jomās var notikt pozitīvas izmaiņas. Vienlaikus, ņemot vērā, ka izmaiņas konstatētas tikai vienā faktorā, tās interpretējamās piesardzīgi un nesniedz pietiekamu pamatu secināt par plašākām izmaiņām šajā klientu grupā.

Kopumā šie rezultāti ļauj secināt, ka CPA pabeigšana ir saistīta ar riska līmeņa samazināšanos, īpaši dinamisko riska faktoru jomā, savukārt nepabeigta vai neiesaistīšanās programmā ar būtiskām izmaiņām lielākoties nav saistīta. Vienlaikus šī saistība interpretējama piesardzīgi, jo konstatētās izmaiņas nevar pilnībā attiecināt tikai uz CPA ietekmi, ņemot vērā RVN veikšanas laika īpatnības un citus iespējamus ietekmējošos faktorus. Tomēr rezultāti kopumā norāda uz pozitīvu tendenci CPA pabeigušo klientu grupā.

4.3. Recidīva rādītāji saistībā ar CPA dažādos laika periodos

Analizējot recidīva rādītājus, redzama skaidra tendence – klientiem, kuri CPA pabeidza, recidīvs visos novērošanas periodos ir zemāks nekā klientiem, kuri tika atskaitīti. Šī atšķirība kļūst arvien izteiktāka ilgākā laikā, īpaši divus un trīs gadus pēc CPA pabeigšanas. Vienlaikus neiesaistīto klientu grupas recidīva rādītāji pārsvarā atrodas starp pabeigušajiem un atskaitītajiem, bet ilgākajā novērošanas periodā (1096 dienas) tie ir pat zemākie.

Svarīgi, ka statistiski nozīmīgas atšķirības starp grupām tika konstatētas tikai ilgākajā – 1096 dienu – periodā. Papildus analīze ar koriģētajiem standartizētajiem atlikumiem parādīja, ka šo atšķirību galvenokārt veido no CPA atskaitīto klientu grupa, kur recidīvs bija būtiski biežāks, nekā statistiski būtu sagaidāms. Savukārt CPA pabeigušo un neiesaistīto klientu grupās recidīva biežums neatšķirās no gaidāmā līmeņa.

Tas ļauj secināt, ka, lai gan kopējā tendence rāda zemāku recidīvu CPA pabeigušo klientu grupā, statistiski nozīmīgā atšķirība galvenokārt skaidrojama ar to, ka atskaitīto klientu grupā recidīvs ir augstāks, nekā varētu sagaidīt. Citiem vārdiem sakot, tieši programmas nepabeigšana jeb atskaitīšana ir saistāma ar augstāku recidīva risku ilgtermiņā.

Vienlaikus jāņem vērā, ka šo saistību var ietekmēt ne tikai dalība vai neiesaistīšanās programmā, bet arī klientu sākotnējās īpašības. Iespējams, atskaitīto klientu grupā biežāk nonāk klienti ar zemāku motivāciju vai mazāku gatavību mainīt savu uzvedību, ko netieši atspoguļo arī biežāka nodarbību neapmeklēšana jau no programmas sākuma. Tas savukārt var ietekmēt gan probācijas programmas pabeigšanu, gan turpmāko recidīvu.

Regresijas modeļos konsekventi iezīmējās vecuma nozīme – pieaugot vecumam, recidīva iestāšanās varbūtība samazinājās. Savukārt sākotnējais vispārējais un vardarbības riska līmenis šajos modeļos neuzrādīja statistiski nozīmīgu saistību ar recidīvu, kas var būt saistīts ar ierobežotu gadījumu skaitu un modeļu statistisko jaudu.

Jāņem vērā, ka šie rezultāti interpretējami piesardzīgi. Recidīvs pētījumā tiek fiksēts tikai tad, kad ir stājies spēkā notiesājošs nolēmums, kas nozīmē, ka pastāv laika nobīde starp NN izdarīšanu un tā atspoguļošanas datus. Tāpat dažādos novērošanas periodos analizēti atšķirīgi klientu apjomi, kas var ietekmēt rezultātu salīdzināmību.

Kopumā var secināt, ka CPA pabeigšana ir saistāma ar zemāku recidīva biežumu ilgtermiņā, savukārt atskaitīšana no programmas (tās nepabeigšana) ir saistīta ar augstāku recidīva risku.

Tomēr šo saistību nevar pilnībā izskaidrot tikai ar CPA ietekmi, jo nozīme var būt arī klientu sākotnējām atšķirībām, kā arī citiem ar programmu un/vai probācijas uzraudzību nesaistītiem faktoriem.

Secinājumi

Veiktā pētījuma rezultāti kopumā liecina, ka probācijas programmas “Cieņpilnu attiecību veidošana” īstenošana ir saistīta ar pozitīvām izmaiņām probācijas klientu uzvedībā, riska rādītājos un ilgtermiņā arī recidīva līmenī, tomēr šīs saistības interpretējamas piesardzīgi, ņemot vērā pētījuma dizaina un datu īpatnības.

Analizējot CPA norisi, redzams, ka CPA pabeigšana visciešāk saistīta ar klienta iesaisti jau programmas sākumposmā. Īpaši būtiska nozīme ir klienta sagatavošanai dalībai programmā – rezultāti parāda, ka klientiem, kuri pirms CPA uzsākšanas tika iepazīstināti ar tās grafiku, bija būtiski lielāka iespēja programmu pabeigt. Tas norāda, ka CPA iznākumu ietekmē ne tikai klienta individuālās īpašības, bet arī Dienesta darba organizatoriskie aspekti un komunikācijas kvalitāte.

Vienlaikus būtiskākā praktiskā atšķirība starp klientiem, kuri CPA pabeidz, un tiem, kuri tiek atskaitīti, ir saistīta ar nodarbību apmeklējumu. Atskaitītie klienti statistiski nozīmīgi biežāk neapmeklē nodarbības, un galvenais atskaitīšanas iemesls ir tieši neierašanās. Turklāt būtiski uzsvērt, ka šo rezultātu ietekmē arī Dienesta iekšējā kārtība, kas paredz atskaitīšanu ja nav apmeklēta pirmā nodarbība vai ir neapmeklētas divas nodarbības programmas īstenošanas laikā. Līdz ar to atskaitīšana šajā pētījumā atspoguļo ne tikai klienta motivācijas vai spēju iesaistīties trūkumu, bet arī institucionāli noteiktus kritērijus. Vienlaikus dati liecina par neviennozīmīgu šo noteikumu piemērošanu praksē – daļā gadījumu klienti tiek atskaitīti jau agrīni, savukārt citos gadījumos programma tiek pabeigta arī ar lielāku kavējumu skaitu, nekā formāli pieļaujams. Tas norāda uz atšķirībām probācijas programmas īstenošanā un potenciāli nevienlīdzīgiem nosacījumiem klientiem, kas var ietekmēt arī to vai klients pabeigs programmu vai tiks no tās atskaitīts.

Sociāli demogrāfiskie faktori un NN veids tikai ierobežoti skaidro CPA pabeigšanu. Lai gan atsevišķās analizēs tika konstatētas statistiski nozīmīgas atšķirības, tās nesaglabājas daudzfaktoru modelī, kas liecina, ka šie faktori nav izšķiroši. Vienlaikus rezultāti norāda uz tendenci, ka CPA biežāk pabeidz klienti, kuri izdarījuši NN pret ģimeni un nepilngadīgajiem, kas atbilst programmas mērķgrupai. Tas ļauj piesardzīgi secināt, ka CPA praksē lielākā mērā sasniedz tos klientus, kuriem tā sākotnēji paredzēta.

Analizējot klientu uzvedības un attieksmes izmaiņas CPA laikā, redzams, ka pabeigušo klientu grupā notiek pozitīvas pārmaiņas vairākos būtiskos rādītājos. Starpnovērtējumi liecina par uzlabojumiem klientu spējā ievērot noteikumus, sadarboties ar citiem, reflektēt par savu uzvedību, uzņemties atbildību un īstenot konkrētas izmaiņas ikdienas dzīvē. Šie rezultāti norāda, ka CPA var veicināt izmaiņas tieši tajās jomās, uz kurām tā ir vērsta.

Riska un vajadzību rādītāju analīze parāda, ka būtiskākās izmaiņas notiek tieši CPA pabeigušo klientu grupā. Šiem klientiem konstatēts statistiski nozīmīgs vispārējā un dinamiskā riska līmeņa samazinājums ar lieliem efekta lielumiem, kas liecina par būtiskām izmaiņām. Savukārt klientiem, kuri CPA nepabeidza vai tajā neiesaistījās, šādas izmaiņas lielākoties netiek novērotas. Īpaši nozīmīgi ir tas, ka izmaiņas konstatētas vairākos dinamiskajos riska faktoros, piemēram, impulsivitātē, antisociālajās attieksmēs, problēmu risināšanas prasmēs, atkarību jomā un ģimenes attiecībās, kas tieši atbilst programmas mērķiem.

Šie rezultāti ir nozīmīgi arī teorētiskā kontekstā, jo tie atbilst resocializācijas programmu pamatprincipiem, īpaši Riska–vajadzību–atsaucīgas rīcības modelim, kas uzsver nepieciešamību ietekmēt tieši dinamiskos riska faktoros. Gan starpnovērtējumu rezultāti, gan RVN analīze liecina, ka CPA ietvaros notiek izmaiņas tajos uzvedības un domāšanas aspektos, kuri tiek uzskatīti par daļu no recidīva riska mazināšanas mehānismiem. Tas ļauj secināt, ka CPA ne tikai formāli tiek īstenota, bet arī saturiski iedarbojas uz klientiem atbilstoši tās mērķim un uzdevumiem. Vienlaikus jāņem vērā, ka šīs izmaiņas interpretējamas piesardzīgi, jo RVN novērtējumu veikšanas laiks nav tieši piesaistīts probācijas programmas norisei, un izmaiņas var būt ietekmējuši arī citi faktori.

Recidīva rādītāju analīze rāda līdzīgu tendenci – klientiem, kuri CPA pabeiguši, recidīvs visos novērošanas periodos ir zemāks nekā tiem, kuri tika atskaitīti. Šī atšķirība kļūst izteiktāka ilgtermiņā, un statistiski nozīmīgas atšķirības konstatētas trīs gadu periodā pēc CPA pabeigšanas. Šajā periodā īpaši izceļas atskaitīto klientu grupa, kur recidīva līmenis ir būtiski augstāks nekā pārējās grupās. Tas ļauj secināt, ka CPA nepabeigšana var būt saistīta ar paaugstinātu recidīva risku. Tomēr arī šajā gadījumā jāņem vērā, ka konstatētās atšķirības nevar pilnībā izskaidrot tikai ar CPA ietekmi, jo nozīme var būt arī klientu sākotnējām īpašībām, piemēram, motivācijai un gatavībai mainīt savu uzvedību.

Kopumā pētījuma rezultāti liecina, ka CPA efektivitāte izpaužas kā savstarpēji saistīts process: klienta iesaiste programmā, īpaši tās sākumposmā, ir priekšnoteikums programmas pabeigšanai, kas savukārt ir saistīta ar pozitīvām izmaiņām klienta uzvedībā un dinamiskajos riska faktoros, bet ilgtermiņā – ar zemāku recidīva līmeni.

Izmantoto informatīvo avotu saraksts

- Beck, A. T. (1964). Thinking and depression: II. Theory and therapy. *Archives of General Psychiatry*, 10, 561–571.
- Beck, A. T. (1979). *Cognitive therapy and the emotional disorders*. Penguin.
- Beck, J. S. (2020). *Cognitive behavior therapy: Basics and beyond*. Guilford Publications.
- Bonta, J. & Andrews, D. A. (2017). *The psychology of criminal conduct* (6th ed). Routledge.
- Duan, W., Wang, Z., Yang, C., & Ke, S. (2024). Are risk-need-responsivity principles golden? A meta-analysis of randomized controlled trials of community correction programs. *Journal of Experimental Criminology*, 20(2), 593-616. doi: 10.1007/s11292-022-09550-w
- Ellis, A. (1962). *Reason and emotion in psychotherapy*.
- Ellis, A. (1962). *Reason and emotion in psychotherapy*. New York: Lyle Stuart.
- Finkelhor, D. (1984). Child sexual abuse. *New York*, 101-15.
- Kanestrøm, H., Hernæs, Ø. M., Stallvik, M., Lydersen, S., Skokauskas, N., & Kaasbøll, J. (2025). Do criminogenic needs matter in non-secure settings? Assessing change in dynamic risk factors during therapeutic residential care and the association with prediction and recidivism. *Crime & Delinquency*, 71(13-14), 4018-4041. <https://doi.org/10.1177/00111287251330776>
- Krushas, A., Hamilton, Z., Kigerl, A., & Mei, X. (2024). Finding an answer in time: Assessing change in needs scores on time to recidivism among justice-involved youth. *Journal of Criminal Justice*, 90, 102146. <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2023.102146>
- Lukens, E. P., & McFarlane, W. R. (2004). Psychoeducation as evidence-based practice: Considerations for practice, research, and policy. *Brief Treatment & Crisis Intervention*, 4(3).
- Lussier, L., Kouassi, P. L., & Frechette, J. (2025). Agency, Criminogenic Risk and Needs, and Recidivism: A Prospective Longitudinal Study Including 14,000 Adult Justice-involved Individuals. *International journal of offender therapy and comparative criminology*, 69(13-14), 1978-2006. doi: 10.1177/0306624X251349530
- Miller, W. R., & Rollnick, S. (2012). *Motivational interviewing: Helping people change*. Guilford press.
- Ministru kabineta Nr. 107 "Kārtība, kādā Valsts probācijas dienests uzrauga nosacīti notiesātās, nosacīti pirms termiņa no soda izciešanas atbrīvotās, nosacīti no kriminālatbildības atbrīvotās personas un personas, kurām piemērots pamatsods vai papildsods – probācijas uzraudzība". 24.02.2015. Latvijas Vēstnesis, 44, 17.11.2022. <https://likumi.lv/ta/id/272547>
- Muceniece, I., Priede, G., Simule, G., Cinks, R., Jakuševa, S., Kauliņa, S., un Roķe-Reimate, L. (2022). *Probācijas programmas "Cienpilnu attiecību veidošana" kvalitātes novērtējums*. Valsts probācijas dienests. Npublicēts materiāls.
- Pence, E., & Paymar, M. (1993). *Education groups for men who batter: The Duluth model*. Springer Publishing Company.
- Prochaska, J. O., & DiClemente, C. C. (1983). Stages and processes of self-change of smoking: toward an integrative model of change. *Journal of consulting and clinical psychology*, 51(3), 390. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.51.3.390>
- Syasyila, K., Kamaluddin, M. R., Abdullah@ Mohd Nor, H., & Jamir Singh, P. S. (2025). Psychosocial determinants of recidivism risk among incarcerated individuals with a history of substance use: A systematic review. *Plos one*, 20(7), e0327810. doi: 10.1371/journal.pone.0327810
- Taylor, E., Zars, J., Tiwari, M., Hansen, J., Schmitt, C., Johnson, E., & Gable, S. (2025). Community reentry program characteristics associated with outcomes over five years for individuals on probation and parole. *Justice, Opportunities, and Rehabilitation*, 64(2), 116-134. doi: 10.1080/10509674.2024.2443899

- Valsts probācijas dienesta likums. 18.12.2003. Latvijas Vēstnesis, 183, 04.12.2024., <https://likumi.lv/ta/id/82551>
- Valsts probācijas dienests. (10. jūnijs, 2020a). *Valsts probācijas dienesta funkcijas*. Valsts probācijas dienests. <https://www.vpd.gov.lv/lv/valsts-probācijas-dienesta-funkcijas>
- Valsts probācijas dienests. (2020c). *Vispārējā un vardarbības riska novērtēšana. Metodiskie ieteikumi*. Valsts probācijas dienests. Npublicēts materiāls.
- Valsts probācijas dienests. (2024). *Cieņpilnu attiecību veidošanas programma. Programmas vadītāja rokasgrāmata*. Valsts probācijas dienests. Npublicēts materiāls.
- Valsts probācijas dienests. (30.12.2020b). Uzraudzības un probācijas programmu īstenošanas kārtība (konsolidētā versija, iekšējais dokuments).
- Ward, T. (2002). The management of risk and the design of good lives. *Australian psychologist*, 37(3), 172-179. <https://doi.org/10.1080/00050060210001706846>
- Zavackis, A. un Cinks, R. (2022). *Probācijas klientu noziedzīgu nodarījumu recidīvs: 2016., 2017. un 2018. gada kohortu salīdzinājums*. Valsts probācijas dienests.

PIELIKUMI

Probācijas programmu klientu regulārā, starp- un noslēguma novērtējuma apgalvojumi

Regulārā novērtējuma apgalvojumi par katru klientu pēc katras probācijas programmas nodarbības:

- Ar apmeklējumu saistīti problēmjaudājumi:
 1. Vai klients ieradās uz nodarbību?
 2. Vai klients kavēja nodarbību vai centās no tās ātrāk aiziet?
 3. Citi problēmjaudājumi?
- Par uzraudzības ietvaros risināmiem jautājumiem (informācija lietas vadītājam):
 1. Veselības problēmas?
 2. Sociālās/sadzīves problēmas?
 3. Individuālas psiholoģiskas problēmas?
 4. Atkarības problēmas (no vielām vai noteiktas darbības formām)?
 5. Citi uzraudzībā risināmi jautājumi?

Starpnovērtējuma apgalvojumi par katru klientu pēc noteikta nodarbību skaita (probācijas programmai “Cienpilnu attiecību veidošana” pēc 5. un 10. nodarbības):

- Par klienta līdzdarbošanos grupas nodarbībās:
 1. Ievēroja grupas noteikumus un laika rāmi?
 2. Bija grūtības uztvert/apgūt nodarbības vielu?
 3. Veidoja produktīvas attiecības, sadarbojās ar grupas dalībniekiem?
 4. Aktīvi piedalījās grupas nodarbībās (piemēram, dalījās ar savu viedokli, pieredzi, sniedza atgriezenisko saiti)?
 5. Nodarbībās apgūto atziņu praktizēšana dzīvē (uzdoto mājas darbu pildīšana un citi indikatori)?
- Programmas ietekme uz klientu:
 6. Līdzdalība programmā ir ietekmējusi klienta motivāciju mainīties?
 7. Līdzdalība programmā ir palīdzējusi veidot klienta sociālās prasmes?
 8. Līdzdalība programmā ir palīdzējusi klientam realizēt konkrētas izmaiņas personiskajā dzīvē (kārtu personīgo dzīvi, nodarbinātību, bērnu audzināšanu, iesaistās sabiedriskās aktivitātēs, apmācībās, maina līdzšinējos attiecību modeļus u. c.)?
 9. Līdzdalība programmā ir attīstījusi klienta refleksijas spējas (labāk sevi apzinās un izprot, spēj runāt par savām problēmām un grūtībām, ierauga likumsakarības un attiecina tās uz sevi u. c.)?
 10. Līdzdalība programmā ir palielinājusi klienta izpratni par viņa atbildību viņa izdarītajā noziedzīgajā nodarījumā (radies priekšstats par cietušajiem, apzinās noziedzīga nodarījuma sekas, saskata savu atbildību par izdarītajām darbībām, analizē faktorus, kas veicināja noziedzīga nodarījuma veikšanu u. c.)?

Gala novērtējuma apgalvojumi par probācijas programmas piemērotību katram klientam:

1. Probācijas programma ir piemērota klienta kriminogēnajām vajadzībām;
2. Probācijas programma ir piemērota klienta intelekta līmenim;
3. Grupas darba metode ir piemērota klientam.

Noziedzīgo nodarījumu veidu sadalījums un saistība ar CPA pabeigšanu

1. tabula. NN veidu sadalījums pētījuma izlasē un pa klientu grupām (%).

NN veida grupa	Kopā		Pabeigušie		Atskaitītie		Neiesaistītie	
	n	%	n	%	n	%	n	%
NN pret dabas vidi (96.-115.1.p.)	1	0,4	0	0	0	0	1	1,5
Nonāvēšana (116.-124.p.)	4	1,5	3	2,4	0	0	1	1,5
NN pret personas veselību (125.-142.p.)	68	26,2	36	29	15	22,1	17	25
NN pret personas pamattiesībām un pamatbrīvībām (143.-151.p.)	1	0,4	0	0	1	1,5	0	0
NN pret personas brīvību, godu un cieņu (152.-158.p.)	3	1,2	1	0,8	0	0	2	2,9
NN pret tikumību un dzimumneaizskaramību (159.-166.1.p.)	14	5,4	8	6,5	5	7,4	1	1,5
NN pret ģimeni un nepilngadīgajiem (167.-174.p.)	98	37,7	46	37,1	15	22,1	37	54,4
NN pret īpašumu (175.-189.p.)	46	17,7	17	13,7	19	27,9	10	14,7
NN tautsaimniecībā (190.-223.p.)	10	3,9	5	4	5	7,4	0	0
NN pret vispārējo drošību un sabiedrisko kārtību (224.-256.p.)	37	14,2	16	12,9	15	22,1	6	8,8
NN pret satiksmes drošību (257.-268.p.)	10	3,9	4	3,2	3	4,4	3	4,4
NN pret pārvaldības kārtību (269.-288.5.p.)	4	1,5	2	1,6	0	0	2	2,9
NN pret jurisdikciju (289.-315.p.)	8	3,1	2	1,6	2	2,9	4	5,9
NN valsts institūciju dienestā (316.-330.p.)	2	0,8	1	0,8	0	0	1	1,5

Piezīme: Procentuālais sadalījums aprēķināts katras grupas ietvaros. Klienti var būt iekļauti vairākās NN veida grupās, līdz ar to procentuālais sadalījums nesummējas līdz 100%. NN – noziedzīgais nodarījums; n – gadījumu skaits konkrētajā grupā; % - daļījums procentos (*Valid percent*).

2. tabula. NN veidu sadalījums pētījuma izlasē un saistība ar CPA pabeigšanu (%).

NN veida grupa	Pabeigušie		Atskaitītie		Statistiskās analīzes rezultāti
	n	%	n	%	
Nonāvēšana (116.-124.p.)	3	100	0	0	$\chi^2(1) = 1,671, p < 0,196;$ <i>Cramer's V</i> = 0,093
NN pret personas veselību (125.-142.p.)	36	70,6	15	29,4	$\chi^2(1) = 1,095, p < 0,295;$ <i>Cramer's V</i> = 0,076
NN pret personas pamattiesībām un pamatbrīvībām (143.-151.p.)	0	0	1	100	$\chi^2(1) = 1,833, p < 0,176;$ <i>Cramer's V</i> = 0,098
NN pret personas brīvību, godu un cieņu (152.-158.p.)	1	100	0	0	$\chi^2(1) = 0,551, p < 0,458;$ <i>Cramer's V</i> = 0,054
NN pret tikumību un dzimumneaizskaramību (159.-166.1.p.)	8	61,5	5	38,5	$\chi^2(1) = 0,057, p < 0,812;$ <i>Cramer's V</i> = 0,017
NN pret ģimeni un nepilngadīgajiem (167.-174.p.)	46	75,4	15	24,6	$\chi^2(1) = 4,582, p < 0,032;$ <i>Cramer's V</i> = 0,154
NN pret īpašumu (175.-189.p.)	17	47,2	19	52,8	$\chi^2(1) = 5,839, p < 0,016;$ <i>Cramer's V</i> = 0,174
NN tautsaimniecībā (190.-223.p.)	5	50	5	50	$\chi^2(1) = 0,981, p < 0,322;$ <i>Cramer's V</i> = 0,071
NN pret vispārējo drošību un sabiedrisko kārtību (224.-256.p.)	16	51,6	15	48,4	$\chi^2(1) = 2,719, p < 0,099;$ <i>Cramer's V</i> = 0,119
NN pret satiksmes drošību (257.-268.p.)	4	57,1	3	42,9	$\chi^2(1) = 0,176, p < 0,675;$ <i>Cramer's V</i> = 0,030
NN pret pārvaldības kārtību (269.-288.5.p.)	2	100	0	0	$\chi^2(1) = 1,108, p < 0,292;$ <i>Cramer's V</i> = 0,076
NN pret jurisdikciju (289.-315.p.)	2	50	2	50	$\chi^2(1) = 0,380, p < 0,538;$

<i>NN veida grupa</i>	<i>Pabeigušie</i>		<i>Atskaitītie</i>		<i>Statistiskās analīzes rezultāti</i>
	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>	
<i>Cramer's V = 0,044</i>					
NN valsts institūciju dienestā (316.-330.p.)	1	100	0	0	$\chi^2(1) = 0,551, p < 0,458;$ <i>Cramer's V = 0,054</i>

Piezīme: Procentuālais sadalījums aprēķināts katras NN grupas ietvaros. NN – noziedzīgais nodarījums; *n* – gadījumu skaits konkrētajā analīzē vai grupā; % - dalījums procentos (*Valid percent*); χ^2 – Pīrsona hī-kvadrāta statistikas vērtība; *p* – statistiskās nozīmības līmenis (rezultāts tiek uzskatīts par statistiski nozīmīgu, ja $p < 0,05$); *Cramer's V* – efekta lieluma rādītājs ($\approx 0,10$ – mazs, $\approx 0,30$ – vidējs, $\geq 0,50$ – liels efekts).

3. pielikums

Regulārā novērtējuma sadalījums pa CPA nodarbībām un to salīdzinājums starp pabeigušo un atskaitīto klientu grupām

1. tabula. Regulārā novērtējuma biežumi kopējā izlasē pa nodarbībām (N = 192; atskaitītie un pabeigušie).

	Ierašanās uz nod.		Nod. kavēšana		Citi problēmjauc.		Veselības probl.		Sociālās probl.		Psiholoģiskas probl.		Atkarības probl.		Citi rināmi jaut.	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
<i>1. nod.</i>																
Jā	158	84,9	11	6,4	20	11,6	4	2,3	16	9,4	35	20,5	16	9,4	25	14,5
Nē	28	15,1	161	93,6	152	88,4	167	97,7	155	90,6	136	79,5	155	90,6	147	85,5
Trūkst.	6		20		20		21		21		21		21		20	
<i>2. nod.</i>																
Jā	140	87	9	5,8	11	7,1	4	2,6	10	6,5	34	22,1	8	5,2	25	16,2
Nē	21	13	145	94,2	143	92,9	150	97,4	144	93,5	120	77,9	146	94,8	129	83,8
Trūkst.	31		38		38		38		38		38		38		38	
<i>3. nod.</i>																
Jā	126	79,7	4	2,8	12	8,3	8	5,6	11	7,6	43	29,9	11	7,6	27	18,8
Nē	32	20,3	140	97,2	132	91,7	136	94,4	133	92,4	101	70,1	133	92,4	117	81,2
Trūkst.	34		48		48		48		48		48		48		48	
<i>4. nod.</i>																
Jā	129	87,2	12	8,5	15	10,6	7	5	10	7,1	37	26,2	4	2,8	20	14,2
Nē	19	12,8	129	91,5	126	89,4	134	95	131	92,9	104	73,8	137	97,2	121	85,8
Trūkst.	44		51		51		51		51		51		51		51	
<i>5. nod.</i>																
Jā	133	92,4	10	7,1	8	5,7	11	7,9	8	5,7	43	30,7	9	6,4	27	19,3
Nē	11	7,6	130	92,9	132	94,3	129	92,1	132	94,3	97	69,3	131	93,6	113	80,7
Trūkst.	48		52		52		52		52		52		52		52	
<i>6. nod.</i>																
Jā	124	87,3	4	3,1	5	3,8	8	6,2	9	6,9	39	30	8	6,2	22	16,9
Nē	18	12,7	126	96,9	125	96,2	122	93,8	121	93,1	91	70	122	93,8	108	83,1
Trūkst.	50		62		62		62		62		62		62		62	
<i>7. nod.</i>																
Jā	124	87,9	7	5,3	9	6,8	6	4,5	8	6,1	40	30,3	8	6,1	22	16,7
Nē	17	12,1	125	94,7	123	93,2	126	95,5	124	93,9	92	69,7	124	93,9	110	83,3
Trūkst.	51		60		60		60		60		60		60		60	
<i>8. nod.</i>																
Jā	119	86,9	6	4,8	8	6,4	8	6,4	5	4	34	27,2	2	1,6	15	12
Nē	18	13,1	119	95,2	117	93,6	117	93,6	120	96	91	72,8	123	98,4	110	88
Trūkst.	55		67		67		67		67		67		67		67	
<i>9. nod.</i>																
Jā	111	86,1	6	5,1	3	2,5	9	7,6	4	3,4	27	22,9	7	5,9	17	14,4
Nē	18	13,9	112	94,9	115	97,5	109	92,4	114	96,6	91	77,1	111	94,1	101	85,6
Trūkst.	63		74		74		74		74		74		74		74	
<i>10. nod.</i>																
Jā	115	92	6	5,1	1	0,9	8	6,8	3	2,6	30	25,6	7	5,9	26	22,2
Nē	10	8	111	94,9	116	99,1	109	93,2	114	97,4	87	74,4	110	94,1	91	77,8
Trūkst.	67		75		75		75		75		75		75		75	

Piezīme: n – gadījumu skaits konkrētajā grupā; % - derīgie procenti (*Valid percent*). Apgalvojumu novērtējumi “jā” un “nē” attiecas uz klientiem, kuri piedalījās konkrētajā nodarbībā.

2. tabula. Regulārā novērtējuma biežumi CPA pabeigušo klientu grupā pa nodarbībām (N = 124).

	Ierašanās uz nod.		Nod. kavēšana		Citi problēmjauc.		Veselības probl.		Sociālās probl.		Psiholoģiskas probl.		Atkarības probl.		Citi rināmi jaut.	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
<i>1. nod.</i>																
Jā	122	98,4	5	4,1	13	10,6	2	1,6	11	8,9	24	19,5	12	9,8	14	11,4
Nē	2	1,6	118	95,9	110	89,4	121	98,4	112	91,1	99	80,5	111	90,2	109	88,6
Trūkst.	0		1		1		1		1		1		1		1	
<i>2. nod.</i>																
Jā	115	92,7	7	5,8	8	6,7	4	3,3	7	5,8	29	24,2	8	6,7	21	17,5
Nē	9	7,3	113	94,2	112	93,3	116	96,7	113	94,2	91	75,8	112	93,3	99	82,5
Trūkst.	0		4		4		4		4		4		4		4	
<i>3. nod.</i>																
Jā	109	87,9	3	2,6	11	9,5	8	6,9	10	8,6	38	32,8	10	8,6	23	19,8
Nē	15	12,1	113	97,4	105	90,5	108	93,1	106	91,4	78	67,2	106	91,4	93	80,2
Trūkst.	0		8		8		8		8		8		8		8	
<i>4. nod.</i>																
Jā	116	93,5	9	7,5	12	10	7	5,8	10	8,3	33	27,5	3	2,5	20	16,7
Nē	8	6,5	111	92,5	108	90	113	94,2	110	91,7	87	72,5	117	97,5	100	83,3
Trūkst.	0		4		4		4		4		4		4		4	
<i>5. nod.</i>																
Jā	117	94,4	8	6,6	7	5,8	11	9,1	8	6,6	40	33,1	7	5,8	24	19,8
Nē	7	5,6	113	93,4	114	94,2	110	90,9	113	93,4	81	66,9	114	94,2	97	80,2
Trūkst.	0		3		3		3		3		3		3		3	
<i>6. nod.</i>																
Jā	111	89,5	3	2,6	4	3,5	7	6,1	6	5,2	35	30,4	6	5,2	20	17,4
Nē	13	10,5	112	97,4	111	96,5	108	93,9	109	94,8	80	69,6	109	94,8	95	82,6
Trūkst.	0		9		9		9		9		9		9		9	
<i>7. nod.</i>																
Jā	115	92,7	5	4,3	9	7,7	6	5,1	8	6,8	37	31,6	8	6,8	20	17,1
Nē	9	7,3	112	95,7	108	92,3	111	94,9	109	93,2	80	68,4	109	93,2	97	82,9
Trūkst.	0		7		7		7		7		7		7		7	
<i>8. nod.</i>																
Jā	116	93,5	6	5,1	8	6,8	8	6,8	5	4,3	33	28,2	2	1,7	15	12,8
Nē	8	6,5	111	94,9	109	93,2	109	93,2	112	95,7	84	71,8	115	98,3	102	87,2
Trūkst.	0		7		7		7		7		7		7		7	
<i>9. nod.</i>																
Jā	111	89,5	6	5,2	3	2,6	9	7,8	4	3,5	27	23,5	7	6,1	17	14,8
Nē	13	10,5	109	94,8	112	97,4	106	92,2	111	96,5	88	76,5	108	93,9	98	85,2
Trūkst.	0		9		9		9		9		9		9		9	
<i>10. nod.</i>																
Jā	115	92,7	6	5,1	1	0,9	8	6,8	3	2,6	30	25,6	7	6	26	22,2
Nē	9	7,3	111	94,9	116	99,1	109	93,2	114	97,4	87	74,4	110	94	91	77,8
Trūkst.	0		7		7		7		7		7		7		7	

Piezīme: n – gadījumu skaits konkrētajā grupā; % - derīgie procenti (*Valid percent*). Apgalvojumu novērtējumi “jā” un “nē” attiecas uz klientiem, kuri piedalījās konkrētajā nodarbībā.

3. tabula. Regulārā novērtējuma biežumi no CPA atskaitīto klientu grupā pa nodarbībām (N = 68).

	Ierašanās uz nod.		Nod. kavēšana		Citi problēmjauc.		Veselības probl.		Sociālās probl.		Psiholoģiskas probl.		Atkarības probl.		Citi rināmi jaut.	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
<i>1. nod.</i>																
Jā	36	58,1	6	12,2	7	14,3	2	4,2	5	10,4	11	22,9	4	8,3	11	22,5
Nē	26	41,9	43	87,8	42	85,7	46	95,8	43	89,6	37	77,1	44	91,7	38	77,5
Trūkst.	6		19		19		20		20		20		20		19	
<i>2. nod.</i>																
Jā	25	67,6	2	5,9	3	8,8	0	0	3	8,8	5	14,7	0	0	4	11,8
Nē	12	32,4	32	94,1	31	91,2	34	100	31	91,2	29	85,3	34	100	30	88,2
Trūkst.	31		34		34		34		34		34		34		34	
<i>3. nod.</i>																
Jā	17	50	1	3,6	1	3,6	0	0	1	3,6	5	17,9	1	3,6	4	14,3
Nē	17	50	27	96,4	27	96,4	28	100	27	96,4	23	82,1	27	96,4	24	85,7
Trūkst.	34		40		40		40		40		40		40		40	
<i>4. nod.</i>																
Jā	13	54,2	3	14,3	3	14,3	0	0	0	0	4	19,1	1	4,8	0	0
Nē	11	45,8	18	85,7	18	85,7	21	100	21	100	17	80,9	20	95,2	21	100
Trūkst.	44		47		47		47		47		47		47		47	
<i>5. nod.</i>																
Jā	16	80	2	10,5	1	5,3	0	0	0	0	3	15,8	2	10,5	3	15,8
Nē	4	20	17	89,8	18	94,7	19	100	19	100	16	84,2	17	89,5	16	84,2
Trūkst.	48		49		49		49		49		49		49		49	
<i>6. nod.</i>																
Jā	13	72,2	1	6,7	1	6,7	1	6,7	3	20	4	26,7	2	13,3	2	13,3
Nē	5	27,8	14	93,3	14	93,3	14	93,3	12	80	11	73,3	13	86,7	13	86,7
Trūkst.	50		53		53		53		53		53		53		53	
<i>7. nod.</i>																
Jā	9	52,9	2	13,3	0	0	0	0	0	0	3	20	0	0	2	13,3
Nē	8	47,1	13	86,7	15	100	15	100	15	100	15	80	15	100	13	86,7
Trūkst.	51		53		53		53		53		53		53		53	
<i>8. nod.</i>																
Jā	3	23,1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	12,5	0	0	0	0
Nē	10	76,9	8	100	8	100	8	100	8	100	7	87,5	8	100	8	100
Trūkst.	55		60		60		60		60		60		60		60	
<i>9. nod.</i>																
Jā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nē	5	100	3	100	3	100	3	100	3	100	3	100	3	100	3	100
Trūkst.	63		65		65		65		65		65		65		65	
<i>10. nod.</i>																
Jā	0	0	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
Nē	1	100	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
Trūkst.	67		68		68		68		68		68		68		68	

Piezīme: n – gadījumu skaits konkrētajā grupā; % - derīgie procenti (*Valid percent*). Apgalvojumu novērtējumi “jā” un “nē” attiecas uz klientiem, kuri piedalījās konkrētajā nodarbībā.

4. tabula. Regulārā novērtējuma salīdzinājums pirmajās trīs CPA nodarbībās starp pabeigušo un atskaitīto klientu grupām.

<i>Apgalvojums</i>	<i>Pabeigušie, %</i>	<i>Atskaitītie, %</i>	<i>X² (df)</i>	<i>p</i>	<i>V</i>
<i>1. nodarbība</i>					
Ieradās uz nodarbību	98,4	58,1	52,55 (1)	<.001	0,53
Kavēja nodarbību	95,9	87,8	3,91 (1)	0,048	0,15
Nav citi problēmjautājumi	89,4	85,7	0,47 (1)	0,493	0,05
Nav veselības problēmas	98,4	95,8	0,98 (1)	0,323	0,08
Nav sociālās problēmas	91,1	89,6	0,09 (1)	0,766	0,02
Nav psiholoģiskās problēmas	80,5	77,1	0,25 (1)	0,620	0,04
Nav atkarības problēmas	90,2	91,7	0,08 (1)	0,774	0,02
Nav citi uzraudzībā risināmi jautājumi	88,6	77,6	3,46 (1)	0,063	0,14
<i>2. nodarbība</i>					
Ieradās uz nodarbību	92,7	67,6	15,92 (1)	<.001	0,31
Kavēja nodarbību	94,2	94,1	0,00 (1)	0,991	<0,01
Nav citi problēmjautājumi	93,3	91,2	0,19 (1)	0,666	0,04
Nav veselības problēmas	96,7	100	1,16 (1)	0,281	0,09
Nav sociālās problēmas	94,2	91,2	0,39 (1)	0,532	0,05
Nav psiholoģiskās problēmas	75,8	85,3	1,38 (1)	0,240	0,09
Nav atkarības problēmas	93,3	100	2,39 (1)	0,122	0,12
Nav citi uzraudzībā risināmi jautājumi	82,5	88,2	0,64 (1)	0,423	0,06
<i>3. nodarbība</i>					
Ieradās uz nodarbību	87,9	50	23,74 (1)	<.001	0,39
Kavēja nodarbību	97,4	96,4	0,08 (1)	0,776	0,02
Nav citi problēmjautājumi	90,6	96,4	1,03 (1)	0,310	0,08
Nav veselības problēmas	93,1	100	2,04 (1)	0,153	0,12
Nav sociālās problēmas	91,4	96,4	0,81 (1)	0,367	0,07
Nav psiholoģiskās problēmas	67,2	82,1	2,39 (1)	0,122	0,13
Nav atkarības problēmas	91,4	96,4	0,81 (1)	0,367	0,07
Nav citi uzraudzībā risināmi jautājumi	80,2	85,7	0,45 (1)	0,500	0,05

Piezīme: Procentuālais sadalījums aprēķināts apgalvojuma ietvaros. *n* – gadījumu skaits konkrētajā grupā; % – derīgie procenti (*valid percent*). Statistiskās atšķirības izvērtētas, izmantojot Pīrsona hī kvadrāta testu (χ^2); *df* – brīvības pakāpes; *p* – statistiskās nozīmības līmenis (rezultāts tiek uzskatīts par statistiski nozīmīgu, ja $p < 0,05$). Efekta lieluma novērtēšanai izmantots *Cramera V* (*V*) ($\approx 0,10$ – mazs, $\approx 0,30$ – vidējs, $\geq 0,50$ – liels efekts).

Starpnovērtējuma apgalvojumu aprakstošie statistikas rādītāji CPA pabeigušajiem klientiem 5. un 10. nodarbībā

1. tabula. *Starpnovērtējumu apgalvojumu aprakstošie rādītāji CPA pabeigušajiem klientiem 5. un 10. nodarbībā (N = 124).*

Apgalvojums	5. nodarbība			10. nodarbība		
	Me (IQR)	Min- Max	n	Me (IQR)	Min- Max	n
1. Ievēroja grupas noteikumus un laika rāmi	2 (2-2)	1 – 4	118	2 (2-2)	1 – 4	121
2. Bija grūtības uztvert/apgūt nodarbības vielu	2 (2-2)	1 – 3	121	2 (2-2)	1 – 4	121
3. Veidoja produktīvas attiecības, sadarbojās ar grupas dalībniekiem	2 (2-2)	1 – 4	119	2 (2-2)	1 – 4	121
4. Aktīvi piedalījās grupas nodarbībā	4 (3-4)	2 – 4	124	4 (3-4)	2 – 4	123
5. Nodarbībā apgūto atziņu praktizēšana dzīvē	2 (1-2)	2 – 4	116	2 (1-2)	1 – 4	124
6. Līdzdalība CPA ir ietekmējusi klienta motivāciju mainīties	3 (3-4)	1 – 4	113	3 (3-4)	1 – 4	117
7. Līdzdalība CPA ir palīdzējusi klientam veidot sociālās prasmes	3 (3-4)	1 – 4	118	3 (3-4)	1 – 4	124
8. Līdzdalība CPA ir palīdzējusi klientam realizēt konkrētas izmaiņas personiskajā dzīvē	2 (2-3)	1 – 4	101	2 (2-3)	1 – 4	111
9. Līdzdalība CPA ir attīstījusi klienta refleksijas spējas	2 (2-2)	1 – 3	112	2 (2-3)	1 – 4	123
10. Līdzdalība CPA ir palielinājusi klienta izpratni par viņa atbildību viņa izdarītajā NN	2 (2-2)	1 – 4	104	2 (2-2)	1 – 4	109

Piezīme: Me – mediāna; IQR – interkvartīļu diapazons (25.–75. percentile); n – gadījumu skaits konkrētajā analizē vai grupā. Apgalvojumi vērtēti Likerta skalā no 1 līdz 4. Atbilžu kategorija “nav attiecināms” (0) tika uzskatīta par trūkstošu vērtību un netika iekļauta aprēķinos.

Riska novērtējuma izmaiņas pirms un pēc CPA dažādās klientu grupās

1. tabula. Dienu skaits starp dinamiskā riska novērtējuma veikšanu un CPA uzsākšanu un pabeigšanu

	Vispārējais RVN		Vardarbības RVN	
	Pirms CPA (dienas)	Pēc CPA (dienas)	Pirms CPA (dienas)	Pēc CPA (dienas)
<i>n</i>	246	152	179	113
Trūkst.	14	108	81	147
<i>Me</i>	116	120	116	111
<i>M</i>	116,2	118,6	119,7	114,9
<i>SD</i>	67,05	82	84,35	81,6
Min	0	0	5	0
Max	392	448	673	448

Piezīme: *n* – gadījumu skaits konkrētajā analizē vai grupā (*Valid*); Trūkst. – trūkstošie dati (*Missing*); *Me* – mediāna (*median*); *M* – vidējais (*Mean*); *SD* – standartnovirze (*Std. Deviation*); Min – minimums; Max – maksimums.

2. tabula. Vispārējā un vardarbības riska līmeņu sadalījums pirms un pēc CPA klientu grupās (%).

Riska līmenis	Vispārējais RVN				Vardarbības RVN				
	Pirms CPA		Pēc CPA		Pirms CPA		Pēc CPA		
	<i>N</i>	%	<i>N</i>	%	<i>N</i>	%	<i>N</i>	%	
<i>Kopā</i>	Ļoti zems	0	0	6	4,1	0	0	3	2,7
	Zems	24	9,9	40	27	36	20,5	32	28,8
	Vidējs	157	64,9	73	49,3	103	58,5	58	52,3
	Augsts	54	22,3	27	18,2	34	19,3	17	15,3
	Ļoti augsts	7	2,9	2	1,4	3	1,7	1	0,9
	Trūkst.	18	-	112	-	84	-	149	-
<i>Pabeigušie</i>	Ļoti zems	0	0	2	2,4	0	0	3	4,9
	Zems	11	9,4	31	37,4	15	17,9	20	32,8
	Vidējs	85	72,7	41	49,4	53	63,1	32	52,5
	Augsts	19	16,2	9	10,8	15	17,9	5	8,2
	Ļoti augsts	2	1,7	0	0	1	1,1	1	1,6
	Trūkst.	7	-	41	-	40	-	63	-
<i>Atskaitītie</i>	Ļoti zems	0	0	0	0	0	0	0	0
	Zems	3	5,1	2	6,3	8	19	3	13,6
	Vidējs	35	59,3	19	59,4	22	52,4	13	59,1
	Augsts	18	30,5	10	31,2	11	26,2	6	27,3
	Ļoti augsts	3	5,1	1	3,1	1	2,4	0	0
	Trūkst.	9	-	36	-	26	-	46	-
<i>Neiesaistītie</i>	Ļoti zems	0	0	4	12,1	0	0	0	0
	Zems	10	15,1	7	21,2	13	26	9	32,1
	Vidējs	37	56,1	13	39,4	28	56	13	46,5
	Augsts	17	25,8	8	24,2	8	16	6	21,4
	Ļoti augsts	2	3	1	3,1	1	2	0	0
	Trūkst.	2	-	35	-	18	-	40	-

Piezīme: Procentuālais sadalījums aprēķināts katras grupas ietvaros. *n* – gadījumu skaits konkrētajā analizē vai grupā; % – daļījums procentos (*Valid percent*); Trūkst. – gadījumu skaits ar trūkstošām vērtībām (*Missing*).

3. tabula. Vispārējā un vardarbības dinamiskā riska līmeņu sadalījums pirms un pēc CPA klientu grupās (%).

Riska līmenis	Vispārējais RVN				Vardarbības RVN				
	Pirms CPA		Pēc CPA		Pirms CPA		Pēc CPA		
	<i>N</i>	%	<i>N</i>	%	<i>N</i>	%	<i>N</i>	%	
<i>Kopā</i>	Ļoti zems	6	2,4	16	10,5	1	0,6	4	3,5
	Zems	23	9,4	36	23,7	11	6,1	18	15,9

Riska līmenis	Vispārējais RVN				Vardarbības RVN				
	Pirms CPA		Pēc CPA		Pirms CPA		Pēc CPA		
	N	%	N	%	N	%	N	%	
Vidējs	146	59,4	69	45,4	73	40,8	47	41,6	
Augsts	62	25,2	25	16,5	74	41,3	35	31	
Ļoti augsts	9	3,6	6	3,9	20	11,2	9	8	
Trūkst.	14	-	108	-	81	-	147	-	
<i>Pabeigušie</i>	Ļoti zems	3	2,5	11	12,9	0	0	4	6,5
	Zems	13	10,9	23	27,1	6	7	11	17,7
	Vidējs	72	60,5	42	49,4	35	40,7	30	48,4
	Augsts	25	21	9	10,6	34	39,5	15	24,2
	Ļoti augsts	6	5,1	0	0	11	12,8	2	3,2
	Trūkst.	5	-	39	-	38	-	62	-
<i>Atskaitītie</i>	Ļoti zems	1	1,7	1	2,9	0	0	0	0
	Zems	3	4,9	5	14,7	3	7	1	4,4
	Vidējs	34	55,7	15	44,2	14	32,6	7	30,4
	Augsts	21	34,4	8	23,5	20	46,5	11	47,8
	Ļoti augsts	2	3,3	5	14,7	6	13,9	4	17,4
	Trūkst.	7	-	34	-	25	-	45	-
<i>Neiesaistītie</i>	Ļoti zems	2	3	4	12,1	1	2	0	0
	Zems	7	10,6	8	24,2	2	4	6	21,4
	Vidējs	40	60,6	12	36,4	24	48	10	35,7
	Augsts	16	24,3	8	24,2	20	40	9	32,2
	Ļoti augsts	1	1,5	1	3,1	3	6	3	10,7
	Trūkst.	2	-	35	-	18	-	40	-

Piezīme: Procentuālais sadalījums aprēķināts katras grupas ietvaros. *n* – gadījumu skaits konkrētajā analizē vai grupā; % – dalījums procentos (*Valid percent*); Trūkst. – gadījumu skaits ar trūkstošām vērtībām (*Missing*).

4. tabula. Vispārējā RVN dinamiskā riska faktoru vidējo vērtību izmaiņas pirms un pēc CPA klientu grupās.

Dinamiskie riska faktori	Kopā		Pabeigušie			Atskaitītie		Neiesaistītie				
	pirms	pēc	pirms	pēc		pirms	pēc	pirms	pēc			
Nozīmīgas sociālās ietekmes	0,74	0,68	↓	0,78	0,68	↓	0,75	0,74	↓	0,67	0,64	↓
Stāvoklis ģimenē	1	0,72	↓	1,08	0,65	↓	0,9	0,88	↓	0,96	0,76	↓
Dzīves vieta, sociālā vide	0,52	0,38	↓	0,57	0,33	↓	0,53	0,53	=	0,42	0,36	↓
Brīvais laiks un atpūta	0,73	0,59	↓	0,66	0,41	↓	0,85	0,94	↑	0,74	0,67	↓
Atkarības problēmas	1,11	0,93	↓	1,07	0,77	↓	1,16	1,18	↑	1,14	1,12	↓
Zināšanas un prasmes	0,3	0,28	↓	0,29	0,21	↓	0,44	0,5	↑	0,2	0,24	↑
Nodarbinātība	0,59	0,49	↓	0,57	0,38	↓	0,66	0,77	↑	0,56	0,49	↓
Finanšu vadība	0,65	0,57	↓	0,66	0,57	↓	0,72	0,65	↓	0,58	0,49	↓
Impulsivitāte	1,08	0,82	↓	1,07	0,74	↓	1,2	1,12	↓	1	0,7	↓
Problēmu risināšanas prasmes	1,25	1,07	↓	1,23	0,93	↓	1,31	1,29	↓	1,23	1,18	↓
Antisociālas attieksmes	0,87	0,71	↓	0,86	0,59	↓	0,92	1,09	↑	0,83	0,64	↓
Sadarbība ar uzraudzību	0,51	0,55	↓	0,45	0,37	↓	0,71	1,03	↑	0,44	0,55	↑

Piezīme: *M* – vidējā vērtība; “pirms” – dinamiskā riska faktora novērtējums pirms CPA (vai tai ekvivalentā laika punktā); “pēc” – novērtējums pēc CPA (vai tai ekvivalentā laika punktā); ↓ – riska līmeņa samazinājums; ↑ – riska līmeņa palielinājums. Vērtības interpretējamās skalā no 0 līdz 2, kur lielāka vērtība norāda uz augstāku dinamiskā riska faktora riska līmeni. Vērtību samazinājums pēc CPA norāda uz dinamiskā riska faktora mazināšanos.

5. tabula. Vispārējā RVN dinamiskā riska faktoru izmaiņas pirms un pēc CPA dažādās klientu grupās kopā (*Vilkoksona parakstīto rangu tests*).

Rādītājs	<i>W</i>	<i>z</i>	<i>p</i>	<i>r</i>
Nozīmīgas sociālās ietekmes (pirms – pēc)	304,00	1,097	0,213	0,226
Stāvoklis ģimenē (pirms – pēc)	1336,00	4,742	< 0,001	0,735
Dzīves vieta, sociālā vide (pirms – pēc)	620,00	2,823	0,002	0,512
Brīvais laiks un atpūta (pirms – pēc)	871,50	2,576	0,004	0,423
Atkarības problēmas (pirms – pēc)	995,00	3,805	< 0,001	0,624

<i>Rādītājs</i>	<i>W</i>	<i>z</i>	<i>p</i>	<i>r</i>
Zināšanas un prasmes (pirms – pēc)	196,50	1,329	0,146	0,310
Nodarbinātība (pirms – pēc)	648,00	2,457	0,007	0,435
Finanšu vadība (pirms – pēc)	486,00	2,404	0,007	0,459
Impulsivitāte (pirms – pēc)	671,00	4,358	< 0,001	0,811
Problēmu risināšanas prasmes (pirms – pēc)	589,00	3,583	< 0,001	0,676
Antisociālas attieksmes (pirms – pēc)	688,00	2,957	< 0,001	0,524
Sadarbība ar uzraudzību (pirms – pēc)	624,00	-0,810	0,363	-0,128

Piezīme: *W* – Vilksoksona parakstīto rangū testa statistikas vērtība; *z* – standartizētā testa statistikas vērtība; *p* – statistiskās nozīmības līmenis (rezultāts tiek uzskatīts par statistiski nozīmīgu, ja $p < 0,05$); *r* – efekta lielums ($\approx 0,10$ – mazs, $\approx 0,30$ – vidējs, $\geq 0,50$ – liels efekts). Analīzē salīdzināti viena un tā paša klienta vispārējā dinamiskā riska faktori pirms un pēc CPA (vai tai ekvivalentā laika punktā).

6. tabula. *Vispārējā RVN dinamiskā riska faktoru izmaiņas pirms un pēc CPA pabeigušo klientu grupā (Vilksoksona parakstīto rangū tests).*

<i>Rādītājs</i>	<i>W</i>	<i>z</i>	<i>p</i>	<i>r</i>
Nozīmīgas sociālās ietekmes (pirms – pēc)	147,00	1,568	0,077	0,400
Stāvoklis ģimenē (pirms – pēc)	766,00	4,785	< 0,001	0,868
Dzīves vieta, sociālā vide (pirms – pēc)	290,50	3,444	< 0,001	0,788
Brīvais laiks un atpūta (pirms – pēc)	392,00	3,281	< 0,001	0,686
Atkarības problēmas (pirms – pēc)	481,50	4,067	< 0,001	0,824
Zināšanas un prasmes (pirms – pēc)	73,00	1,922	0,042	0,604
Nodarbinātība (pirms – pēc)	256,00	3,029	0,001	0,707
Finanšu vadība (pirms – pēc)	207,00	2,099	0,019	0,500
Impulsivitāte (pirms – pēc)	279,00	3,686	< 0,001	0,860
Problēmu risināšanas prasmes (pirms – pēc)	324,00	3,772	< 0,001	0,846
Antisociālas attieksmes (pirms – pēc)	312,00	4,023	< 0,001	0,920
Sadarbība ar uzraudzību (pirms – pēc)	275,50	1,651	0,061	0,357

Piezīme: *W* – Vilksoksona parakstīto rangū testa statistikas vērtība; *z* – standartizētā testa statistikas vērtība; *p* – statistiskās nozīmības līmenis (rezultāts tiek uzskatīts par statistiski nozīmīgu, ja $p < 0,05$); *r* – efekta lielums ($\approx 0,10$ – mazs, $\approx 0,30$ – vidējs, $\geq 0,50$ – liels efekts). Analīzē salīdzināti viena un tā paša klienta vispārējā dinamiskā riska faktori pirms un pēc CPA (vai tai ekvivalentā laika punktā).

7. tabula. *Vispārējā RVN dinamiskā riska faktoru izmaiņas pirms un pēc CPA atskaitīto klientu grupā (Vilksoksona parakstīto rangū tests).*

<i>Rādītājs</i>	<i>W</i>	<i>z</i>	<i>p</i>	<i>r</i>
Nozīmīgas sociālās ietekmes (pirms – pēc)	18,00	0,000	1,000	0,000
Stāvoklis ģimenē (pirms – pēc)	16,00	0,338	0,777	0,143
Dzīves vieta, sociālā vide (pirms – pēc)	17,50	0,592	0,588	0,250
Brīvais laiks un atpūta (pirms – pēc)	30,00	-0,706	0,464	-0,231
Atkarības problēmas (pirms – pēc)	27,00	0,533	0,608	0,200
Zināšanas un prasmes (pirms – pēc)	18,00	0,000	1,000	0,000
Nodarbinātība (pirms – pēc)	18,00	-0,533	0,608	-0,200
Finanšu vadība (pirms – pēc)	16,00	0,338	0,777	0,143
Impulsivitāte (pirms – pēc)	4,00	0,535	0,773	0,333
Problēmu risināšanas prasmes (pirms – pēc)	1,50	0,000	1,000	0,000
Antisociālas attieksmes (pirms – pēc)	10,00	-1,481	0,110	-0,556
Sadarbība ar uzraudzību (pirms – pēc)	13,00	-2,271	0,014	-0,714

Piezīme: *W* – Vilksoksona parakstīto rangū testa statistikas vērtība; *z* – standartizētā testa statistikas vērtība; *p* – statistiskās nozīmības līmenis (rezultāts tiek uzskatīts par statistiski nozīmīgu, ja $p < 0,05$); *r* – efekta lielums ($\approx 0,10$ – mazs, $\approx 0,30$ – vidējs, $\geq 0,50$ – liels efekts). Analīzē salīdzināti viena un tā paša klienta vispārējā dinamiskā riska faktori pirms un pēc CPA (vai tai ekvivalentā laika punktā).

8. tabula. *Vispārējā RVN dinamiskā riska faktoru izmaiņas pirms un pēc CPA neiesaistīto klientu grupā (Vilkoksona parakstīto rangū tests).*

<i>Rādītājs</i>	<i>W</i>	<i>z</i>	<i>p</i>	<i>r</i>
Nozīmīgas sociālās ietekmes (pirms – pēc)	2,00	-0,535	0,773	-0,333
Stāvoklis ģimenē (pirms – pēc)	27,00	1,260	0,182	0,500
Dzīves vieta, sociālā vide (pirms – pēc)	16,00	-0,280	0,821	-0,111
Brīvais laiks un atpūta (pirms – pēc)	20,00	1,014	0,299	0,429
Atkarības problēmas (pirms – pēc)	24,00	0,840	0,407	0,333
Zināšanas un prasmes (pirms – pēc)	2,00	-0,535	0,773	-0,333
Nodarbinātība (pirms – pēc)	30,00	0,889	0,351	0,333
Finanšu vadība (pirms – pēc)	17,50	1,468	0,129	0,667
Impulsivitāte (pirms – pēc)	60,00	2,401	0,008	0,818
Problēmu risināšanas prasmes (pirms – pēc)	30,00	0,889	0,351	0,333
Antisociālas attieksmes (pirms – pēc)	27,00	1,260	0,182	0,500
Sadarbība ar uzraudzību (pirms – pēc)	18,00	-1,647	0,078	-0,538

Piezīme: *W* – Vilkoksona parakstīto rangū testa statistikas vērtība; *z* – standartizētā testa statistikas vērtība; *p* – statistiskās nozīmības līmenis (rezultāts tiek uzskatīts par statistiski nozīmīgu, ja $p < 0,05$); *r* – efekta lielums ($\approx 0,10$ – mazs, $\approx 0,30$ – vidējs, $\geq 0,50$ – liels efekts). Analīzē salīdzināti viena un tā paša klienta vispārējā dinamiskā riska faktori pirms un pēc CPA (vai tai ekvivalentā laika punktā).

9. tabula. *Vardarbības RVN dinamiskā riska faktoru vidējo vērtību izmaiņas pirms un pēc CPA klientu grupās.*

<i>Mainīgais</i>	<i>Kopā</i>		<i>Pabeigušie</i>		<i>Atskaitītie</i>		<i>Neiesaistītie</i>					
	<i>pirms</i>	<i>pēc</i>	<i>pirms</i>	<i>pēc</i>	<i>pirms</i>	<i>pēc</i>	<i>pirms</i>	<i>pēc</i>				
Nozīmīgas sociālās ietekmes	0,75	0,74	↓	0,78	0,74	↓	0,77	0,83	↑	0,7	0,68	↓
Stāvoklis ģimenē	1,02	0,77	↓	1,09	0,69	↓	0,93	0,96	↑	0,96	0,79	↓
Atkarības problēmas	1,11	0,96	↓	1,12	0,79	↓	1,07	1,13	↑	1,14	1,18	↑
Impulsivitāte	1,1	0,84	↓	1,09	0,76	↓	1,19	1,17	↓	1,02	0,75	↓
Problēmu risināšanas prasmes	1,26	1,07	↓	1,26	0,92	↓	1	1	=	1,22	1,21	↓
Antisociālas attieksmes	0,84	0,74	↓	0,86	0,66	↓	0,86	1,09	↑	0,8	0,61	↓
Sadarbība ar uzraudzību	0,51	0,55	↑	0,49	0,4	↓	0,7	1,04	↑	0,38	0,46	↑
Citu izmantošana un neiejūtība	0,57	0,38	↓	0,55	0,36	↓	0,7	0,61	↓	0,5	0,25	↓
Naidīgums	0,53	0,41	↓	0,58	0,39	↓	0,51	0,57	↑	0,44	0,32	↓

Piezīme: *M* – vidējā vērtība; “pirms” – dinamiskā riska faktora novērtējums pirms CPA (vai tai ekvivalentā laika punktā); “pēc” – novērtējums pēc CPA (vai tai ekvivalentā laika punktā); ↓ – riska līmeņa samazinājums; ↑ – riska līmeņa palielinājums; Vērtības interpretējamas skalā no 0 līdz 2, kur lielāka vērtība norāda uz augstāku dinamiskā riska faktora riska līmeni. Vērtību samazinājums pēc CPA norāda uz dinamiskā riska faktora mazināšanos.

10. tabula. *Vardarbības RVN dinamiskā riska faktoru izmaiņas pirms un pēc CPA dažādās klientu grupās kopā (Vilkoksona parakstīto rangū tests).*

<i>Rādītājs</i>	<i>W</i>	<i>z</i>	<i>p</i>	<i>r</i>
Nozīmīgas sociālās ietekmes (pirms – pēc)	149,50	0,747	0,404	0,182
Stāvoklis ģimenē (pirms – pēc)	766,50	3,939	< 0,001	0,698
Atkarības problēmas (pirms – pēc)	483,00	3,171	< 0,001	0,624
Impulsivitāte (pirms – pēc)	424,50	3,949	< 0,001	0,826
Problēmu risināšanas prasmes (pirms – pēc)	337,50	3,568	< 0,001	0,786
Antisociālas attieksmes (pirms – pēc)	325,50	1,913	0,029	0,400
Sadarbība ar uzraudzību (pirms – pēc)	348,50	-0,827	0,347	-0,150
Citu izmantošana un neiejūtība (pirms – pēc)	322,00	2,710	0,002	0,586
Naidīgums (pirms – pēc)	225,00	2,143	0,015	0,500

Piezīme: *W* – Vilkoksona parakstīto rangū testa statistikas vērtība; *z* – standartizētā testa statistikas vērtība; *p* – statistiskās nozīmības līmenis (rezultāts tiek uzskatīts par statistiski nozīmīgu, ja $p < 0,05$); *r* – efekta lielums ($\approx 0,10$ – mazs, $\approx 0,30$ – vidējs, $\geq 0,50$ – liels efekts). Analīzē salīdzināti viena un tā paša klienta vardarbības dinamiskā riska faktori pirms un pēc CPA (vai tai ekvivalentā laika punktā).

11. tabula. Vardarbības RVN dinamiskā riska faktoru izmaiņas pirms un pēc CPA pabeigušo klientu grupā (Vilkoksona parakstīto rangū tests).

Rādītājs	W	z	p	r
Nozīmīgas sociālās ietekmes (pirms – pēc)	80,00	1,136	0,208	0,333
Stāvoklis ģimenē (pirms – pēc)	409,00	4,141	< 0,001	0,880
Atkarības problēmas (pirms – pēc)	221,00	3,667	< 0,001	0,913
Impulsivitāte (pirms – pēc)	174,00	3,179	< 0,001	0,832
Problēmu risināšanas prasmes (pirms – pēc)	200,00	3,547	< 0,001	0,905
Antisociālas attieksmes (pirms – pēc)	112,00	2,953	< 0,001	0,867
Sadarbība ar uzraudzību (pirms – pēc)	180,00	1,277	0,149	0,304
Citu izmantošana un neiejūtība (pirms – pēc)	161,50	2,676	0,003	0,700
Naidīgums (pirms – pēc)	97,50	2,825	0,002	0,857

Piezīme: W – Vilkoksona parakstīto rangū testa statistikas vērtība; z – standartizētā testa statistikas vērtība; p – statistiskās nozīmības līmenis (rezultāts tiek uzskatīts par statistiski nozīmīgu, ja $p < 0,05$); r – efekta lielums ($\approx 0,10$ – mazs, $\approx 0,30$ – vidējs, $\geq 0,50$ – liels efekts). Analīzē salīdzināti viena un tā paša klienta vardarbības dinamiskā riska faktori pirms un pēc CPA (vai tai ekvivalentā laika punktā).

12. tabula. Vardarbības RVN dinamiskā riska faktoru izmaiņas pirms un pēc CPA atskaitīto klientu grupā (Vilkoksona parakstīto rangū tests).

Rādītājs	W	z	p	r
Nozīmīgas sociālās ietekmes (pirms – pēc)	6,00	-0,405	0,766	-0,200
Stāvoklis ģimenē (pirms – pēc)	10,50	0,000	1,000	0,000
Atkarības problēmas (pirms – pēc)	6,00	-0,405	0,766	-0,200
Impulsivitāte (pirms – pēc)	1,50	0,000	1,000	0,000
Problēmu risināšanas prasmes (pirms – pēc)	-	-	-	-
Antisociālas attieksmes (pirms – pēc)	9,00	-1,260	0,182	-0,500
Sadarbība ar uzraudzību (pirms – pēc)	0,00	-2,366	0,011	-1,000
Citu izmantošana un neiejūtība (pirms – pēc)	16,00	0,338	0,777	0,143
Naidīgums (pirms – pēc)	6,00	-0,405	0,766	-0,200

Piezīme: W – Vilkoksona parakstīto rangū testa statistikas vērtība; z – standartizētā testa statistikas vērtība; “-” norāda, ka Vilkoksona tests netika aprēķināts, jo attiecīgajā faktorā visiem klientiem nebija izmaiņu starp pirms un pēc novērtējumu (starpību dispersija = 0); p – statistiskās nozīmības līmenis (rezultāts tiek uzskatīts par statistiski nozīmīgu, ja $p < 0,05$); r – efekta lielums ($\approx 0,10$ – mazs, $\approx 0,30$ – vidējs, $\geq 0,50$ – liels efekts).. Analīzē salīdzināti viena un tā paša klienta vardarbības dinamiskā riska faktori pirms un pēc CPA (vai tai ekvivalentā laika punktā).

13. tabula. Vardarbības RVN dinamiskā riska faktoru izmaiņas pirms un pēc CPA neiesaistīto klientu grupā (Vilkoksona parakstīto rangū tests).

Rādītājs	W	z	p	r
Nozīmīgas sociālās ietekmes (pirms – pēc)	1,50	0,000	1,000	0,000
Stāvoklis ģimenē (pirms – pēc)	20,00	1,014	0,299	0,429
Atkarības problēmas (pirms – pēc)	24,00	0,840	0,407	0,333
Impulsivitāte (pirms – pēc)	45,00	2,666	0,003	1,000
Problēmu risināšanas prasmes (pirms – pēc)	20,00	1,014	0,299	0,429
Antisociālas attieksmes (pirms – pēc)	20,00	1,014	0,299	0,429
Sadarbība ar uzraudzību (pirms – pēc)	11,00	-1,682	0,066	-0,600
Citu izmantošana un neiejūtība (pirms – pēc)	3,00	1,342	0,346	1,000
Naidīgums (pirms – pēc)	9,00	0,405	0,766	0,200

Piezīme: W – Vilkoksona parakstīto rangū testa statistikas vērtība; z – standartizētā testa statistika; p – statistiskās nozīmības līmenis (rezultāts tiek uzskatīts par statistiski nozīmīgu, ja $p < 0,05$); r – efekta lielums ($\approx 0,10$ – mazs, $\approx 0,30$ – vidējs, $\geq 0,50$ – liels efekts). Analīzē salīdzināti viena un tā paša klienta vardarbības dinamiskā riska faktori pirms un pēc CPA (vai tai ekvivalentā laika punktā).

Recidīva biežums un laiks līdz recidīvam dažādos novērošanas periodos CPA klientu grupās

1. tabula. Recidīva biežums dažādos novērošanas periodos CPA klientu grupās.

Recidīva laika periods	n	Trūkst.	Nav recidīva, n (%)	Ir recidīvs, n (%)
<i>Kopā</i>				
120 dienas no CPA uzsākšanas	208	53	198 (95,2)	10 (4,8)
30 dienas pēc CPA	226	35	222 (98,2)	4 (1,8)
180 dienas pēc CPA	181	80	158 (87,3)	23 (12,7)
365 dienas pēc CPA	154	107	122 (79,2)	32 (20,8)
731 diena pēc CPA	126	135	91 (72,2)	35 (27,8)
1096 dienas pēc CPA	115	146	73 (63,5)	42 (36,5)
<i>Pabeigušie</i>				
120 dienas no CPA uzsākšanas	110	14	106 (96,4)	4 (3,6)
30 dienas pēc CPA	115	9	113 (98,3)	2 (1,7)
180 dienas pēc CPA	96	28	87 (90,6)	9 (9,4)
365 dienas pēc CPA	84	40	68 (81)	16 (19)
731 diena pēc CPA	67	57	50 (74,6)	17 (25,4)
1096 dienas pēc CPA	64	60	44 (68,8)	20 (31,2)
<i>Atskaitītie</i>				
120 dienas no CPA uzsākšanas	59	9	55 (93,2)	4 (6,8)
30 dienas pēc CPA	62	6	61 (98,4)	1 (1,6)
180 dienas pēc CPA	50	18	40 (80)	10 (20)
365 dienas pēc CPA	45	23	34 (75,6)	11 (24,4)
731 diena pēc CPA	39	29	26 (66,7)	13 (33,3)
1096 dienas pēc CPA	33	35	15 (45,5)	18 (54,5)
<i>Neiesaistītie</i>				
120 dienas no CPA uzsākšanas	39	29	37 (94,9)	2 (5,1)
30 dienas pēc CPA	49	19	48 (98)	1 (2)
180 dienas pēc CPA	35	33	31 (88,6)	4 (11,4)
365 dienas pēc CPA	25	43	20 (80)	5 (20)
731 diena pēc CPA	20	48	15 (75)	5 (25)
1096 dienas pēc CPA	18	50	14 (77,8)	4 (22,2)

Piezīme: Procentuālais sadalījums aprēķināts katras grupas ietvaros. n – gadījumu skaits konkrētajā analizē vai grupā; Trūkst. – trūkstošie dati (*Missing*); % – dalījums procentos (*valid percent*). Recidīvs definēts kā jauns NN, par kuru stājies spēkā notiesājošs nolēmums Soda reģistra datos. Analīzē katram laika periodam iekļauti tikai tie gadījumi, kuros bija nodrošināts pilns novērošanas periods. Izslēgšanas kritēriji un tolerances sliekšņi detalizēti aprakstīti metodoloģijas sadaļā.

2. tabula. Dienu skaits līdz recidīvam dažādos novērošanas periodos CPA klientu grupās.

Recidīva laika periods	n	Me	M	SD	Min	Max
<i>Kopā</i>						
120 dienas no CPA uzsākšanas	10	75	68	35	8	119
30 dienas pēc CPA	4	15	14,8	7,365	7	22
180 dienas pēc CPA	23	92	88,3	52,886	7	176
365 dienas pēc CPA	32	142,5	155,4	106,319	7	361
731 diena pēc CPA	35	176	216,3	169,617	7	581
1096 dienas pēc CPA	42	266	371,1	341,957	7	1078
<i>Pabeigušie</i>						
120 dienas no CPA uzsākšanas	4	81,5	68,8	41,884	8	104
30 dienas pēc CPA	2	15	15	7,071	10	20
180 dienas pēc CPA	9	51	67,2	51,567	10	174
365 dienas pēc CPA	16	182,5	171	119,323	10	303
731 diena pēc CPA	17	259	231,7	183,886	10	581

<i>Recidīva laika periods</i>	<i>n</i>	<i>Me</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>
1096 dienas pēc CPA	20	284,5	334,1	303,185	10	1021
<i>Atskaitītie</i>						
120 dienas no CPA uzsākšanas	4	79,5	80,5	31,607	44	119
30 dienas pēc CPA	1	7	7	-	7	7
180 dienas pēc CPA	10	101	98,7	50,301	7	176
365 dienas pēc CPA	11	124	142,8	103,394	7	361
731 diena pēc CPA	13	176	228,2	176,757	7	575
1096 dienas pēc CPA	18	333	465	392,169	7	1078
<i>Neiesaistītie</i>						
120 dienas no CPA uzsākšanas	2	41,5	41,5	27,577	22	61
30 dienas pēc CPA	1	22	22	-	22	22
180 dienas pēc CPA	4	130,5	109,5	59,467	22	155
365 dienas pēc CPA	5	131	133,2	73,897	22	228
731 diena pēc CPA	5	131	133,2	73,897	22	228
1096 dienas pēc CPA	4	142,5	133,6	85,317	22	228

Piezīme: *n* = gadījumu skaits konkrētajā analizē vai grupā (*Valid*); *Me* – mediāna (*median*); *M* – vidējais (*Mean*); *SD* – standartnovirze (*Std. Deviation*); *Min* – minimums; *Max* – maksimums. Analīzē iekļauti tikai klienti, kuri attiecīgajā periodā izdarījuši recidīvu. Recidīvs definēts kā jauns NN, par kuru stājies spēkā notiesājais nolēmums Soda reģistra datos. Analīzē katram laika periodam iekļauti tikai tie gadījumi, kuros bija nodrošināts pilns novērošanas periods.

3. tabula. *Dienu skaits līdz vardarbīgam recidīvam dažādos novērošanas periodos CPA klientu grupās.*

<i>Recidīva laika periods</i>	<i>n</i>	<i>Me</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>
<i>Kopā</i>						
120 dienas no CPA uzsākšanas	3	83	82,7	21,502	61	104
30 dienas pēc CPA	1	20	20	-	20	20
180 dienas pēc CPA	7	130	107,9	66,374	20	176
365 dienas pēc CPA	10	164,5	156,5	95,357	20	278
731 diena pēc CPA	11	176	267,2	238,481	20	721
1096 dienas pēc CPA	12	217,5	332,8	321,393	20	1054
<i>Pabeigušie</i>						
120 dienas no CPA uzsākšanas	2	93,5	93,5	14,849	83	104
30 dienas pēc CPA	1	20	20	-	20	20
180 dienas pēc CPA	3	38	77,3	84,198	20	174
365 dienas pēc CPA	5	174	153,8	120,637	20	278
731 diena pēc CPA	6	216,5	248,3	255,464	20	721
1096 dienas pēc CPA	6	216,5	248,3	255,464	20	721
<i>Atskaitītie</i>						
120 dienas no CPA uzsākšanas	0	-	-	-	-	-
30 dienas pēc CPA	0	-	-	-	-	-
180 dienas pēc CPA	2	119	119	80,61	62	176
365 dienas pēc CPA	3	176	170,3	105,614	62	273
731 diena pēc CPA	3	273	388	287,313	176	715
1096 dienas pēc CPA	4	494	554,5	407,335	176	1054
<i>Neiesaistītie</i>						
120 dienas no CPA uzsākšanas	1	61	61	-	61	61
30 dienas pēc CPA	0	-	-	-	-	-
180 dienas pēc CPA	2	142,5	142,5	17,678	130	155
365 dienas pēc CPA	2	142,5	142,5	17,678	130	155
731 diena pēc CPA	2	142,5	142,5	17,678	130	155
1096 dienas pēc CPA	2	142,5	142,5	17,678	130	155

Piezīme: *n* = gadījumu skaits konkrētajā analizē vai grupā (*Valid*); *Me* – mediāna (*median*); *M* – vidējais (*Mean*); *SD* – standartnovirze (*Std. Deviation*); *Min* – minimums; *Max* – maksimums. Analīzē iekļauti tikai klienti, kuri attiecīgajā periodā izdarījuši recidīvu. Recidīvs definēts kā jauns NN, par kuru stājies spēkā notiesājais nolēmums Soda reģistra datos. Analīzē katram laika periodam iekļauti tikai tie gadījumi, kuros bija nodrošināts pilns novērošanas periods.

4. tabula. Recidīva biežuma sadalījums 1096 dienu periodā pēc CPA pabeigšanas CPA klientu grupās (χ^2 analīze).

	Nav recidīva	Ir recidīvs
<i>Pabeigušie</i>		
<i>n</i>	44	20
Statistiski gaidāmais skaits	40,63	23,37
% grupas ietvaros	68,75%	31,25%
Koriģētie standartizētie atlikumi	1,315	- 1,315
<i>Atskaitītie</i>		
<i>n</i>	15	18
Statistiski gaidāmais skaits	20,95	12,05
% grupas ietvaros	45,46%	54,55%
Koriģētie standartizētie atlikumi	- 2,547	2,547
<i>Neiesaistītie</i>		
<i>n</i>	14	4
Statistiski gaidāmais skaits	11,43	6,57
% grupas ietvaros	77,78%	22,22%
Koriģētie standartizētie atlikumi	1,372	- 1,372

Piezīme: *n* – gadījumu skaits konkrētajā analīzē vai grupā; statistiski gaidāmais skaits – atspoguļo recidīva sadalījumu, kāds būtu sagaidāms gadījumā, ja recidīvs nebūtu saistīts ar klientu piederību konkrētai CPA grupai (*Expected count*); % – procentuālais sadalījums grupas ietvaros. Koriģētie standartizētie atlikumi izmantoti, lai identificētu, kuras tabulas šūnas visvairāk veido kopējo Pīrsona hī kvadrāta testa (χ^2) rezultātu ($|\text{reziduāls}| \geq 1,96$ norāda uz statistiski nozīmīgu novirzi pie $p < 0,05$). Kopējais Pīrsona hī kvadrāta testa rezultāts: $\chi^2(2) = 6,98$, $p = 0,031$; *Cramer's V* = 0,25.

5. tabula. Loģistiskās regresijas rezultāti recidīva prognozēšanai 1096 dienu periodā pēc CPA pabeigšanas, izmantojot vispārējā RVN rādītājus.

Mainīgais	<i>B</i>	<i>SE</i>	<i>OR</i>	<i>z</i>	<i>Wald</i>	<i>p</i>
Konstante	1,818	1,554	6,160	1,170	1,368	0,242
Vecums	-0,080	0,029	0,923	-2,770	7,672	0,006
Vispārējā RVN kopējais riska līmenis	0,033	0,373	1,033	0,088	0,008	0,930
Atskaitītie (salīdzinājumā ar pabeigušajiem)	0,798	0,506	2,221	1,577	2,487	0,115
Neiesaistītie (salīdzinājumā ar pabeigušajiem)	-0,042	0,667	0,959	-0,062	0,004	0,950

Piezīme: *B* – regresijas koeficients (*Estimate*); *SE* – standartkļūda (*Standard Error*); *OR* – izredžu attiecība (*Odds Ratio*); *z* – standartizētā testa statistikas vērtība; *Wald* – Valda statistika; *p* – statistiskās nozīmības līmenis (rezultāts tiek uzskatīts par statistiski nozīmīgu, ja $p < 0,05$). Atkarīgais mainīgais: recidīvs 1096 dienu periodā pēc CPA pabeigšanas (0 = nav recidīva, 1 = ir recidīvs). References kategorija: pabeigušie klienti. Modelis statistiski nozīmīgs ($\Delta\chi^2 = 14,791$, $p = 0,005$).

6. tabula. Loģistiskās regresijas rezultāti recidīva prognozēšanai 1096 dienu periodā pēc CPA pabeigšanas, izmantojot vardarbības RVN rādītājus.

Mainīgais	<i>B</i>	<i>SE</i>	<i>OR</i>	<i>z</i>	<i>Wald</i>	<i>p</i>
Konstante	0,174	1,596	1,190	0,109	0,012	0,913
Vecums	-0,072	0,032	0,930	-2,264	5,126	0,024
Vardarbības RVN kopējais riska līmenis	0,430	0,373	1,538	1,154	1,331	0,249
Atskaitītie (salīdzinājumā ar pabeigušajiem)	1,126	0,614	3,082	1,832	3,358	0,067
Neiesaistītie (salīdzinājumā ar pabeigušajiem)	0,446	0,718	1,561	0,621	0,385	0,535

Piezīme: *B* – regresijas koeficients (*Estimate*); *SE* – standartkļūda (*Standard Error*); *OR* – izredžu attiecība (*Odds Ratio*); *z* – standartizētā testa statistikas vērtība; *Wald* – Valda statistika; *p* – statistiskās nozīmības līmenis (rezultāts tiek uzskatīts par statistiski nozīmīgu, ja $p < 0,05$). Atkarīgais mainīgais: recidīvs 1096 dienu periodā pēc CPA pabeigšanas (0 = nav recidīva, 1 = ir recidīvs). References kategorija: pabeigušie klienti. Modelis statistiski nozīmīgs ($\Delta\chi^2 = 12,379$, $p = 0,015$).